

*Suradnici
u učenju*

Mudro

Oprezno

Sigurno

Ljubazno

Hrabro

**Kurikulum o digitalnom
građanstvu i digitalnoj
sigurnosti u obrazovanju u
ranoj dobi**

Priručnik programa Budi internet genijalac za nastavnike i dodatni materijali za djecu i roditelje

Dobrodošli u svijet internet genijalaca. Ovaj priručnik i njegovi popratni materijali osmišljeni su kao pomoć učiteljima i nastavnicima u poučavanju o sigurnom i odgovornom korištenju interneta. Lekcije su namijenjene djeci predškolske dobi i učenicima od 1. do 4. razreda, no priručnik može biti zanimljiv i učiteljima koji rade sa starijom djecom.

Plakati i naljepnice

Priručniku je priložen plakat koji sadrži odlike internet genijalaca i mjesto za potpis ili otisak dlana djeteta. On će pomoći u sklapanju svojevrsnog ugovora s djecom. Plakat objesite u svojoj učionici kako bi internet genijalci svaki dan pravili društvo učenicima. Osim toga, uz priručnik možete pronaći značke u obliku naljepnica za internet genijalce. Pripremili smo ih tako da svako dijete može dobiti komplet znački.

Diploma za internet genijalca i genijalku

Na kraju priručnika nalazi se diploma koju možete ispisati i podijeliti svakom djetetu po završetku programa. Pripremili smo ga tako da svako dijete dobije personalizirani primjerak sa svojim imenom.

Više izvora i savjeta možete pronaći na <https://ucitelji.hr/budi-internet-genijalac/>

**Suradnici
u učenju**

ISBN 978-83-950024-5-8

Zaklada *Szkoła z Klasą*

ul. Śniadeckich 19, 00-654 Varšava

<https://asyinternetu.szkolazklasa.org.pl/>

Hrvatsko izdanje: Udruga Suradnici u učenju <https://ucitelji.hr/>

Izdanje je dostupno pod licencom CC-BY 4.0.

Varšava 2021.

Izdanje je izradila Zaklada *Szkoła z Klasą* u okviru programa Budi internet genijalac koji je stvoren i razvijen u suradnji s Googlom i Zakladom *Szkoła z Klasą*.

Kada mlade treba uvesti u svijet interneta i digitalnih tehnologija? Trebaju li vrtić i škola (osobito u prvim razredima obrazovanja) biti mjesta na kojima tehnologija ne postoji? Pandemijska je pokazala da je, bez obzira na naše mišljenje, ta tehnologija u nekim slučajevima jedino rješenje. Ona je glavni alat za učenje, uspostavljanje kontakta i izgradnju odnosa s vršnjacima i učiteljima. Mi odrasli trebamo biti spremni djecu mudro uvesti u digitalni svijet.

Kako bismo objasnili što to znači biti spreman za virtualni svijet, upotrijebit ćemo analogiju „učenja kroz istraživanje“ (engl. *inquiry-based learning*) koja nam pokazuje kako obrazovati buduće znanstvenike i znanstvenice. Prema toj metodi učenja, učenici nisu odmah „spremni za istraživanje“ (tj. samostalno provođenje znanstvenog eksperimenta ili, u našem slučaju, da se samostalno koriste internetom). Kako bi postali spremni, trebamo im postupno prepuštati odgovornost i to u svakom trenutku u kojem je to moguće kako bismo ih pripremili za donošenje svjesne i promišljene odluke u budućnosti. U tom procesu jednako važnu ulogu kao spremnost učenika za preuzimanje odgovornosti ima i spremnost učitelja da usmjeri dijete tamo kamo ono treba stići, kao i da u pravom trenutku ostane po strani. Učenicima je daleko najpotrebnija ova podrška na početku školovanja kako bi jednog dana postali razboriti i odgovorni korisnici mreže.

Radi toga smo pripremili ovaj priručnik u kojem predstavljamo provjerene i konkretne ideje kako učenike polako i svjesno uvoditi u digitalni svijet, kako ih učiti da istražuju mudro, oprezno, sigurno, ljubazno i hrabro *online* i *offline* te kako graditi dobre odnose temeljene na međusobnom poštovanju i povjerenju, otvorenom razgovoru i iskrenim vezama.

Nadamo se da će vam ovaj priručnik biti inspiracija i podrška u radu koji je vezan uz internet i nove tehnologije.

Zaklada Szkoła z Klasą

Udruga Suradnici u učenju

**Suradnici
u učenju**

Sadržaj

<i>Priručnik programa Budi internet genijalac za nastavnike i dodatni materijali za djecu i roditelje</i> -----	2
Uvod -----	6
Kurikulum -----	7
Često postavljana pitanja -----	8
Priručnik za učitelje -----	10
1. Predložak elektroničke poruke ili pisma roditeljima ili starateljima-----	11
2. Roditeljski sastanak – aktivnosti-----	12
Online vrtić – o djeci i njihovim roditeljima ili skrbnicima online-----	16
Psihomotorni i emocionalni razvoj i društvene aktivnosti djece u prvim razredima osnovne škole-----	20
Upoznajmo internet genijalce i njihovu zemlju -----	24
Zajedno u mreži-----	24
1. Upoznajmo Genijalku i Genijalca-----	26
2. Pripreme za putovanje u zemlje internet genijalaca-----	31
Istražuj mudro -----	33
Dijeli pažljivo-----	33
DIGITALNI DNEVNIK GENIJALKE I GENIJALCA-----	34
Sjećanje na školski izlet-----	34
1. Zašto su nam potrebne digitalne tehnologije?-----	36
1. Čuvajmo privatnost-----	39
2. Interland: Pažljiva planina-----	43
Istražuj oprezno -----	44
Pazi se prevaranata-----	44
1. Nemoj zagristi udicu-----	46
2. Je li to doista istina?-----	52
3. Interland: Rijeka Java-----	55
Istražuj sigurno -----	56
Čuvaj svoje tajne-----	56
DIGITALNI DNEVNIK GENIJALKE I GENIJALCA-----	57
1. Zašto je važno čuvati vrijedne informacije i naše podatke na internetu?-----	60

2. Kako smisliti sigurnu lozinku?-----	68
3. Interland: Toranj s blagom-----	76
Istražuj ljubazno -----	77
Cool je biti dobar-----	77
DIGITALNI DNEVNIK GENIJALKE I GENIJALCA -----	78
1. Kako biti ljubazan -----	79
2. Pružam ruku dobrote-----	83
3. Kako biti ljubazan -----	87
4. Interland: Kraljevstvo dobrote -----	94
Istražuj hrabro -----	95
Tko pita, ne skita!-----	95
DIGITALNI DNEVNIK GENIJALKE I GENIJALCA -----	96
1. Što znači biti hrabar/a?-----	98
2. Na tragu saveznika -----	101
Završetak -----	109

Uvod

Dobro došli u kurikulum digitalnog građanstva i sigurnosti na internetu koji je osmišljen u Poljskoj i razvija se u suradnji Google i Zaklade *Szkoła z Klasą*.

Priručnik koji imate pred sobom je izradila Zaklada *Szkoła z Klasą* za rano obrazovanje. Struktura priručnika, kao i aktivnosti koje on sadrži, inspirirane su kurikulumom Budi internet genijalac za učenike od 2. do 6. razreda koji je izvorno razvio Google u suradnji s udruženjem *Internet Keep Safe*.

Priručnik je dio kurikuluma – višedimenzionalnog programa koji je osmišljen kako bi djecu poučio vještina koja su potrebna za razborito i sigurno snalaženje na internetu.

Program Budi internet genijalac nudi učiteljima i odgojiteljima alate i metode koji olakšavaju poučavanje osnova korištenja internetske mreže. Sadržaji nastavnih jedinica usmjereni su na osnaživanje djece da postanu sigurni i dobro informirani građani digitalnog svijeta. Nastavne jedinice ne sadrže samo mnogo zanimljivih aktivnosti, zadataka i savjeta, već su i obogaćene i elementima igrifikacije zahvaljujući Interlandu (https://beinternetawesome.withgoogle.com/hr_hr/interland) – pustolovnoj virtualnoj igri. Učenje u zemljama Interlanda je interaktivno i zabavno – baš kao i sam internet!

Program Budi internet genijalac usmjeren je na pet vrijednosti koje moramo imati na umu prilikom korištenja interneta te koje su povezane s digitalnom sigurnošću i digitalnim građanstvom. Internet trebamo istraživati:

- mudro
- pažljivo
- sigurno
- ljubazno
- hrabro.

Sadržaji nastavnih jedinica namijenjeni su djeci predškolske dobi i učenicima 1. i 2. razreda osnovne škole. Program je ujedno i izvrsna nadopuna postojećem kurikulumu Budi internet genijalac namijenjenom učenicima od 2. do 6. razreda (dostupan na poveznici <https://ucitelji.hr/wp-content/uploads/2022/07/Budi-internet-genijalac-kurikulum-2022.pdf>). Pozivamo vas da eksperimentirate i sami procijenite što je najbolje za određenu skupinu djece – možete proći cijeli program od početka do kraja ili se zadržati na par lekcija koje smatrate najzanimljivijima ili najvažnijima.

Međunarodno društvo za tehnologiju u obrazovanju (ISTE) prepoznala je program „Digitalno građanstvo i digitalna sigurnost” kao sredstvo koje učenike priprema za ispunjavanje ISTE standarda za učenike studente koji su objavljeni 2016. godine i dodijelila mu certifikat „*Seal of Alignment for Readiness*”.

Posjetite internetsku stranicu programa Budi internet genijalac: <https://ucitelji.hr/budi-internet-genijalac>.

Kurikulum

Ovaj priručnik usklađen je s hrvatskim kurikulumom za osnovno i rano obrazovanje. Njegov sadržaj omogućava ostvarivanje odgojno-obrazovne ishode iz područja Informatike, materinskog jezika, Matematike, Tehničke, Glazbene i Likovne kulture.

Ovaj priručnik slijedi ciljeve kurikuluma nastavnog predmeta Informatika i međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije:

- usvajanje društvenih vještina kroz suradnju s učenicima, razmjenu ideja i iskustava o korištenju tehnologije
- poštivanje zakona i sigurnosnih pravila kroz korištenje tehnologije u skladu s utvrđenim pravilima, u razlučivanju željenog i neželjenog ponašanja drugih osoba (uključujući i učenika) kroz upotrebu tehnologije, posebice interneta, te u poštivanju pravila glede uporabe tuđeg rada i internetske sigurnosti.

Navedeni ciljevi obuhvaćaju i tehničko ovladavanje računalom, kao i drugim digitalnim uređajima te internetom. Njima se žele razviti medijske, informacijske i digitalne kompetencije vještine u sljedećim područjima:

- etika i vrijednosti u komunikaciji i medijima
- sigurnost u komunikaciji i medijima
- digitalne kompetencije
- sigurno korištenje mobilnih uređaja
- uporaba informacija
- odnosi u medijskom okruženju
- jezik medija.

Program Budi Internet genijalac i igra Interland su dva izvora koja roditelji i učitelji mogu koristiti za poučavanje o mudrom korištenju interneta.

Dodatni materijali za nastavu i korisni alati dostupni su na stranici: <https://ucitelji.hr/budi-internet-genijalac>

Često postavljana pitanja

Je li potrebno proći kroz sve lekcije prije igranja igre Interland?

Nije, no to bi svakako bilo korisno prije igranja. Igra učenicima najviše koristi kad mogu primijeniti naučeno, a osim toga je zabavnija ako su učenici imali priliku sudjelovati u razgovoru, raspravi i razmisliti o navedenim temama prije igranja.

Je li učenicima potreban Google račun za Budi internet genijalac?

Nije! Program BIG dostupan je svima koji posjete stranicu, nema prijave, lozinke ili ostavljanja adrese elektroničke pošte.

Koji uređaji su kompatibilni s igrom Interland?

Interland se može pokrenuti na svim uređajima koji imaju internetsku vezu i preglednik. To znači da uz skoro svako računalo, laptop ili mobilni uređaj možete postati genijalni istraživači interneta.

Gdje mogu pronaći više informacija?

Za početnu stranicu programa Budi internet genijalac posjetite stranicu

<https://ucitelji.hr/budi-internet-genijalac/>

- Za igru Interland posjetite g.co/Interland.
- Za kurikulum Budi internet genijalac posjetite stranicu <https://ucitelji.hr/budi-internet-genijalac/>.

Je li mi potrebna posebna edukacija za poučavanje ovog kurikulumu? Može li bilo tko od učitelja poučavati ovaj program?

- Kao prvo: svaki učitelj u osnovnoj i srednjoj školi može predavati materijal iz ovog kurikulumu svojim učenicima. Za to nije potrebna dodatna edukacija.
- Kao drugo: niste vi učitelji bilo tko. :)
- Kao treće: ove aktivnosti osmišljene su kako bi na zabavan način i u opuštenoj atmosferi potaknule učenike i učitelje na razmjenu informacija, bez ocjenjivanja od strane učitelja.

Kojim je uzrastima djece namijenjen program Budi internet genijalac?

Program Budi internet genijalac pruža podršku učenicima i učiteljima u osnovnim školama. Program, igra i materijali pripremljeni su za učenike predškole i osnovne škole (5–15 godina), no ovisno o učiteljevoj prilagodbi kurikulumu, teme koje se obrađuju mogu biti korisne i starijim učenicima. Sadržaji u ovom priručniku osmišljeni su za djecu predškolske dobi i učenike 1. i 2. razreda osnovne škole.

Internetska stranica programa <https://ucitelji.hr/budi-internet-genijalac/> sadrži i druge obrazovne sadržaje za učenike osnovnih škola, uključujući priručnik za učitelje od 2. do 6. razreda, kao i materijale za roditelje.

Kako djeca uče iz igre?

Igra Interland objedinjuje teme iz lekcija i time omogućuje njihovu praktičnu primjenu kroz igru te upotrebu znanja o digitalnim interakcijama (i njihovim posljedicama) u sigurnom, obrazovnom okruženju. Mlađa će djeca možda trebati pomoć u čitanju uputa, pitanja i odgovora koji se pojavljuju u igri.

Je li program Budi Internet genijalac usklađen s kurikulumom?

Naravno. Program Budi Internet genijalac prati kurikulum osnovnoškolskog obrazovanja - sadrži nastavne sadržaje koji zadovoljavaju odgojno-obrazovne ishode i očekivanja različitih područja.

Moram li biti stručnjak za digitalno građanstvo da bih upotrebljavao/la ovaj program?

Nipošto. Kurikulum je osmišljen tako da ga svaki učitelj može odmah početi predavati u svojoj učionici. Štoviše, ako ste zainteresirani za usavršavanje svojeg znanja ili želite naučiti više o temama vezanim uz digitalnu sigurnost i građanstvo, možete sudjelovati u Googleovom tečaju za učitelje na stranici [g.co/OnlineSafetyEduTraining](https://www.google.com/online-safety-edu-training/) ili u hrvatskom aktivnostima projekta Budi internet genijalac <https://ucitelji.hr/budi-internet-genijalac/>

Mogu li moji učenici spremiti svoj napredak u igri Interland?

Ne mogu u trenutnoj verziji, a vjerojatno neće ni u budućim verzijama. Budi internet genijalac ne generira i ne pohranjuje nikakve osobne podatke na temelju kojih je moguće utvrditi identitet igrača, uključujući i datoteke za pohranu napretka. To je napravljeno s namjerom da iskustvo bude dostupno svima i zato nisu potrebni račun, prijava ni lozinka.

To je sve super, ali moji učenici se ponose kad završe igru i nešto nauče...

Naravno, razumijemo da treba postojati neka vrsta evaluacije i baš iz tog razloga postoji predložak certifikata u koji se može unijeti ime učenika i izraditi personalizirani certifikat o završetku programa, a možete ga ispisati ili poslati u digitalnom obliku.

Gdje mogu pronaći druge sadržaje za učitelje?

Sve materijale za učitelje iz programa Budi internet genijalac pronađite na stranici s obrazovnim sadržajima [g.co/BeInternetAwesomeEducators](https://www.google.com/online-safety-edu-training/). ili na hrvatskom jeziku <https://ucitelji.hr/budi-internet-genijalac/>

Postoji li internetska zajednica korisnika programa Budi internet genijalac gdje mogu razmjenjivati ideje ili potražiti pomoć?

Naravno! (I ponosni smo na nju!) Često dijelimo ideje i komuniciramo s nastavnicima preko Twittera. Pratite nas na Twitteru na @GoogleForEdu da biste saznali više o programu i drugim temama. Možete se pridružiti i zajednici na hrvatskom jeziku na: Twitteru https://twitter.com/ucitelji_hr ili Facebooku <https://www.facebook.com/ucitelji.hr> LinkedInu <https://www.linkedin.com/company/suradnici-u-u-enju>

Priručnik za učitelje

U osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju ključna je bliska suradnja s roditeljima i skrbnicima djece. To je posebno važno u slučaju digitalnog obrazovanja. Zato naš priručnik, osim kurikuluma, sadrži materijale koji će pomoći roditeljima i skrbnicima uključivanje u obrazovanje koje pomaže djeci i odraslima da postanu odgovorni i sigurni korisnici interneta. Na sljedećoj stranici nalazi se predložak elektroničke poruke ili pisma koji možete koristiti i prilagoditi kako biste objasnili roditeljima ili starateljima kako novi alati i naš program pomažu djeci da nauče donositi dobre odluke o sigurnosti i ponašanju na internetu. Osim toga, pronaći ćete i neke ideje o tome kako organizirati sastanak s roditeljima kako biste ih potaknuli da se pridruže vašim aktivnostima vezanima uz BIG.

1. Predložak elektroničke poruke ili pisma roditeljima ili starateljima

Dragi roditelju/staratelju,

kada nam svoju djecu povjeravate u vrtiće ili škole, u naše ruke stavljate odgovornost za njihovu sigurnost i dobrobit. To se jednako odnosi na stvarni, kao i na digitalni svijet.

U [naziv škole/vrtića] vjerujemo u suradnju, učenje samostalnog razmišljanja i pripremanje učenika [razred] kako bi mogli:

- **kritički razmišljati** i sami procijeniti je li sadržaj na internetu istinit
- **zaštititi se** od raznih opasnosti na internetu, kao što su uznemiravanje, prijevara, neovlašteno otkrivanje podataka
- **pametno dijeliti sadržaj na internetu**: odlučivali što, kako, kome i kada podijeliti
- **biti ljubazni na internetu**, poštovati druge ljude i njihovu privatnost
- u zahtjevnim situacijama **tražiti pomoć** odraslih osoba od povjerenja.

Od ove godine u tome je od velike pomoći višedimenzionalan kurikulum Budi internet genijalac uz koji djeca usvajaju kompetencije za sigurno i pametno korištenje i istraživanje interneta. Program BIG razvila je zaklada *Skola z Klasq* u suradnji s Googlom te on pruža zabavno iskustvo učenja primjereno za svaku dob koje se temelji na pet osnovnih lekcija:

- **Dijeli pažljivo (Istražuj mudro)**
- **Pazi se prevaranata (Istražuj oprezno)**
- **Čuvaj svoje tajne (Istražuj sigurno)**
- **Cool je biti dobar (Istražuj ljubazno)**
- **Tko pita ne skita (Istražuj hrabro)**

Navedene kompetencije razvijat ćemo tijekom obrazovnih aktivnosti, no potičemo vas da ih vježbate s djecom i kod kuće. Dio programa je internetska igra Interland koja učenje čini interaktivnim i zabavnim te koju i vi možete igrati kod kuće.

Pametno i sigurno korištenje tehnologije potiče samostalno učenje i pomaže našoj školi/vrtiću da ostvari svoj cilj, cilj u kojem svi učenici u [ime škole] sigurno istražuju internet, unutar i van školskih/vrtićkih zidova. Vjerujemo da će Budi internet genijalac tome značajno pridonijeti. Rado ćemo s Vama podijeliti još informacija o ovom programu i upoznati Vas sa sadržajima koje će vaše dijete upotrebljavati tijekom obrazovnih aktivnosti, no pozivamo Vas da proučite sadržaj za obitelji koji je dostupan na stranici <https://ucitelji.hr/budi-internet-genijalac/>. Nastavite kod kuće razgovor i pitajte svoje dijete o aktivnostima u kojima sudjeluje. Tko zna, možda pritom i Vi naučite neke nove trikove vezane uz privatnost i sigurnost?

Lijep pozdrav,

[tvoj potpis]

2. Roditeljski sastanak – aktivnosti

Sljedeći scenarij može poslužiti kao uvod u razgovor s roditeljima i skrbnicima učenika o tome koliko je važno digitalno obrazovanje na početku školovanja.

1. Tijekom sastanka zamolite roditelje da nabroje mjesta koja njihova djeca posjećuju na internetu. Ako su odgovori nejasni (npr. "gledaju crtiće"), zatražite pojašnjenje i konkretne nazive stranica, aplikacija i igara. Zapišite ih na vidljivo mjesto. Ako neki od roditelja spomenu aktivnosti ili stranice na internetu s kojima nisu svi upoznati – zamolite da ih opišu u nekoliko rečenica. Na kraju pročitajte nekoliko informacija iz istraživanja o korištenju interneta, navedena u Materijalima 3.

2. Zatim podijelite roditelje u manje grupe i dajte im ispisan popis potreba (nalazi se u prilogu broj 1). Zamolite svaku grupu da izabere 5 pojmova iz tablice i uz pomoć popisa potreba odgovori na pitanje: „Koje potrebe dijete ispunjava uz pomoć te internetske aktivnosti?“

Nakon toga zamolite sudionike da vrednuju ocjenama 1-5 (ljestvica ocjena u školi na kojoj 1 označava nedovoljno, a 5 odlično) je li navedena aktivnost/aplikacija/stranica prikladna za ispunjavanje te potrebe. Kao pomoć u izvođenju vježbe grupama možete podijeliti predložak (prilog 2).

3. Nakon završetka vježbe zajedno raspravite sljedeće:

- a) Pitajte ih o aktivnostima koje su dobile najviše ocjene. Neka roditelji objasne svoj izbor. Imajte na umu da internet može biti dobro mjesto za ispunjavanje određenih potreba kao što su znanje, dostupnost informacija i komunikacija.
- b) Pitajte ih o aktivnostima s najnižim ocjenama i također tražite objašnjenje. Naglasite roditeljima da ako djeci zabrane te aktivnosti, potrebe koje njima ispunjavaju neće nestati. Najbolje je pokazati djeci kako ih mogu ispuniti na drugačiji način.
- c) Postoji mogućnost da će sve aktivnosti dobiti niske ocjene. To nam pokazuje da roditelji smatraju da internet nije dobro mjesto za njihovu djecu. Razgovarajte s njima iz čega to proizlazi. Naglasite da je najbolji način da smanjite strah od interneta da ga istražite zajedno s djetetom.

Potaknite roditelje i skrbnike da najmanje jedan sat sljedeći tjedan provedu s djetetom na internetu. Nakon toga, neka im dijete kaže što voli raditi na internetu i zašto je to za njega važno.

Predložite roditeljima i skrbnicima da kod kuće rade aktivnosti iz priručnika „Obiteljski vodič za digitalnu dobrobit“ koji mogu pronaći na internetskoj stranici učitelji.hr: <https://ucitelji.hr/big-materijali-za-roditelje/>

- d) Razmotrite potrebe koje su povezane s aktivnostima s najlošijim ocjenama i zajedno razmislite kako možete pomoći djeci da ih ispune. Potaknite roditelje da nabroje alternativne aktivnosti koje mogu raditi kod kuće. Potom prijedite na one koje možete organizirati u razredu (zajedno s učiteljem ili drugim roditeljima i skrbnicima), kao na primjer:
 - potreba za kontaktom, društvom – razredni izlet biciklima
 - potreba da budu zamijećeni, timski rad – rad na kazališnoj predstavi zajedno s roditeljima

- potreba za slobodom (jedna od najvažnijih potreba koju djeca žele ispuniti na internetu) – više vremena za igru umjesto za izvannastavne školske aktivnosti, odlazak u šumu s drugom djecom
- potreba djeteta da ga se cijeni – razgovor s djetetom jednom tjedno u kojem svaki član kućanstva govori za što cijeni druge; „tihi prijatelj“ – igra tijekom koje činimo lijepe stvari za druge
- potreba za izražavanjem – izlaganje u školi o nečemu što dijete jako voli, večernje druženje s roditeljima u kojem dijete mora nešto naučiti roditelje.

Potaknite roditelje da odaberu nekoliko ponuđenih ideja i provedu ih s djetetom.

POPIS POTREBA

FIZIČKE

- zrak
- hrana
- voda
- zaklon
- kretanje
- odmor
- san
- dodir
- izražavanje svoje seksualnosti
- fizička sigurnost, itd.

SAMOSTALNOST

- odabir vlastitih planova, ciljeva i snova, vrijednosti
- odabir vlastitog puta do njihovog ostvarenja itd.

INTEGRITET

- autentičnost
- osjećaj vlastite vrijednosti
- prihvaćanje samog sebe
- samopoštovanje itd.

MEĐUSOBNA POVEZANOST

- društvo
- bliskost
- veze
- obzir, osjećaj da te netko uzima u obzir
- emocionalna sigurnost
- iskrenost
- empatija
- prepoznavanje potreba i osjećaja
- jednake prilike
- biti zamijećen
- povjerenje
- toplina
- ohrabrenje
- ljubav
- intimnost
- inspiracija
- zajedništvo
- suradnja
- uzajamnost
- prihvaćanje sebe
- samopoštovanje itd.

PROSLAVA/TUGOVANJE

- proslaviti ispunjenja potreba, snova, planova
- tugovanje za neispunjenim potrebama, strastima itd.

RADOST ŽIVOTA

- zabava
- humor
- veselje
- olakšanje
- avantura

DUHOVNOST

- inspiracija
- jednostavnost
- nada
- ljepota
- kontakt s prirodom
- harmonija
- red
- spokoj
- mir itd.

Što dijete radi na internetu? (aktivnost/stranica/aplikacija)	Koje potrebe ispunjava uz pomoć te aktivnosti? (uz jednu aktivnost možete napisati više potreba)	Je li ta aktivnost prikladna za ispunjavanje te potrebe? Ocijenite od 1 do 5. (1 – nedovoljno, 5 – odlično)

Primjeri:

Igra <i>Minecraft</i>	Zabava, spontanost, kreativnost i druženje	4
-----------------------	--	---

Online vrtić – o djeci i njihovim roditeljima ili skrbnicima online

Donedavno se činilo da predškolci i učenici prvih razreda osnovne škole toliko rijetko koriste mobilne uređaje koji imaju pristup internetu da nema razloga baviti se time. Međutim, posljednjih godina mobiteli postaju sve popularniji među mlađom djecom što je potaknulo istraživanja na poljima pedijatrije i razvojne psihologije. Taj fenomen izaziva posebnu zabrinutost jer je razdoblje do 8. godine života vrijeme intenzivnog razvoja djeteta. Zašto i kada mlađa djeca koriste internet i je li istina da internet samo šteti razvoju? Važno je pokušati pronaći odgovor na ova pitanja kao i proučiti istraživanja koja su provedena na tu temu.

Kada i zašto sve počinje?

Prema najnovijem istraživanju poljskog Ureda za elektroničke komunikacije, 27 % djece započinje svoju avanturu s internetom prije polaska u školu (5 % ispod dobi od 4 godine, 22 % ispod 6 godina)¹. S druge strane, rezultati istraživanja „Djeca u mreži - fenomen korištenja mobilnih uređaja kod djece od 0 do 6 godina“ pokazuju da je prosječna dob početka korištenja mobitela u Poljskoj još niža - 2 godine i 2 mjeseca². Najranija zabilježena dob je čak jedan mjesec!

Prema stručnjacima Američkog pedijatrijskog društva i Zaklade *Empowering Children*, maksimalno vrijeme koje djeca mlađa od pet godina mogu provesti na pametnom telefonu, tabletu ili prijenosnom računalu je jedan sat dnevno, pod budnim okom roditelja koji bi trebao znati što se događa na zaslonu³.

Važno je naglasiti da je zajedničko uspostavljanje pravila, kao i nadgledanje djeteta pri korištenju interneta puno važnije od korištenja tehnologija i sustava za roditeljski nadzor. Potonje može imati samo pomoćnu ulogu, jer naučiti pametno koristiti internet je kao naučiti, na primjer, čitati - sastoji se u pokazivanju određenih koraka, a ne u strogoj kontroli.

Ujedno, odgovori djece koja su bila uključena u istraživanje dokazuju da roditelji ili skrbnici s njima vrlo rijetko provode vrijeme na internetu. Prema gore navedenom izvješću o istraživanju „Djeca u mreži“, roditelji i skrbnici djece do 6 godina najčešće im dozvoljavaju da se koriste mobilnim uređajem kada nemaju energije ili ideje za igru s djetetom, kada trebaju preuzeti brigu o kućanskim poslovima ili kada im treba trenutak za sebe. Izvješće pokazuje da gotovo dvije trećine roditelja daje svom djetetu da se koristi mobilnim uređajem kao nagradu. Isti broj roditelja izjavljuje da djeci daju mobilni uređaj kada plaču ili se žale, a čak i više njih (više od 80 %) daje djetetu pametni telefon ili tablet kada mu je dosadno. Djeca pak odgovaraju da većina (88 %) i pregledava sadržaje namijenjene njihovoj dobi (filmovi, animirani filmovi, igre bojanke i sl.). Gotovo troje od četvero djece kaže da se koristi mobilnim uređajem kada putuje automobilom (ili drugim prijevoznim sredstvom), svako drugo - kada jede, a svako deveto - kada koristi WC.

Uz to, zanimljivo je i kako su roditelji i djeca drugačije odgovorili na pitanje o vremenu provedenom na internetu – to nam pokazuje da roditelji nemaju uvijek potpunu sliku situacije.

Proučite grafikon ispod:

¹ Vidi: www.uke.gov.pl/akt/badanie-konsumenckie-dzieci-i-rodzicow-oraz-nauczycieli-2020,372.html

² Vidi: www.kbpn.gov.pl/portal?id=15&res_id=11479398

³ Vidi: www.apa.org/monitor/2020/04/cover-kids-screens, www.domowezasadyekranowe.fdds.pl/

Koliko se često tjedno koristiš internetom? / Koliko se često tjedno Vaše dijete koristi internetom?

Samo na određene dane (npr. vikendom). crveno

Svaki dan od pola sata do 2 sata. plavo

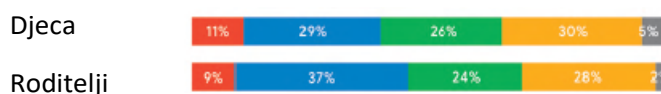
Svaki dan od 2 do 3 sata. zeleno

Imam neograničeni pristup internetu. žuto

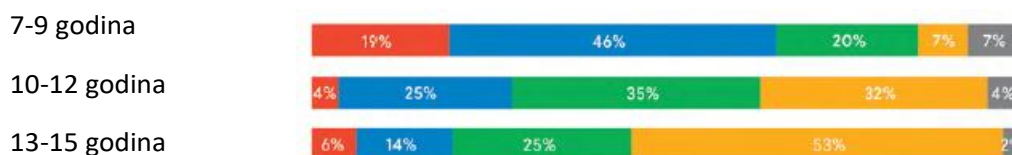
Nisam siguran/a. Teško mi je procijeniti. sivo

Djeca: Uzorak čine ispitanici koji se koriste internetom N=495

Roditelji: Uzorak čine ispitanici čija se djeca koriste internetom N=494

Odgovori djece podijeljeni po dobi

www.uke.gov.pl/akt/badanie-konsumentenckie-dzieci-i-rodzicow-oraz-nauczycieli-2020,372.html

Roditelji točno znaju koje mrežne stranice njihova djeca posjećuju i koje aplikacije koriste. Međutim, pojavljuju se velike razlike kada pitamo djecu i njihove roditelje što točno rade na tim stranicama. Djeca češće komentiraju, a rjeđe objavljuju svoje fotografije nego što to misle njihovi roditelji. Razgovor između roditelja i odgojitelja o navikama djece na internetu prvi je korak u izgradnji povjerenja i otvorenosti prema razgovoru o nezgodnim situacijama i događajima koji mogu uznemiriti djecu.

Vjerujemo jedno, a radimo drugo

U provedenim istraživanjima najčešće susrećemo raskorak između onoga što jest i onoga što bi moglo biti da imamo odgovarajuće resurse, dovoljno vremena, odgovarajuće vještine te tehnička i zakonska rješenja. Roditelji na pitanje o prijetnjama na koje mališani mogu naići na internetu najčešće odgovaraju da se radi o oglašavanju stvari koje djeci privlače pozornost, poput slatkiša ili igračaka (52 %), o sadržajima koji nemaju edukativnu vrijednost (35 %) ili pak o filmovima "nabijenima" bojama i zvukovima (39 %). Samo 14 % ispitanika kaže da prijetnju predstavlja sadržaj koji pokazuje rizično ili destruktivno ponašanje (npr. skakanje s visine), a samo 5 % se boji da se nepoželjne mrežne stranice (npr. pornografija) „podvaljuju“ na mrežnim stranicama na kojima djeca gledaju crtane filmove. Istodobno, istraživanja jasno pokazuju da se samo 18 % djece mlađe od 6 godina koristi mobilnim uređajem zajedno s drugim djetetom ili s odraslom osobom, a 7 % roditelja priznaje da se njihovo dijete nikada ne koristi mobilnim uređajem zajedno s odraslom osobom. Čini se da ispitanici razumiju zašto djeca ne bi trebala sama pretraživati internet, ali ne poduzimaju ništa po tom pitanju. Slična situacija događa se i u medijima i na društvenim mrežama, od kojih većina naglašava da račun mogu otvoriti samo korisnicima starijim od 13 godina (u ovu skupinu spadaju Facebook, Instagram, Snapchat, YouTube, TikTok). Pritom čak 27 % djece u dobi od 7 do 9 godina i 55 % u dobi od 10 do 12 godina objavljuje sadržaj na spomenutim stranicama. To znači da odrasli - od vlasnika aplikacija do roditelja - prihvaćaju da je

zakon samo fikcija. Srećom, sva ispitana djeca shvaćaju potrebu zaštite svoje privatnosti na internetu i u tu svrhu koriste razne metode koje su im poznate. Velika većina zna da svoje korisničko ime i lozinku ne smiju ni a kime dijeliti, kao ni slati svoje fotografije nepoznatima.

Kako štitiš svoju privatnost na društvenim mrežama?

Djeca

Nitko nema pristup mom korisničkom imenu i lozinki na društvenim mrežama.

Ne šaljem svoje fotografije nepoznatim osobama.

Moje objave mogu vidjeti samo moji prijatelji.

Drugo.

Nikako.

Nisam siguran/a. Teško mi je procijeniti.

Odgovori djece podijeljeni po dobi: 7-9 10-12 13-15

Nitko nema pristup mom korisničkom imenu i lozinki na društvenim mrežama.

Ne šaljem svoje fotografije nepoznatim osobama.

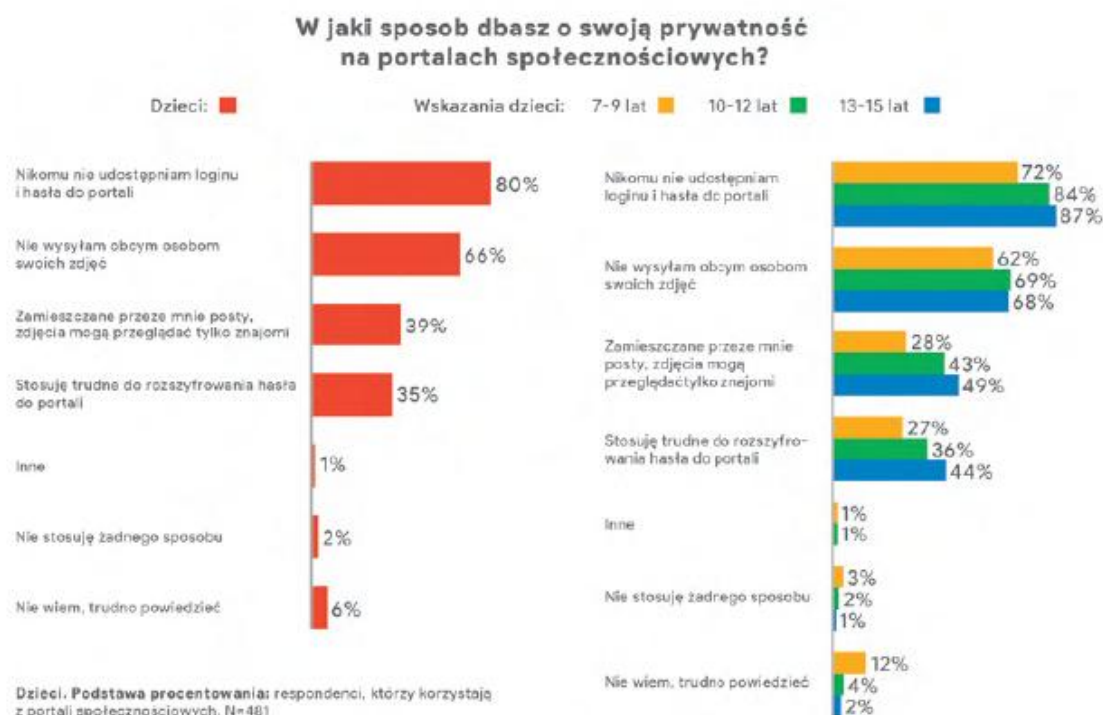
Moje objave mogu vidjeti samo moji prijatelji.

Drugo.

Nikako.

Nisam siguran/a. Teško mi je procijeniti.

Djeca: uzorak ispitnika koji koriste društvene mreže N=481

www.uke.gov.pl/akt/badanie-konsumentenckie-dzieci-i-rodzicow-oraz-nauczycieli-2020,372.html

Usprkos tim informacijama koje posjedujemo, nismo otvoreniji za razgovor o tome što se točno događa kada djeca pristupe internetu. Rezultati međunarodnog istraživanja *EU Kids Online* iz 2018. pokazali su da je u Poljskoj samo polovica ispitanih roditelja razgovarala sa svojom djecom o sigurnom korištenju interneta i

njegovim rizicima⁴. Za radnike u obrazovanju i obrazovne programe kao što je Budi Internet genijalac ovo je važan savjet: moramo poticati na razgovor o *online* aktivnostima djece kako digitalne kompetencije ne bi bile samo naučene formule.

Predstavlja li internet samo opasnost i ništa drugo?

Internet ne predstavlja samo opasnost. Roditelji navode kako su prednosti interneta prije svega didaktičke, poput učenja stranih jezika, brojanja, crtanja i učenja boja. Uz malu pomoć odrasle osobe, internet može postati izvrstan alat za razvijanje djetetovih strasti i interesa. Posebno valja obratiti pozornost na ulogu video platformi poput YouTubea, koje dominiraju među obrazovnim izvorima za djecu i tinejdžere. S jedne strane, to su mjesta gdje često možemo pronaći kvalitetan i lako dostupan sadržaj koji razvija znanje i strast, a s druge strane, mnogi roditelji nisu upoznati s postavkama platforme i ne znaju da npr. postoji verzija namijenjena upravo djeci. Ispitanici su istaknuli da je za funkcioniranje njihove djece u svijetu novih tehnologija koje se brzo mijenjaju neophodno da ona steknu vještine koje im omogućuju njihovo korištenje.

Budi primjer i brini se o sebi

Iako to možda ne primjećujete kao roditelj, odgojitelj ili učitelj, vaša djeca i/ili vaši učenici dobro znaju koliko vremena provode pred ekranom. Prema američkoj istraživačici Catherine Steiner-Adair, 70 % djece vjeruje da njihovi roditelji imaju dvostruka mjerila u pogledu tehnologije, točnije vremena koje provode na uređajima, kao i pravila korištenja. Prema tome, ne možemo očekivati da će djeca sama smanjiti vrijeme koje provode koristeći se digitalnim uređajima ili da će o tome iskreno razgovarati s odraslima. To je jedan od razloga zašto su programi poput Budi internet genijalac potrebni ne samo u školi, vrtiću nego i kod kuće. Savjeti i vježbe osmišljene za mlađe korisnike mreže prikladne su i za odrasle. Možda ne koristite iste aplikacije kao i djeca, ali vjerojatno je i vama jednako teško ostaviti svoj pametni telefon sa strane ili priznati da nekim stvarima tamo nije mjesto.

⁴ Patrz: https://fundacja.orange.pl/files/user_files/EU_Kids_Online_2019_v2.pdf.

Priručnik za učitelje: Materijal 4

Psihomotorni i emocionalni razvoj i društvene aktivnosti djece u prvim razredima osnovne škole

Početak osnovne škole iznimno je važan razvojni trenutak u životu djeteta. Većina djece na taj trenutak nestrpljivo čeka, vježba, priprema se za novu ulogu – ulogu učenika – još od vrtića. Upravo prve igre u vrtiću, njihovi vršnjaci, odgojiteljica koja je s njima, predstavljaju svojevrsni trening za školu. Djeca se vesele školi, učenju, samostalnosti! Međutim, treba imati na umu da je početak škole izuzetno zahtjevno razdoblje te mnoga djeca trebaju dodatnu podršku. Oni koji odmah na početku postanu svjesni svojih vještina, bit će uspješni – oni će posjedovati izrazitu želju da nešto postignu, nauče, no ipak će trebati uložiti vrijeme i trud u učenje. Ako zahvaljujući volji i trudu postanu uspješni, neće se u budućnosti bojati novih izazova. I naučit će osnovnu kompetenciju – kako učiti!

Mnogo toga će ovisiti o tome koliko je određeno dijete spremno ispuniti zahtjeve koje škola postavlja pred njih. Ta je predispozicija s jedne strane vezana uz određene biološke čimbenike, kao što su struktura živčanog sustava, tempo njegovog razvoja, ali i tempo razvoja cijelog organizma, uključujući i mišićno-koštani sustav. S druge strane, ona ovisi i o okolišnim čimbenicima u kojima je dijete do tada raslo. Spremnost djeteta za školu nije ništa drugo nego postizanje takvog stupnja tjelesnog, socijalnog i psihičkog razvoja koji ga čini osjetljivim i podložnim sustavnom obrazovanju i odgoju u osnovnoj školi. Stupanj spremnosti djeteta utvrđuje u kojoj je ono mjeri sposobno usvojiti osnovnoškolske kompetencije. Na početku škole u razredu je odmah uočljivo da će se susresti djeca koja su potpuno spremna za školske zadatke – vladaju svojim tijelom i emocijama, zanima ih znanost, imaju bogat rječnik, odlično razumiju nova pravila i spremni su ih slijediti – te djeca koja će se u svakom od tih područja morati posebno potruditi kako bi ih savladala. To je u zaista u skladu s razvojnim normama jer je početak škole razdoblje u kojem su najočitije razlike u razvoju. Manjak spremnosti za školu predstavlja važan čimbenik u povećanju rizika za neuspjeh u školi što može poremetiti funkcioniranje djeteta u kognitivnoj, emocionalnoj, motivacijskoj i socijalnoj dimenziji te ima dugogodišnje posljedice. Početak školovanje je vrijeme u kojem djeca grade osjećaj da su kompetentni u onome što rade, kao i u odnosima s vršnjacima ili pak u izgradnji samopouzdanja na koje će utjecati mišljenja učitelja, roditelja i vršnjaka. Važno je i upamtiti da krajem tog razdoblja (između 9. i 10. godine) počinje proces fizičkog sazrijevanja – hormonske i tjelesne promjene, kao i promjene tjelesnih proporcija i snage. Mlada osoba će se morati nositi upravo sa svim tim promjenama.

Motorički razvoj u ranoj fazi uglavnom se temelji na usavršavanju brojnih vještina: trčanja, skakanja, penjanja, vožnje bicikla, odijevanja (vezivanja vezica), pranja i higijene, ali i crtanja, pravilnog držanja pribora za pisanje, rezanja ili lijepljenja. Pokreti djeteta postaju sve precizniji, a crteži sve vjernije odražavaju stvarnost. To je izuzetno važno razdoblje u kojem je ključno obrazovanje u tim područjima, pogotovo za funkcioniranje djeteta u školi. Tek kada čovjek vlada svojim tijelom, slušaju ga mišići, ne muči se pretjerano, može sjediti u školskoj klupi, pratiti nastavu i nešto naučiti. Dijete mlađe od školske dobi treba 8-10 sati fizičke aktivnosti dnevno. To je važno zapamtiti jer se to značajno ne mijenja kada dijete krene u školu.

U kasnijoj fazi, u dobi od 9 do 11 godina, smanjuje se potreba za prekomjernom tjelesnom aktivnosti. Kretnje djeteta imaju svrhu, postaju ekonomične i pravilne. To je razdoblje visoke motoričke koordinacije i lakoće svladavanja novih pokreta te savršeno vrijeme za usavršavanje raznih vještina: sporta ili sviranja instrumenta.

Kognitivni razvoj u ranoj fazi povezan je s učenjem usmjeravanja pažnje. Pojavljuje se logičko pamćenje. Djeca su željna upamtiti nove zanimljive sadržaje. Stvaraju vlastite strategije pamćenja. Sve su učinkovitiji u uspostavljanju logičkih odnosa među elementima – vježbaju mentalne operacije poput analize i sinteze, što, između ostalog, omogućuje učinkovito čitanje. U to vrijeme dijete zna raspoznati da su npr. jabuka i lopta okrugle. Uči sagledavati obilježja stvarnosti s različitih gledišta i povezivati informacije. Formulira prve opće zaključke temeljene na detaljnim opažanjima, ovladava principima održavanja stabilnosti mase, površine i

količine tekućine. Slaže u niz stavke koje se razlikuju po duljini. Ipak, u ovoj fazi mu trebaju konkretni objekti za svaki proces. Dobro zbraja predmete, brojalice, uspoređuje ono što vidi, što može opipati, okrenuti u ruci, dodirnuti. Njegova je metodologija još uvijek rigidna – način zbrajanja koji je naučio u školi je svetinja, jedini koji je ispravan i neupitan. Čini se da djeca u ovoj fazi nisu spremna proširiti svoje strategije učenja.

U kasnijoj fazi dolazi do daljnjeg usavršavanja logičkih operacija: vrednovanja, kategorizacije; korištenja pojmovnog prostor, vrijeme, brzina. Sve operacije se i dalje temelje na konkretnim stvarnim predmetima i događajima. Zapažanja postaju potpunija i točnija. No događa se i vrlo važna promjena - tek u kasnoj fazi moguće je analizirati, planirati, predviđati posljedice vlastitih postupaka i postupaka drugih ljudi. Ovo je izuzetno važno znanje i vještina. Djeca počinju shvaćati značenje namjera, drugačije shvaćaju ponašanje ljudi oko sebe. Za većinu prvašića informacija da ih je netko slučajno gurnuo nije bitna (treba mu "slučajno" vratiti da bude pošteno!), dok je za stariju djecu to ključna informacija koja utječe na njihovo ponašanje.

Jezične i komunikacijske vještine su od velike važnosti za djetetovo funkcioniranje. Naravno, djeca koja kreću u školu s bogatim rječnikom puno su uspješnija. Ipak, početak školovanja može predstavljati odličan trenutak da se te vještine izjednače. U toj fazi djecu zanima jezik, spremni su ga usvojiti te ga upijaju. Počinju razumijevati višeznačne riječi i metafore. Uče čitati, usvajaju nove riječi i njihova značenja. Međutim, još uvijek bolje razumiju ono što čuju nego ono što sami pročitaju. Iz tog razloga važno je djeci čitati naglas. Učenik 1.-3. razreda koji komunicira riječima, sluša audio knjige, čita knjige više će obraćati pozornost na ono što piše. U kasnijoj fazi dijete stvara svoj komunikacijski kod u uskoj grupi prijatelja. Razlikuje oblike izražavanja ovisno o tome kome se obraća – učitelju ili vršnjaku. Proširuje se njegova jezična svijest. Razumije ironiju, igru riječi. Savršeno napiše ono što čuje. Pazi na pravopis i gramatiku. Izvrsno čita i može se usredotočiti na sadržaj.

Također se događaju velike promjene u emocionalnom razvoju. Dijete je sposobno za trajnija emocionalna stanja. Pokušava kontrolirati svoje reakcije. Ima veću mentalnu otpornost, ali doživljava nove strahove vezane uz razumijevanje društvenih situacija. Boji se kritike, ismijavanja i odbijanja, stoga može osjećati strah od škole i društvenih kontakata. Razmišlja o svojim osjećajima. Već u ranoj fazi obrazovanja dijete uočava razliku između emocija koje doživljavamo i koje pokazujemo. Svjesno je da možemo istovremeno osjećati različite emocije koje imaju isto značenje. Uči se pravilno ponašati, ali se mogu pojaviti i novi oblici agresivnog ponašanja – prvi znakovi zlostavljanja ili postajanja žrtvom. Kasnije razvija svijest kako može nadzirati vlastita emocionalna stanja, kao i utjecaj moralnog rasuđivanja na osjećaje. Javlja se svijest o mogućnosti istodobnog proživljavanja emocija koje imaju različito značenje (ambivalentnost osjećaja). Javlja se agresivno ponašanje, dijete sve češće uzima u obzir mišljenje grupe. Radi toga može postati nasilno prema samome sebi i verbalno agresivno prema drugima.

Mnogo toga se događa u društvenom razvoju. Dijete želi provoditi više vremena s vršnjacima nego s roditeljima, što pogoduje izgradnji socijalne svijesti. Kvaliteta odnosa s roditeljima i dalje je vrlo važna, ali je i uloga učitelja ključna - kao onog koji zna "objektivnu" istinu o djetetu. Učitelj u školi je taj koja zna je li dijete dobar učenik – a to je osnovno područje na kojem se gradi sposobnosti djeteta. Većina djece već shvaća da su njihovi roditelji generalno zadovoljni njima, ali škola je ta koja postaje izvor informacija o njima samima. Zanimljivo je da u početnom razdoblju većina djece nema tu sklonost da se uspoređuje s drugima – uspoređuju sebe kakvi su bili „jučer“. Ako se to ne dešava, to je uglavnom rezultat interakcije s odraslima i određenog modela ponašanja.

Tijekom tog razdoblja većina djece sklapa prijateljstva na temelju zajedničkih interesa. Ono što povezuje vršnjačke grupe je prije svega zajedništvo djelovanja (za razliku od zajedništva stavova u adolescenciji). Vršnjačka skupina – pa tako i školski razred – omogućuje razvoj znanja i stjecanje novih vještina, ne samo u socijalnom smislu. Upravo u tom razdoblju moguće je razviti osjećaj solidarnosti. Ako je to uspješno, grupa će postati važan izvor podrške u suočavanju s poteškoćama. Upravo u grupi, u učionici, moguće je naučiti surađivati i uvažavati različita stajališta. Grupa vršnjaka postupno će postati važan izvor samopoštovanja.

Doživjeti uspjeh izuzetno je važno za ovo razdoblje. Uspješno dijete će na temelju toga izgraditi uvjerenje u vlastitu sposobnost, što će zauzvrat utjecati na njegovo samopoštovanje. Bitno je provjeravanje zadataka,

uglavnom školskih zadaća – koliko se snalazim u učenju u školi, čitam li, brojim, pišem dobro, kakav sam u sportu, mogu li raditi nešto po čemu se razlikujem od svojih vršnjaka. U tom razdoblju dijete traži informacije o tome kako ga doživljavaju odrasli, što misle o njemu, hvale li ga, nagrađuju, sviđa li im se ili ne. U odnosima s vršnjacima djeca traže odgovore na pitanja: kakvi su moji doticaji s drugom djecom, vole li me, imam li puno prijatelja? Djeca na početku osnovne škole osjećaju potrebu za osamostaljivanjem od roditelja te se stoga okreću drugim odraslim osobama, primjerice učiteljima. Kažu, na primjer, "moja učiteljica je najpametnija na svijetu", "moja učiteljica je to rekla..." što predstavlja najsnažniji argument. U tom razdoblju učitelji su među najvažnijim osobama u životu djeteta. Oni su važan izvor odgovora na pitanja o njima samima. Procjena i mišljenje učitelja utječe na samopoštovanje učenika.

Vrijedno je zapamtiti da u ranom školskom razdoblju djeca ne žele da ih se tretira kao preslatke mališane. Obično postanu nestrpljivi kad ih se ukori jer osjećaju da znaju što trebaju učiniti i žele da se s njima postupa kao s odgovornim osobama. Važno je ispuniti ovu potrebu.

Uspjesi ili neuspjesi u prvim razredima osnovne škole često određuju tijek školskog uspjeha, ali i profesionalnog rada odraslog čovjeka. Učitelj je izvor kompetencija čije ovladavanje djetetu približava svijet odrasle osobe.

Devedesetih godina prošlog stoljeća u Njemačkoj je provedeno veliko istraživanje na temelju kojeg je sastavljena lista znanja i iskustava koje mora posjedovati svaki sedmogodišnjak. Neke od njih su:

- Osjećati vlastitu prisutnost kao nešto pozitivno.
- Prepoznati razliku između osjećaja gladi i ljutnje, umora i tuge.
- Prepoznati osnovne međuovisnosti događaja u tijelu i osjećaja, npr. kada se bojim, kada me boli trbuh.
- Opisati svoja emocionalna stanja: „uznemiren sam“, „sretan sam“.
- Zajedno s ocem kuhati, čistiti, kampirati, šetati šumom; kada je dijete bolesno, da ga otac njeguje.
- Shvatiti da čovjek pluta na vodi.
- Ljuljati se: kako tijelo utječe na ljuljačku, a kako ljuljačka na tijelo.
- Sudjelovati u najmanje jednoj borbi s jastucima.
- Znati razliku između tržnice i supermarketa.
- Objasniti nešto odrasloj osobi.
- Osjetiti radost i uzbuđenje pri pogledu na prazan, neobojan list papira.
- Znati neku knjigu od korica do korica.
- Uz pomoć odrasle osobe shvatiti da na neka pitanja nema odgovora.
- Popeti se na drvo.
- Rukovati zasunima i ključevima.
- Primiti ili poslati *e-mail*.
- Vidjeti kako izgleda vlastito ime ispisano u pijesku, na snijegu, na šumskom pokrivaču, na orošenom vjetrobranskom staklu.
- Znati prepričati snove.
- Zamisliti sebe prije rođenja.

- Prepoloviti košticu i pogledati što se nalazi unutra.
- Promatrati žile na listu i na svojoj ruci.
- Znati kako miriše voće. Imati najdraži miris.
- Oponašati glasanje ptica i drugih životinja.
- Slušati i stvarati jeku.
- Pjevati na sav glas.
- Osjetiti da nas određeni ritam tjera da plešemo i da ne možemo izdržati određenu razinu glasnoće .
- Kontrolirati vlastitu snagu (bubnjanje, masiranje).
- Znati pogrdne riječi. Imati predodžbu o različitim jezičnim stilovima, konvencijama, gdje se na koji način govori.
- Zabiti čavao, zaokrenuti vijak, znati promijeniti baterije.
- Sagnuti se kada nešto nekome ispadne.
- Dozvoliti drugima da se izraze. Znati što to znači. Pričekati na svoj red za pričanje.
- Znati da se sve želje neće odjednom ispuniti.
- Pješaćiti. Doživjeti udaljenost, dio puta do kojeg treba doći kako bismo nešto popili. Imati cilj pred očima.
- Prepoznati nekoliko oblika lišća.
- Znati što se u prirodi može jesti, a što ne.
- Doživljavati prirodu kao prijatelja i kao neprijatelja. Priroda je osjetljiva na djelovanje čovjeka, treba ju štititi. Ona je i moćna, opasna.
- Sudjelovati u donošenju pravila. Promijeniti pravilo. Prepoznati pojam "iznimka".
- Znati boju svojih očiju, naslikati autoportret.
- Opipati puls prijatelja, svog ljubimca i sebe.
- Upoznati stručnjaka, majstora.
- Osjećati ponos što ste dijete. Samo dijete.⁵

⁵Osmišljeno na temelju knjige „Što treba znati jedan sedmogodišnjak“ autorice Donate Elschenbroich, Izdavačka kuća Cyklady, 2004.

Upoznajmo internet genijalce i njihovu zemlju

Zajedno u mreži

Teme lekcija

1. Upoznajmo Genijalca i Genijalku
2. Pripreme za putovanje u zemlje internet genijalca

Uvod

Uvodeći djecu u svijet internet genijalaca želimo ih prije svega upoznati s glavnim likovima: Genijalcem i Genijalkom. Bit će to prilika da svako dijete nauči kako bolje upoznati sebe i svoje vršnjake. Putujući svijetom vrijednosti internet genijalca, učenici rade u grupama. Oni komuniciraju i surađuju koristeći vlastite vrline, kao i vrline svojih vršnjaka. Sljedeći scenariji usredotočuju se na društvene vrijednosti i omogućuju vam da povežete sudionike programa i upoznate vrline razreda.

Rječnik

tehnologija – sve ono što je čovjek izmislio i stvorio kako bi olakšao neki zadatak, omogućio stvaranje nekih stvari ili informacija; često koristimo izraz "nove tehnologije" za alate i uređaje kao što su računala, prijenosna računala ili tableti te za opis interneta i mogućnosti koje on sa sobom donosi; važno je podsjetiti da se svijet vrlo brzo razvija i ono što nazivamo novim vrlo brzo to prestaje biti - slično je i s "novim" tehnologijama, pa ćemo u ovoj publikaciji koristiti termin **digitalne tehnologije**

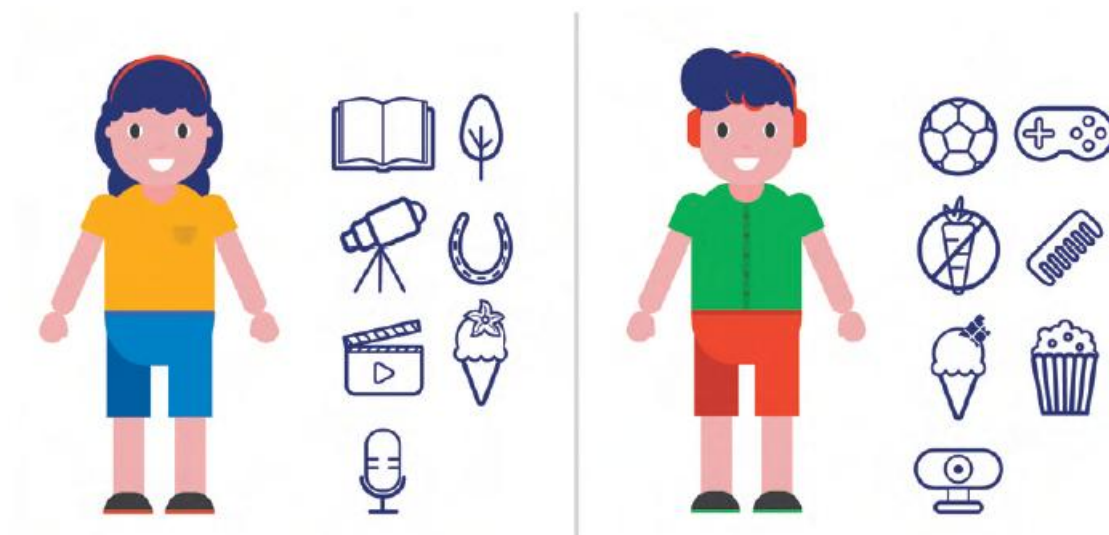
DIGITALNI DNEVNIK INTERNET GENIJALACA

Bok!

Mi se zovemo Genijalka i Genijalac. Blizanci smo, i iako nas mnogo toga povezuje, mi smo različiti. Volimo svog psa, ali se ponekad svađamo tko će ga odvesti u šetnju. Volimo jesti različitu hranu, ali uvijek idemo zajedno na sladoled. Ja jedem sladoled od vanilije, a Genijalac od čokolade.

Svijet nas jako zanima i iako imamo različite interese, oboje volimo tehnologiju koja nam pomaže u otkrivanju svijeta. Odlučili smo napraviti „Digitalni dnevnik Genijalke i Genijalca“ kako bismo s vama podijelili našu svakodnevicu.

To su naše posjetnice. Stavili smo na njih sve ono što je vezano uz nas i što je nama važno. Jako nas zanima tko ste, što volite i što vas zanima.

Kristijan

Ja isto volim igrati nogomet i htio bih kroz teleskop gledati zvijezde.

KOMENTIRAJTE

Zajedno u mreži

1. Upoznajmo Genijalku i Genijalca

Opći ciljevi

- **upoznati** glavne likove priča
- **odrediti** svoje odlike i karakterne osobine.

Ciljevi za djecu:

- **imenovati** glavne likove
- **navesti** nekoliko osobina svakog lika
- **znati** da ako želim biti prijatelj s nekim, moram ga bolje upoznati
- **odrediti** vlastite osobine, interese i vrline
- **predstaviti i opisati** vlastiti rad.

Aktivnost 1

Potrebni materijali:

- ljepljivi papirići
- marker
- radni listić br. 1

Priprema: Pripremite zapis iz Digitalnog dnevnika internet Genijalke i Genijalca, kao i crteže glavnih likova i njihovih interesa.

Zajedno s djecom pročitajte tekst „O nama“ iz Digitalnog dnevnika koji predstavlja glavne likove. Pokažite učenicima crteže koji predstavljaju djecu i ikone koje predstavljaju njihove interese. Zamolite ih da na temelju ikona opišu kakvi su Genijalka i Genijalac, kako izgledaju, što vole, koji su njihovi interesi, jesu li im slični.

Zadatak možete provesti na dva načina:

- Ako u učionici imate dovoljno prostora da se djeca mogu slobodno kretati, stavite likove Genijalke i Genijalca na dva mjesta u prostoriji tako da im djeca mogu slobodno prići.
- Ako pak nemate mnogo prostora u učionici, likove možete pričvrstiti na ploču te dodatno pripremiti samoljepljive papiriće ili nešto slično, a po potrebi i marker.

Provjerite sjećaju li se učenici tko su glavni likovi. Recite da ćete za trenutak izgovarati rečenice o Genijalki i Genijalcu, a da će oni morati pravilno reagirati, ovisno o tome na koga se rečenica odnosi. Dogovorite s djecom koji pokret ili gestu trebaju napraviti kada se rečenica odnosi na Genijalku, a koji kada se odnosi na Genijalca, npr. kada čuju informaciju o Genijalcu, moraju poskočiti i reći "Genijalac!".

Primjeri rečenica:

- Volim sladoled od čokolade.
- Moj hobi su zvijezde.
- Brinem se o svojoj kosi.
- Volim se penjati po drveću.

Zamolite djecu da na trenutak razmisle i kažu s kojim bi se likom željeli sprijateljiti. Neka stanu pokraj tog lika ili uz njega zalijepe papirić sa svojim imenom. Ako radite s vrtičkom grupom, možete unaprijed pripremiti

kartice s njihovim imenima. Kada djeca odluče, tražite da obrazlože svoj izbor: na temelju kojih osobina ili interesa likova su donijeli svoju odluku?

Na kraju ukratko prepričajte zadatak i postavite nekoliko dodatnih pitanja:

- Možemo li na temelju ovih nekoliko podataka odrediti kakve osobine ima određena osoba?
- Kada nam je lakše sprijateljiti se s nekim?
- Možemo li suditi o nečemu ili nekome, a da to/njega/nju pobliže ne upoznamo?
- Što možemo učiniti da nekoga bolje upoznamo?
- Što su to vrline određene osobe i kako nam pomaže kada ih znamo prepoznati?

Savjet za učitelje

Ako radite s mlađim učenicima, možda ćete morati biti precizniji o tome koje su karakterne osobine. Ako je potrebno, preskočite to pitanje.

Aktivnost 2

Priprema: Za ovaj zadatak je potrebno dovoljno prostora. Izađite na školsko igralište ili hodnik.

Zajedno s djecom igrajte igru pod nazivom „Daj pet osobi koja...” kako bi se još bolje upoznali. Neka djeca sjednu ili čučnu u krug. Objasnite im da ćete izgovarati rečenice koje su vezane uz njihov izgled, interese, najdraže stvari ili aktivnosti. Njihov je zadatak da ustanu kada čuju rečenicu koja se odnosi na njih i daju pet onima koji su također ustali, a zatim neka se vrate na svoje mjesto i sjednu. Bit će lijepo ako i vi zaigrate s njima.

Primjeri rečenica:

Daj “pet” osobi koja

- voli slagati kocke
- želi posjetiti pustinju
- ima plave oči
- lijepo crta
- smiješi se svaki dan
- koristi se maminim ili tatinim pametnim telefonom
- gleda videozapise na YouTube Kidsu
- je rođena u srpnju.

Savjet za učitelje

Uključite nekoliko rečenica o korištenju digitalnih tehnologija što će vam omogućiti da na neinvazivan način saznate u kojoj se mjeri djeca koriste internetom i koliko im je zanimljiv. Birajte rečenice tako da svaka osoba ima priliku barem jednom ustati i dati nekome “pet”.

Na kraju ukratko prepričajte igru i postavite djeci nekoliko pitanja:

- Što vam se svidjelo u ovoj igri?
- Je li vam aktivnost pomogla da upoznate sebe?
- Što ste doznali o određenoj osobi?
- Jeste li osjećali da postoje drugi ljudi slični vama?

Aktivnost 3

Potrebni materijali

- radni listić br. 2
- škare
- flomasteri
- bojice
- papir u boji
- konac
- perle
- naljepnice
- ukrasi
- ljepilo

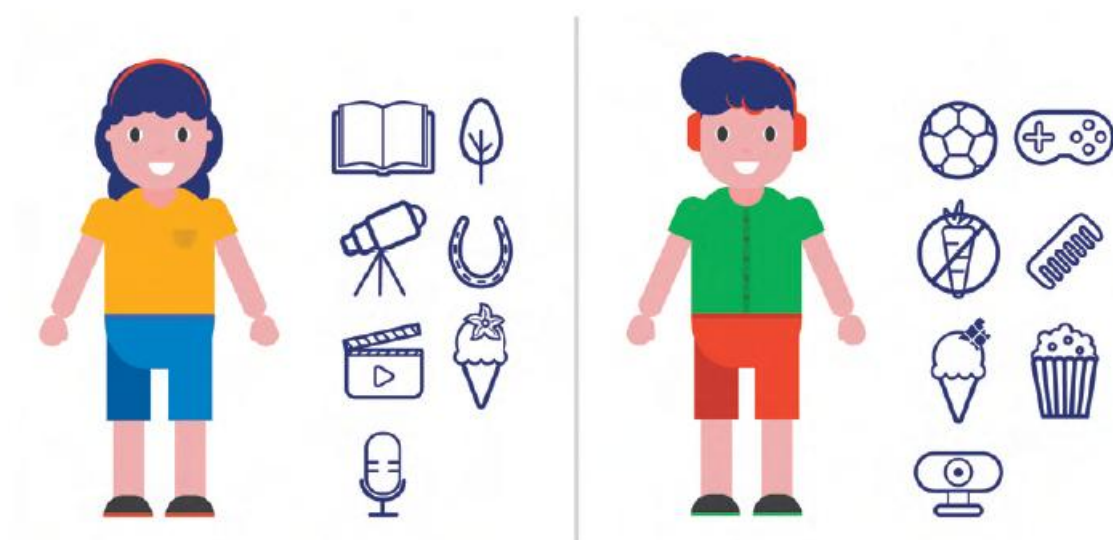
Priprema: Pripremite za svakog učenika obris djeteta koji se nalazi u radnoj knjižici br. 2, kao i škare, flomastere, bojice, a po potrebi papir u boji, konac, perle, naljepnice, ukrase, ljepilo.

Neka djeca nacrtaju svoje avatare, odnosno likove koji prikazuju njihov izgled, interese i vrline koje ćete zatim objesiti na za to predviđeno mjesto. Mlađa djeca mogu uz pomoć simbola na radnom listiću br. 1 prikazati svoje karakterne osobine, a starija neka napišu odgovarajuće izraze na likove.

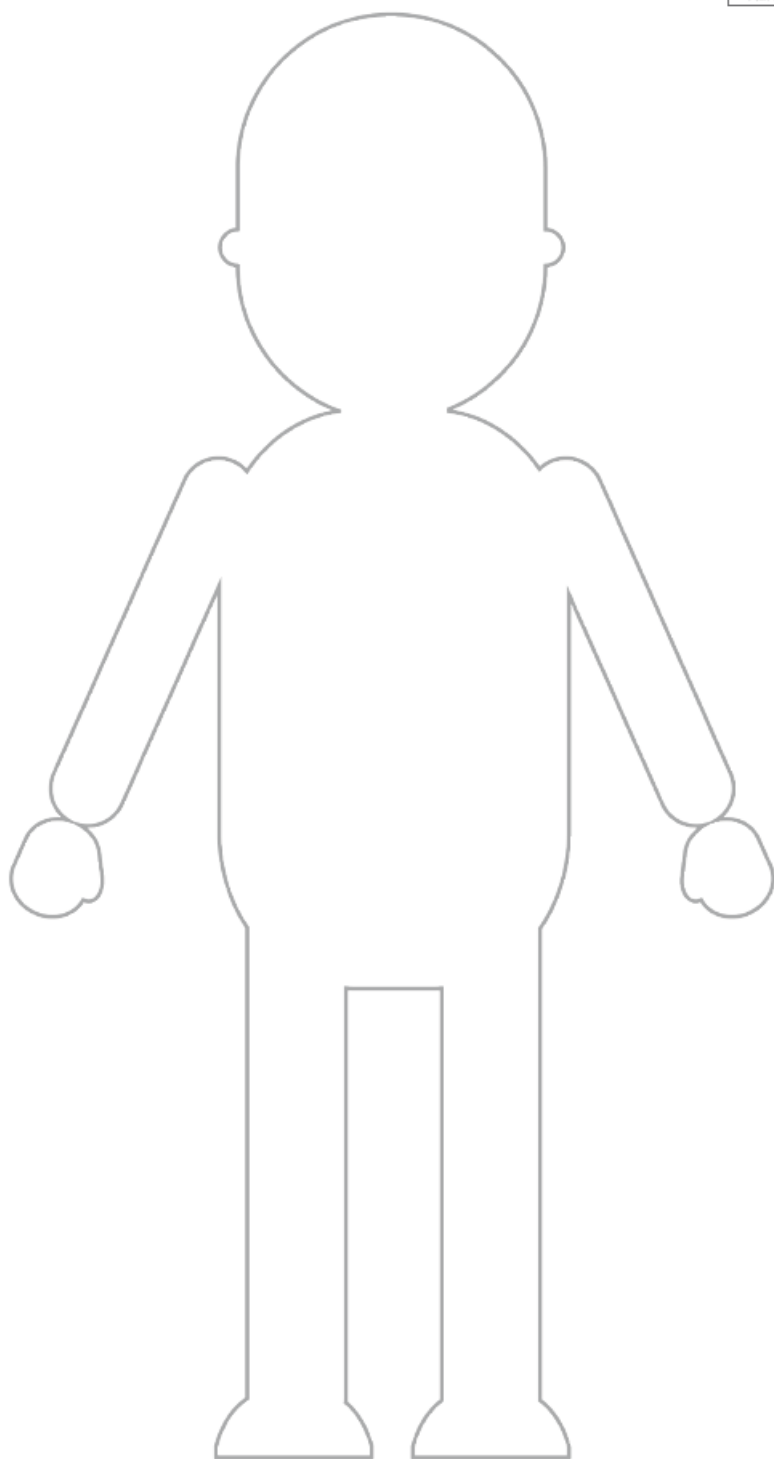
Uzimajući u obzir koliko imate vremena i mjesta, odlučite hoćete li samo crtati i opisivati likove ili ćete djeci dati više vremena da ih mogu ukrasiti. Zajedno s djecom odlučite hoćete li na avatare staviti sve potrebne informacije ili ćete izraditi plakate s likovima.

Odvojite dodatno vrijeme (možete ga rasporediti na nekoliko dana) za predstavljanje avatara tako da se svako dijete koje želi može predstaviti. Postavite sve avatare na vidljivo mjesto u učionici.

Po završetku nastave djeci možete reći da će uskoro imati priliku bolje upoznati Genijalku i Genijalca, kao i njihove dogodovštine vezane uz internet i tehnologiju.

Karte p

Zajedno u mreži

2. Pripreme za putovanje u zemlje internet genijalaca

Opći ciljevi:

- **upoznati** djecu s vrijednostima internet genijalaca
- **razvijati** sposobnosti rada u grupi.

Ciljevi za djecu:

- **znati** koje su vrijednosti važne u programu Budi internet genijalac
- **moći** nabrojati prednosti svoje grupe/svog razreda.

Aktivnost 1

Potrebni materijali:

- plakat s vrijednostima internet genijalaca
- A4 papir
- samoljepljivi papirići
- bojice
- flomasteri
- boje za crtanje po dlanovima.

Priprema: Pripremite plakat s vrijednostima internet genijalaca, A4 papir, samoljepljive papiriće, bojice, flomastere, boje za slikanje dlanovima, itd.

Zadajte djeci da na temelju vrijednosti internet genijalaca nacrtaju kako prema njima izgledaju zemlje interneta.

Kada su gotovi, podijelite ih u parove i neka objasne što su nacrtali i što znače različiti dijelovi crteža. Gotove crteže koji prikazuju zemlje interneta postavite na vidljivo mjesto u učionici.

U sljedećem koraku zamolite djecu da zamisle kako nekome predstavljaju svoju grupu ili svoj razred te im postavite sljedeća pitanja:

- Kakva/kakav je vaša grupa / vaš razred?
- Što volite raditi zajedno?
- Koja su vam pravila važna?
- Na što obraćate pozornost?
- Zbog čega volite svoju grupu / svoj razred?

Ako radite sa starijom djecom koja znaju čitati, slobodno ukratko zapišite njihove odgovore na ploču. Kada radite s djecom koja još ne znaju čitati ni pisati, sažmite i parafrazirajte ono što djeca kažu. Predložite im da nacrtaju važne karakteristike svoje grupe ili razreda (npr. djeca se drže za ruke – suradnja, nasmiješeno lice – sviđamo se jedni drugima itd.). Možete crtati ili vi ili djeca. Nakon što zapišete ili ispričate opis grupe/razreda, pitajte djecu jesu li i oni to tako zamislili. Ako je potrebno, ispravite i dopunite opis.

Pitajte djecu vide li kakve sličnosti između njihovih crteža zemalja interneta i opisa grupa/razreda? Dopustite im da odaberu crteže koji bi bili najbolji prikazi zemalja interneta koji odgovaraju opisu vaše grupe/vašeg razreda. Razgovarajte s njima o tome zašto su odabrali te crteže. Koji dijelovi crteža (boje, oblici, raspored elemenata i odnosi među njima) odgovaraju opisu vaše grupe/vašeg razreda?

Recite djeci da ćete sada putovati s Genijalkom i Genijalcem u zemlje internet genijalaca. Pokažite poster internet genijalaca i recite im da su vrijednosti napisane na njemu ujedno i nazivi zemalja koje ćete zajedno istraživati.

Pitajte djecu:

- Kako zamišljate ovo putovanje? Što će vam se na tom putu dogoditi?
- Poklapa li se bilo koja od vrijednosti internet genijalaca s važnim osobinama vaše grupe / vašeg razreda?
- Koje osobine grupe/razreda mogu pomoći u putovanju kroz zemlje genijalaca?
- Koje će vam vrline koje posjedujete kao grupa/razred biti korisne u ovoj avanturi?

Djeca koja znaju pisati mogu zapisati svoje ideje i zatim ih zalijepiti na za to predviđeno mjesto (npr. na ploču na kojoj ste nacrtali kofer, balon ili autobus kao simbole zajedničkog putovanja). Možete i vi zapisati svoje prijedloge. S djecom koja ne znaju čitati birajte i lijepite naljepnice/kartice sa simbolima koji predstavljaju osobine vaše grupe / vašeg razreda (npr. nasmijana lica - dobro raspoloženje). Objasnite na kraju da ove osobine/vrijednosti u velikoj mjeri određuju kako koristimo internet, a to utječe na to što on jest.

Objesite plakat s vrijednostima internet genijalaca na vidljivo mjesto (možete ga pronaći u prilogu priručnika). Objasnite djeci da sklapate ugovor kojim se obvezujete pridržavati se vrijednosti internet genijalaca u vašoj zajedničkoj avanturi te zamolite djecu da naprave otisak svoj dlana na plakatu ili da se potpišu ako se slažu. Tijekom potpisivanja zamolite svako dijete da navede jednu stvar koju želi usvojiti na putovanju kroz zemlje internet genijalaca.

Savjet za učitelje

Razradite ciljeve putovanja s razredom. Bit će vam korisni na kraju vaše avanture s internet genijalcima.

Istražuj mudro

Dijeli pažljivo

Pažljivi smo na internetu

Teme lekcija

1. Zašto su nam potrebne digitalne tehnologije?
2. Čuvajmo privatnost
3. Interland: Pažljiva planina

Uvod

Svijet oko nas prepun je digitalnih tehnologija. Susrećemo ih gotovo posvuda. Ponekad smo mi ti koji donosimo moderne uređaje na mjesta na kojima ih prije nije bilo. Radimo li to uvijek razumno, mudro? Fotografiramo biljke u parku, koristimo aplikaciju koja pamti popis za kupovinu, tražimo riječi za pjesmu koja se pjeva na izletu, slušamo glazbu na pikniku, dijelimo fotografije s putovanja. Jesu li nam digitalne tehnologije uvijek potrebne? Kako možemo uravnotežiti njihovu prisutnost u našim životima? Što možemo pokazati na internetu i kome, a da ne narušimo svoju privatnost? Oblikujući kritičko mišljenje i sposobnost izbora, ova i mnoga druga pitanja želimo postaviti našim učenicima kako bi mogli odabrati najkorisnije funkcije pametnog telefona ili računala te primjereno koristiti internetske resurse, pritom čuvajući svoju i tuđu privatnost.

Rječnik

oversharing (engl.) - drugim riječima: prekomjerno dijeljenje, tj. dijeljenje previše osobnih podataka na internetu, osjetljivih podataka ili jednostavno pisanje previše u određenoj situaciji ili razgovoru na internetu

online privatnost - o njoj obično govorimo u kontekstu mogućnosti kontrole podataka o sebi koje dijelimo na internetu i tko ih može vidjeti

ugled - mišljenja, dojmovi i uvjerenja koja drugi imaju o nama na temelju sadržaja koji dijelimo

DIGITALNI DNEVNIK GENIJALKE I GENIJALCA

Sjećanje na školski izlet

Danas sam nagovorila Genijalca da sa mnom gleda slike sa školskog izleta. Na početku nije htio jer je na nekim slikama smiješno ispao. Mislim da je to

bilo radi toga što si nije napravio dobru frizuru. Zdjela kokica je popravila stvar...

Druga slika: Već si prvi dan predugo spavao i čekali smo da završiš svoje jutarnje rituale u kupaonici. Uopće mi nije bilo do smijeha...

Treća slika: Nitko nije znao kako se zove ova mesožderka...

Četvrta slika: Tu sam zabio dva gola! Šteta što je Karlo radije tipkao po telefonu nego se s nama igrao.

KOMENTIRAJTE:

Peta slika: Stvarno nisam znala da naša učiteljica tako dobro svira gitaru.

Šesta slika: Cijeli put natrag ste se glupirale i nismo mogli zaspati...

2 komentara

Ola

Baš imaš fora kasicu-prasicu!

Luka

Gdje ste bili na izletu?

KOMENTIRAJTE:

1. Zašto su nam potrebne digitalne tehnologije?

Opći ciljevi

- **osvijestiti** da su digitalne tehnologije korisne u svakodnevnom životu
- **upotrebljavati** digitalne tehnologije svakodnevno na razuman način.

Ciljevi za učenike

- **znati** za što mogu koristiti digitalne tehnologije u svakodnevnom životu
- **odlučiti** kada se koristiti digitalnim tehnologijama i jesu li one potrebne u tom trenutku
- **sastaviti** popis aktivnosti i zadataka u kojima digitalne tehnologije mogu biti korisne.

Aktivnost 1

Potrebni materijali

- Ispisani strip iz Digitalnog dnevnika

Priprema: Pripremite zapis iz Digitalnog dnevnika pod nazivom „Sjećanja sa školskog izleta“ i kadrove iz stripa (na papiru). Kad prvi put čitate strip, možete ga projicirati na pametnoj ploči ili uz pomoć projektoru kako bi djeca bolje vidjela slike. Pripremite dovoljno prostora za fizičku aktivnost.

Na početku porazgovarajte s učenicima. Pitajte ih znaju li što su digitalne tehnologije. Neka svatko objasni kako razumije taj pojam. Pitajte ih s kojim se novim tehnologijama susreću svaki dan. Koje tehnologije se nalaze u njihovom okruženju i kojima se koriste njihovi bližnji?

Pročitajte i proučite dnevnik s učenicima. Osvrnite se na iskustva djece: jesu li ikada bili na izletu, ljetovanju, išli zajedno na izlet i imaju li uopće fotografija za uspomenu. Razgovarajte na trenutak o vrijednosti takvih fotografija, o tome kako se osjećamo kada ih gledamo i na kraju pitajte u kojem obliku mogu biti spremljene (digitalno na telefonu/računalu ili kod fotografa) i kako nastaju (telefon, tablet, kamera).

Predložite učenicima igranje igre „Test zapažanja“ u kojoj će se kretati. Sve sličice iz stripa objesite na ploču u visini očiju djece i označite crtu na podu. Podijelite djecu u dvije ili tri skupine i zamolite ih da se poredaju ispred ploče na crtu koju ste odredili. Objasnite da ćete za trenutak imenovati situacije koje se odnose na pojedine kadrove iz stripa, a zadatak djece koja stoje najbliže ploči je da dotrče do nje i dodirnu sliku koja sadrži zadani element, npr. visoko drveće, vatra, telefon, zelena trava, tablet, itd. Djeca koja dodirnu točnu sličicu, odlaze na kraja reda. Ponavljajte igru dok svako dijete ne završi zadatak.

Aktivnost 2

Potrebni materijali:

- crteži na kojima su gumbi *ON* i *OFF*
- ispisani kadrovi iz stripa.

Priprema: Pripremite crteže na kojima su gumbi *ON* i *OFF* koji će označavati prisutnost ili odsutnost digitalnih tehnologija.

Podijelite djecu u 6 grupa i dajte svakoj grupi jedan kadar iz stripa. Neka u grupama prouče kadrove, razmisle i rasprave o odgovorima na pitanja koja ćete im postaviti. Postavljajte pitanja jedno po jedno i čekajte odgovor nakon svakog:

- Jeste li se koristili digitalnim tehnologijama u situacijama prikazanim na crtežima?
- Ako da, na koji način?
- Je li bilo nužno koristiti se digitalnim tehnologijama u toj situaciji?
- Je li netko iz grupe/razreda doživio sličnu situaciju?

Savjet za učitelje

Ako radite s predškolicima, nije nužno ih podijeliti u grupe. Pokazujte kadar po kadar i postavljajte pitanja cijeloj grupi.

Na kraju objasnite da nas digitalne tehnologije prate u svakodnevnom životu i da ih možemo koristiti u mnogim situacijama. Ponekad nam pomažu, a ponekad nam nisu potrebne.

Nakon toga, crteže s gumbovima *ON* i *OFF*, koji simboliziraju prisutnost ili odsutnost digitalnih tehnologija, postavite na dva suprotna mjesta u učionici tako da između njih ima dovoljno mjesta da djeca stanu u liniju.

Djeca će igrati igru u kojoj će odlučivati postoji li razlog ili potreba da se koriste digitalnim tehnologijama u situaciji koju ćete navesti. Neka učenici stanu u liniju između dva gumba ovisno o tome što misle. Objasnite im da mjesto u sredini znači "ne znam", "nisam siguran", a što su bliže određenom gumbu, to znači da su sigurniji u svoju odluku. Važno je da djeca shvate zašto misle ono što misle. Možete im pomoći tako što ćete neke od njih zamoliti da objasne zašto su odabrali određenu poziciju.

Primjeri svakodnevnih situacija:

- igranje nogometa
- izlet u šumu
- kupovina
- igranje u vrtu
- čitanje
- doručkovanje
- igranje s prijateljem
- slušanje glazbe
- učenje zbrajanja (u predškoli i prvom razredu) / učenje tablice množenja (u 2. i 3. razredu).

Isto tako, možete zamoliti djecu da daju svoje primjere.

Na kraju aktivnosti važno je zajedno s djecom zaključiti da sami odlučujemo kada ćemo se i gdje koristiti digitalnim tehnologijama te koliko ćemo im vremena posvetiti. Nužno je naglasiti da tehnologije mogu biti i korisne i suvišne u raznim prilikama. Na primjer, kada smo u šumi, pametni telefon nam može biti potreban da pomoću aplikacije prepoznamo određene biljne vrste, ali nije potrebno da slušamo glasnu glazbu. Pokušajte usmjeriti razgovor tako da djeca daju svoje primjere kako upotrebljavati digitalne tehnologije na razuman i koristan način.

Aktivnost 3

Potrebni materijali:

- listovi papira velikog formata

- flomasteri
- bojice
- olovke
- šarene novine
- ljepilo.

Priprema: Pripremite papire velikog formata, flomastere, bojice, olovke, šarene novine, ljepilo itd.

Podijelite razred na grupe od 4 učenika. Neka svaka grupa izradi plakat o mogućnostima koje digitalne tehnologije nude, odnosno u kojim svakodnevnim situacijama su potrebne, donose dobrobiti, čine vrijeme ugodnijim ili nas obogaćuju određenim iskustvima ili znanjima.

Stavite naglasak na sljedeća pitanja:

- Kako se možemo mudro koristiti digitalnim tehnologijama?
- Jesu li nam potrebne u ovom trenutku?
- Koliko ćemo vremena potrošiti na njih?

Na plakate možete nacrtati ključne pojmove. Ako imate isječke iz novina na kojima su prikazani razni uređaji, poput pametnog telefona, zvučnika, tableta, računala, ikona nekih aplikacija, onda ih svakako iskoristite za izradu plakata. Mlađa djeca mogu predstaviti sebe i svoju obitelj i situacije u kojima se zajedno koriste digitalnim tehnologijama.

Odvojite vrijeme za predstavljanje plakata i za raspravu o njima. Stavite ih na vidljivo mjesto u učionici.

1. Čuvajmo privatnost

Opći ciljevi

- **postaviti** granice svoje privatnosti
- **stvoriti** pozitivan dojam na internetu.

Ciljevi za djecu

- **prepoznati i razumjeti** da su situacije prikazane na crtežima netočne
- **razlikovati** javne i privatne informacije
- **znati** koje podatke smijem iznijeti u javnost, a koje ne smijem dati nepoznatim osobama
- **Razumjeti da je davanje** previše osobnih podataka na internetu rizično.

Aktivnost 1

Potrebni materijali:

- ispisani kadrovi iz Digitalnog dnevnika
- veliki list papira - plakat
- ilustracije: palac gore, palac dolje.

Priprema: Pripremite kadrove iz stripa iz Digitalnog dnevnika Genijalke i Genijalca. Za mlađe pripremite veliki list papira i ilustracije “palac gore” i “palac dolje”.

Podsjetite djecu na priču Genijalke i Genijalca s prošlog sata o Mudrosti. Provjerite sjećaju li se djeca priče i kadrova stripa. Možete i ukratko ispričati što se dogodilo na prethodnom satu. Ako dosad niste pročitali priču, sada ju pročitajte.

Aktivnost za mlađu djecu

Napravite plakat s raznim fotografijama s mlađom djecom. Objasnite im što znači privatnost na internetu i zašto je ona važna. Zatim spojite svaku fotografiju s ilustracijom “palac gore” ili “palac dolje” te odredite treba li ta fotografija biti javna ili ne. Razgovarajte i tražite od djece da obrazlože svoje odluke. Zatim skinite fotografije koje su označene palcem prema dolje i ne smiju se pokazati svima, pa tako ni onima koje ne poznajemo. Smislite naslov za svoj poster i zatim ga objesite na vidno mjesto u razredu ili školi/vrtiću.

Aktivnost za stariju djecu

Podijelite učenicima kadrove iz stripa i neka ih pažljivo prouče. Pitajte ih znaju li što znači privatnost (također *online* privatnost) i vide li situacije na crtežima koje bi mogle narušiti privatnost. Treba li se određena fotografija objaviti na internetu tako da bude dostupna samo određenim ljudima ili se može javno objaviti da ju svi vide, pa tako i mnogi nepoznati ljudi? Neka učenici razmisle s kim se određena fotografija smije podijeliti i ako ne smije biti javno dostupna. Pitajte ih zašto je to tako i kakve bi posljedice moglo imati javno objavljivanje.

Razmislite kako možete obavijestiti ili čak upozoriti osobu koja je javno podijelila fotografiju koja sadrži privatne podatke. Što možemo učiniti u takvoj situaciji?

Aktivnost 2

Potrebni materijali:

- A3 papiri

- papir u boji
- škare
- ljepilo
- pribor za pisanje i crtanje
- šarene novine
- radni listić br. 3.

Priprema: Pripremite A3 papire, škare, ljepilo, pribor za pisanje i crtanje, kao i radni listić br. 3 za mlađu djecu, stare novine u boji.

Sadržaj aktivnosti za mlađu djecu

Zadajte djeci da izrade avatar s različitim podacima o sebi. Svakom djetetu dajte list A3 papira. Papir će biti prsluk njihovog avatara i središnji dio tijela. Na vanjsku stranu prsluka neka zalijepe sličice koje predstavljaju ono što žele podijeliti s drugima, a na unutarnju sličice koje predstavljaju ono što ne žele podijeliti s drugima. Ako žele, mogu sami nacrtati dodatne pojmove. Ako imate stare novine, djeca mogu izrezati slike i zalijepiti ih na svoje avatare.

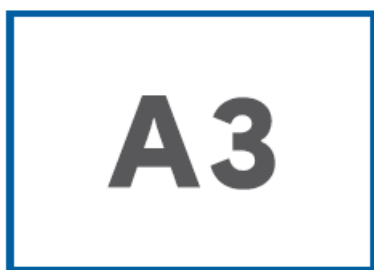
Na kraju recite djeci da zalijepe glavu, ruke i noge za prsluk (upute potražite u radnom listiću). Djeca koja žele mogu predstaviti svoje avatare prezentirajući samo (!) javne podatke. Ostale podatke zadržavaju za sebe ili za svoje bližnje.

Sadržaj aktivnosti za stariju djecu

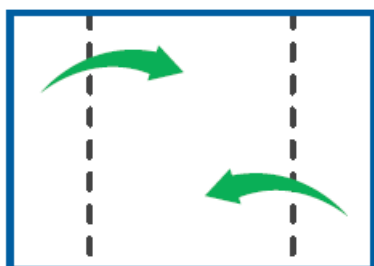
Zadajte učenicima da izrade avatar s različitim podacima o sebi. Svakom učeniku dajte list A3 papira. Papir će biti prsluk njihovog avatara i središnji dio tijela. Na vanjsku stranu prsluka neka napišu i nacrtaju sve što mogu i žele javno objaviti, a na unutarnju informacije koje žele zadržati za sebe. Ono što je na unutarnjoj strani će ostati skriveno – recite učenicima da o tome nećete razgovarati na satu.

Na kraju predložite učenicima da zalijepe glavu, ruke i noge za prsluk. Učenici koja žele mogu predstaviti svoje avatare prezentirajući samo (!) javne podatke. Ostale podatke zadržavaju za sebe ili za svoje bližnje.

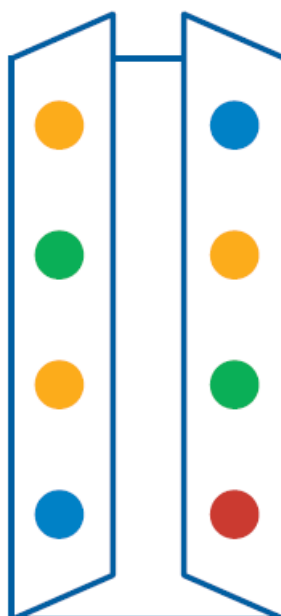
1.

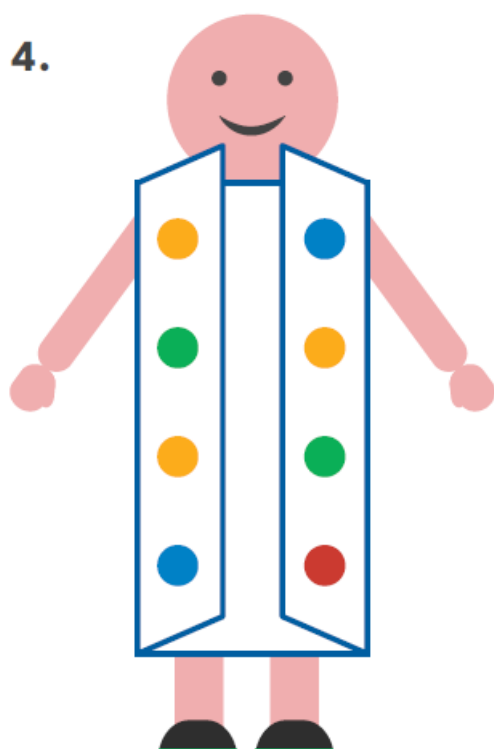
2.

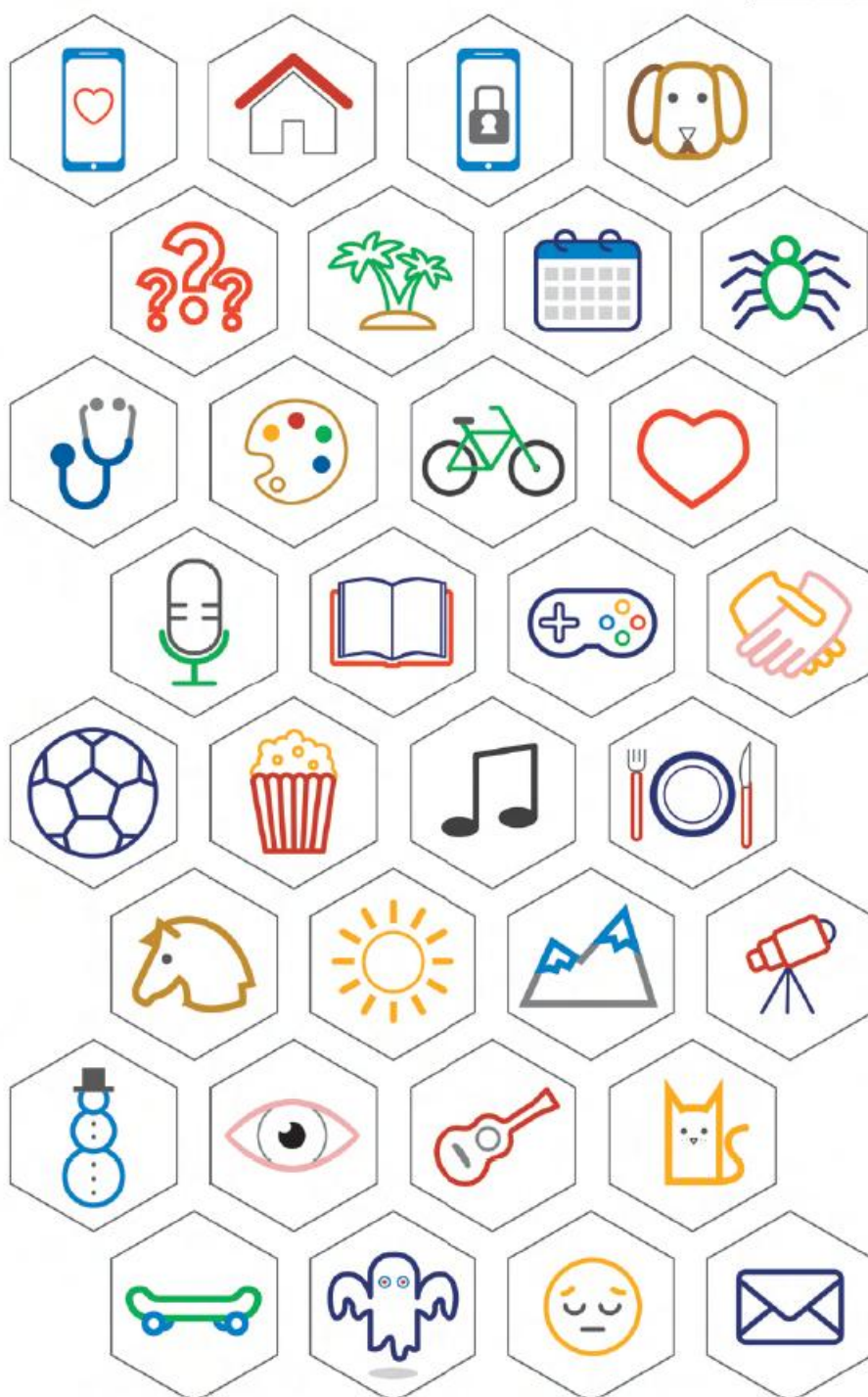
3.

4.

Karta pracy nr 3

Istražuj mudro

2. Interland: Pažljiva planina

Interlandova Pažljiva planina je mjesto na kojem se svi okupljaju i druže. Međutim, mora se paziti što će se dijeliti i s kime. Otvorite preglednik na svom računalu ili mobilnom uređaju (npr. tablet, mobitel...) i posjetite https://beinternetawesome.withgoogle.com/hr_hr/interland/pazljiva-planina

Zadajte učenicima da igraju Pažljivu planinu i pomoću pitanja u nastavku potaknite daljnju raspravu o naučenom. Učenike možete podijeliti u parove kako bi pomagali jedan drugome.

- Od svih objava u igri, koju objavu bi najviše puta podijelio/la u stvarnom životu? Zašto?
- Opiši situaciju u kojoj si slučajno podijelio/la nešto što nisi trebao/la.
- Što misliš, zašto se lik u Pažljivoj planini zove Brbljavac?
- Kako njegovi postupci utječu na igru?

Je li igranje Pažljive planine promijenilo način na koji ćeš ubuduće razmišljati o dijeljenju informacija s drugima na internetu?

- Koje korake možeš poduzeti ako slučajno podijeliš nešto osobno?
- Što ako netko slučajno podijeli nešto osobno s tobom?

Istražuj oprezno

Pazi se prevaranata

Kako pametno surfati

Teme lekcija

1. Nemoj zagristi udicu (Aktivnosti 1 i 2)
2. Je li to doista istina? (Aktivnosti 1 i 2)
3. Interland: Rijeka Java

Uvod

Živimo u svijetu informacija. One imaju različite oblike: tekst, crtež, zvuk, film. Koriste se razni načini da se privuče naša pozornost. Jedna od vrijednosti koju treba njegovati kako biste se snašli u tom moru informacija je pažljivost. Kratak trenutak pažljivog razmišljanja prije reagiranja na nove informacije dobra je navika koja odlikuje pažljivo korištenje digitalnog svijeta.

Rječnik

Autentičan - pravi, istinit

Automatska reakcija – refleks koji je izvan naše kontrole

Bot – skraćenica riječi „robot” iz engleskog jezika, program koji na internetu automatski odgovara na pitanja, izvršava upute i jednostavne zadatke

Catfishing (engl.) - stvaranje lažnog identiteta ili računa na društvenim mrežama da bi se prevarom potaknulo ljude da podijele svoje osobne podatke ili da povjeruju u to da razgovaraju sa stvarnom osobom

Clickbait (engl.) - manipuliranje sadržajem na internetu, objavama ili oglasima kojima se želi privući pozornost i natjerati primatelje da kliknu na poveznicu ili posjete mrežnu stranicu, čime se obično povećava gledanost, a posljedično i zarada

Fejk (engl. fake = lažno) - poruka koja je svjesno konstruirana tako da dovodi u zabludu te da pobudi jake emocije namjernim laganjem ili iskrivljavanjem istine

Manipulacija - kontroliranje ili utjecaj na drugu osobu ili situaciju na nepravedan, nepošten način, poput prijetnji. Drugo značenje: na internetu možete pronaći manipulirani sadržaj, poput fotografije koja je izmijenjena kako bi vas uvjerila da vjerujete u nešto što nije istina

Phishing (engl.) - krađa identiteta (obično putem e-pošte, oglasa ili mrežnih stranica koje izgledaju poput onih koje inače posjećujemo)

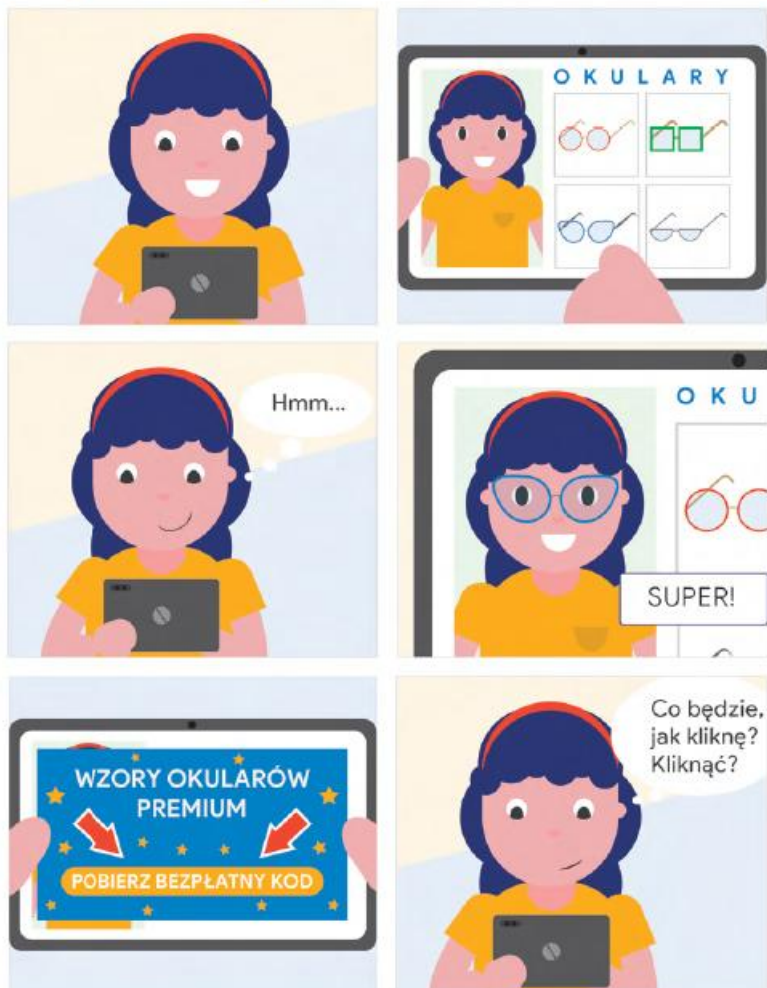
Prevara (engl. scam) - varanje; pokušaj da se na nepošten način dobije novac ili nešto vrijedno varanjem drugih

Pouzdan - vrijedan povjerenja

DIGITALNI DNEVNIK GENIJALKE I GENIJALCA

Aplikacija

Aplikacija

Naočale

Hmmm

SUPER!

Premium dizajn naočala – Preuzmi besplatani kod

„Što će se dogoditi ako kliknem na to? Da kliknem?“

O komentara

KOMENTIRAJTE

Istražuj oprezno

1. Nemoj zagristi udicu

Opći ciljevi

- **upoznati** mehanizme koji utječu na odluke korisnika digitalnih uređaja
- **donositi** pažljive odluke na internetu.

Ciljevi za djecu

- **prepoznati** efekte i trikove u digitalnom svijetu kojima se samo privlači pozornost
- **znati** koje su posljedice nedostatka opreza u digitalnom svijetu.

Aktivnost 1

Potrebni materijali:

- radni listić br. 4
- žetoni
- kocke
- štapići.

Priprema: Pripremite ikone koje sadrže efekte i trikove koji nas nagovaraju da kliknemo na verziju aplikacije koja se plaća. Dodatno, za aktivnost sa starijom djecom pripremite dva žetona, kocke, štapiće, brojalice i sl.

Aktivnost za mlađu djecu

Pogledajte strip iz Digitalnog dnevnika Genijalke i Genijalca. Pitajte djecu je li netko od njih imao sličnu situaciju kao Genijalka i ako jest, što se dogodilo? Obratite pozornost na ikonu koja se prikazala Genijalki. Pokažite nju i ostale ikone djeci (naći ćete ih na radnom listiću br. 4).

Pročitajte natpise na ikonama te ih posložite jednu kraj druge i ostavite razmak između svake. Možete ih posložiti na sredini tepiha ili poda u učionici. Neka djeca pažljivo prouče svaku ikonu i odluče na koju najviše žele kliknuti. Zatim neka svako dijete stane uz ikonu koju je odabralo. Ako mogu, neka djeca stanu jedan iza drugoga, u vrstu.

Zajedno s djecom izbrojite koliko ih se nalazi uz koju ikonu. Nakon toga uz svaku ikonu stavite sličicu na kojoj je jednak broj elemenata kao što je i djece koja su odbrala tu ikonu ili pak stavite uz njih sličice s arapskim brojem (ako su djeca upoznata s arapskim brojkama).

Nakon toga stanite u krug i razgovarajte.

Postavite im sljedeća pitanja:

- Zašto ste odabrali te ikone? Što vas je na to nagnalo?
- Što je točno privuklo vašu pozornost i zašto?
- Zašto osobe koji rade igre, mrežne stranice i aplikacije stvaraju takve ikone?
- Što se može dogoditi ako kliknemo na nepoznatu ikonu ili na onu za koju nismo sigurni kamo će nas odvesti?
- Što možemo učiniti kada nismo sigurni što se krije iza određene ikone?
- Što vam može pomoći da budete oprezni pri klikanju na skočne poruke?

Nakon razgovora zadajte djeci igru u kojoj će se kretati po prostoriji i oponašati odabranu kretnju:

- ples
- let aviona
- hvatanje leptira
- bacanje snježnih gruda itd.

Tijekom ove igre djeca trebaju paziti na znakove koje daje učitelj. Kada pokazujete ikone koje ih najviše potiču na klikanje, neka djeca zastanu i broje od 5 do 1, a zatim nastave svoju kretnju. Na kraju igre, objasnite djeci da kada na internetu naiđemo na ikonu na koju želimo kliknuti, ali ne znamo kamo vodi, nismo sigurni što znači i je li sigurna, trebamo brojati od 5 do 1 kako bismo imali vremena za razmišljanje i spriječili da automatski kliknemo. Neka i sami vježbaju taj trik jer je važno uvijek uzeti vremena za razmišljanje.

Aktivnost za stariju djecu

Pročitajte strip iz Digitalnog dnevnika Genijalke i Genijalca. Pitajte učenike je li netko od njih imao sličnu situaciju kao Genijalka i ako jest, što su tada napravili. Porazgovarajte o tome. Obratite pozornost na ikonu koja se prikazala Genijalki. Pokažite nju i ostale učenicima.

Stavite svih šest ikona na različita mjesta u prostoriji: na sredinu tepiha ako ga imate, na ploču ili na zidove. Neka učenici pomno prouče svaku ikonu i odaberu dvije koje ih najviše potiču da kliknu. Zatim svakom učenicu dajte dva žetona, kocke ili neku drugu stvarčicu. Zadaajte učenicima da poslože jedan žeton na svaku od dvije ikone na koje najviše žele kliknuti. Zajedno s učenicima izbrojite koliko se glasova nalazi uz koju ikonu i utvrdite koje su osvojile najviše znakova, a koje najmanje.

Pitajte ih:

- Zašto ste odabrali te ikone?
- Što je na njima uvjerljivo?
- Što vam je privuklo pozornost?

Pitajte učenike zašto i s kojim ciljem tvorci aplikacija i mrežnih stranica koriste ikone koje privlače pozornost.

- Što se može dogoditi ako kliknemo na takvu ikonu?
- Koje trikove koriste oni koji izrađuju mrežne stranice i aplikacija? Zašto to rade?
- Što vam može pomoći da izbjegnute takve zamke? Koji trikovi vam mogu pomoći da ne kliknete na takve poruke i ikone?
- Što možemo učiniti kada nismo sigurni trebamo li kliknuti na određenu ikonu ili ne?

Nakon razgovora zadaajte učenicima igru u kojoj će se kretati po prostoriji i oponašati odabranu kretnju:

- ples
- let aviona
- hvatanje leptira
- bacanje snježnih gruda itd.

Tijekom ove igre učenici trebaju paziti na znakove koje dajete. Kada pokazujete ikone koje ih najviše potiču na klikanje, neka se učenici zaustave, a jedno ili dvoje koje prozovete neka opišu barem jedan način kako se nositi s takvim ikonama. Odredite signal na koji učenici mogu nastaviti svoju kretnju.

Aktivnost 2

Potrebni materijali:

- rola papira ili tapeta izrezana na dva dijela duljine 2-2,5 m
- ljepljiva krep traka
- flomasteri / bojice
- Radni listić br. 5.

Priprema: Pripremite flomastere, bojice i rolu papira ili tapete koja je izrezana na dva jednaka dijela dužine 2-2,5 m i zalijepite ih na pod pomoću ljepljive krep trake. Za stariju djecu pripremite i radni listić br. 5.

Aktivnost za mlađu djecu

Pročitajte strip iz Digitalnog dnevnika Genijalke i Genijalca ili ga kratko prepričajte ako ste radili Aktivnost 1.

Neka djeca razmisle što bi se moglo dalje u stripu dogoditi. Dvije su mogućnosti – Genijalka je kliknula na ikonu ili Genijalka nije kliknula na ikonu. Zatim neka osmisle priču što će se dalje dogoditi u aplikaciji ako:

- Genijalka klikne na ikonu
- Genijalka ne klikne na ikonu.

Zapišite u natuknicama njihove prijedloge kako bi se kasnije, kad će crtati, mogli vratiti na tu temu. Dovoljno je 4 ili 5 situacija koje se odnose na različiti tijek događaja.

Na pod zalijepite dvije trake papira. Djecu podijelite u grupe od 2 do 3 osobe i recite im da izaberu mjesto gdje će nacrtati dio priče. Prvi scenarij govori o tome što će se dogoditi ako Genijalka klikne na ikonu, drugi što će se dogoditi ako Genijalka ne klikne na ikonu. Neka djeca razmisle i o tome kako će se Genijalka osjećati. Svaka grupa mora nacrtati jedan dio priče. Nakon što su se djeca poredala duž papira, podsjetite ih koji će trenutak u priči nacrtati. Time ćemo imati dvije vremenske linije koje prikazuju dva različita tijeka događaja.

Kada su radovi gotovi, neka dvoje djece prođe kroz dvije verzije događaja (pored crteža nacrtanih na tape-tama/roli papira). Grupe će stajati kod događaja koji su crtali i ispričati što se događa na crtežu kad određeno dijete dođe do njih.

Savjet za učitelje

Djeca se mogu poistovjetiti s Genijalkom i reći kako se osjećaju u situacijama koje je grupa smislila.

Kada stignete na kraj papira, zajedno raspravite o posljedicama odluka koje je donijela Genijalka. Također razmislite što se može naučiti iz ove dvije priče.

- Čega se trebate sjetiti prije nego kliknete na skočne prozore ili ikone na mobilnom uređaju ili računalu?
- Isplati li se čitati skočne poruke? Zašto ne?
- Kome se možemo obratiti za pomoć u njihovom čitanju?

Sadržaj aktivnosti za stariju djecu

Pročitajte strip iz Digitalnog dnevnika Genijalke i Genijalca, a ako ste ga već pročitali, prisjetite se što se dogodilo. Neka učenici razmisle što će se dalje u priči dogoditi. Dvije su mogućnosti – Genijalka će kliknuti na ikonu ili neće.

Zadajte im da stvore dva različita nastavka priče, ovisno o tome što je Genijalka odlučila. Neka učenici najprije odluče što će se dogoditi ako Genijalka klikne na ikonu, a zatim što ako neće.

Savjet za učitelje

Nakon što kliknete na ikonu može se, na primjer, instalirati nova, neželjena aplikacija, mogu se blokirati postojeće funkcije aplikacije, možete biti preusmjereni na stranicu s reklamama ili sadržajem koji vas ne zanima ili nije primjeren za tebe.

U natuknicama zapišite glavne mogućnosti da ih ne zaboravite.

Podijelite učenike u grupe od 2 do 3 osobe i dajte im jedan predložak stripa. Neka grupe same odluče koje će dijelove priče nacrtati. Nakon toga neka kronološki slože svoje crteže na rolu papira.

Zatim neka dvoje učenika prođe kroz dvije verzije događaja (pored crteža nacrtanih na tapetama ili roli papira). Grupe će stajati kod svojih crteža i ispričati što se događa. Nakon toga zajedno raspravite o posljedicama Genijalkine odluke.

Savjet za učitelje

Učenici se mogu poistovjetiti s Genijalkom i reći kako se osjećaju u situacijama koje je grupa smislila.

Postavite učenicima sljedeća pitanja:

- Što možemo naučiti iz te dvije priče?
- Čega se trebamo sjetiti prije nego kliknemo na skočne prozore ili ikone na mobilnom uređaju ili računalu?

Izradite tablicu „Kako biti oprezan na internetu” u koju ćete zapisati savjete koje ne smijemo zaboraviti. Postavite ju na odabrano mjesto u učionici.

Klikni

Nagrada

Next level premium

Premium

100€

Update

Istražuj oprezno

2. Je li to doista istina?

Opći ciljevi

- **provjeriti** vjerodostojnosti informacija i izvora dostupnih na internetu.

Ciljevi za djecu

- **biti svjestan/a** da informacije na internetu mogu biti istinite ili lažne
- **razlikovati** istinite od lažnih informacija.

Aktivnost 1

Potrebni materijali

- bojice ili flomasteri
- veliki listovi bijelog ili sivog papira (A2 / A1).

Priprema: Zamolite djecu da unaprijed pripreme dvije kratke priče ili čak rečenice o sebi ili svojoj obitelji – jednu istinitu i jednu lažnu. Ako radite s mlađom djecom, pripremite bojice ili flomastere te velike listove bijelog ili sivog papira (A2/A1).

Aktivnost za mlađu djecu

Nekoliko djece će jedan po jedan govoriti informacije o sebi koje su pripremili. Zadatak ostale djece bit će pogoditi koja je priča istinita, a koja lažna. Mogu slobodno postavljati pitanja. Nakon što učenik kaže dvije informacije, razred će glasati koja je lažna, a koja istinita. Svako dijete je jedan glas. Nakon glasovanja, dijete koje je pričalo neka otkrije što je istina, a što nije.

Nakon nekoliko pogađanja porazgovarajte s djecom o aktivnosti. Pitajte ih što im je pomoglo da odluče je li priča istinita ili lažna. Na što su obraćali pozornost? Raspravite zašto i s kojim ciljem se stvaraju lažne informacije. Na što trebamo obratiti pažnju kako bismo mogli razlikovati lažne od istinitih informacija?

Savjet za učitelje

Ponekad se daju lažne informacije jer netko želi utjecati na našu prosudbu ili ponašanje kako bi ostvario dobit radi naše reakcije, kupovine, odluke i izbora.

Objasnite djeci zaključke koje ste donijeli na temelju ove aktivnosti. Svaka informacija ima svoj izvor te ako se njen izvor može provjeriti, znači da je ona istinita. Također je dobro obratiti pozornost sadržaju li informacije podatke koji se mogu mjeriti, provjeriti, usporediti ili pak oni utječu isključivo na naše emocije.

Nakon razgovora uzmite A1/A2 papir i stavite ga negdje gdje ga djeca mogu doseći. Neka flomasterima i bojicama zapišu savjete koje ste smislili. Mogu ih napisati u oblačiće ili druge geometrijske oblike. Neka plakat ukrase kako žele.

Na kraju pitajte djecu kome žele pokazati plakat? Ako nabroje druge učenike, učitelje, roditelje, zajedno s njima osmislite kako možete to učiniti.

Aktivnost za stariju djecu

Nekoliko učenika će jedan po jedan govoriti informacije o sebi koje su pripremili. Zadatak ostalih učenika bit će pogoditi koja je priča istinita, a koja lažna. Mogu slobodno postavljati pitanja. Nakon što učenik kaže dvije informacije, razred će glasati koja je lažna, a koja istinita. Svaki učenik je jedan glas. Nakon glasovanja, učenik koji je pričao neka otkrije što je istina, a što nije.

Nakon što se ste odigrali nekoliko pogađanja, porazgovarajte s učenicima. Neka razmisle i odgovore:

- Što vam je pomoglo da odlučite koja je izjava lažna, a koja istinita? Na što ste obraćali pozornost?
- Koju ste strategiju koristili?
- Koju ste strategiju koristili kada ste vi govorili svoje izjave kako biste vršnjake naveli na pogrešan zaključak?

Zajedno razmislite zašto i s kojim ciljem se stvaraju lažne informacije. Na što treba obratiti pažnju kako bismo mogli razlikovati lažne od istinitih informacija? Zapišite 2 ili 3 odgovora.

Vratite se na strip „Aplikacija“ i podsjetite učenike na sadržaj stripa. Pokušajte odgovoriti na sljedeća pitanja:

- Koje dodatne informacije koje se nalaze u ikoni koja je iskočila mogu utjecati na odluku Genijalke?
- Koje informacije bi ju mogle potaknuti da klikne?
- Kako se ove informacije razlikuju? Koje riječi sadrže? Što potiču? Na što svraćaju našu pozornost? Kakve emocije izazivaju?

Aktivnost 2

Potrebni materijali

- ljepljive sličice s voćem
- A3/A4 papir
- šarene novine
- škare
- ljepilo.

Priprema: Budite oprezni, u ovoj će igri djeca izazvati nered, uzmite to u obzir. Najbolje bi bilo da odete s djecom izvan razreda (npr. na dvorište škole) ili u dvoranu gdje nikome neće smetati vika. Pripremite sličice s voćem ili nekim drugim predmetima koji su poznati djeci.

Aktivnost za mlađu djecu

Podijelite razred u 3 jednake grupe – A, B, C. Grupa A će izvlačiti sličice s voćem i predmetima i njihov zadatak je isključivo riječima objasniti grupi C koje je to voće ili predmet. Grupa B će stajati između druge dvije grupe i ometat će ih na razne načine (npr. nadglasavati grupu A) kako grupa C ne bi pogodila koje je to voće ili predmet. Započnite igru na dogovoreni signal, npr. pljesak ili zvono. Nakon toga neka grupe zamijene uloge tako da svaka grupa ima priliku odigrati svaku ulogu.

Savjet za učitelje

Možete prilagoditi igru i odraditi aktivnost u tišini. Grupa A može sličicu koju su izvukli pokazivati samo rukama, gestikulirati, kako vi odredite. Grupa B će onemogućiti grupi C da vidi i da odgonetne znakove koje grupa A pokazuje. Budući da će djeca komunicirati pokretima, važno je odrediti mjeru koju nijedna grupa ne smije prevršiti.

Nakon aktivnosti razgovarajte s djecom o njihovim iskustvima u određenoj ulozi. Što im je bilo teško? Što zanimljivo? Ako im je bilo jako zabavno u grupi B, pitajte ih zašto. Zašto im je bilo zabavno ometati kolege u pogađanju točne informacije?

Zajedno s djecom odredite u kojem obliku do nas dolaze informacije na internetu (test, slika, film, zvuk...). Razgovarajte o primjerima s kojima se djeca susreću. Pokušajte zajedno s djecom ustanoviti zašto bi nekome bilo važno da informacije ne dođu do primatelja.

- Zašto bi netko ometao ili mijenjao poruke? Što to može uzrokovati?
- Što može spriječiti moć skupine B ("njihovo ometanje")? Što biste promijenili u pravilima igre?
- Što ćete najviše pamtiti iz ove igre?
- Tko, prema vašem mišljenju, može biti grupa A, grupa B i grupa C na internetu?
- Čemu nas ova igra može naučiti kada koristimo internet i primamo razne informacije?

Sadržaj aktivnosti za stariju djecu

Podijelite učenike u parove. Zadaajte im da pripreme reklamne plakate za izabrano voće. Reklama treba potaknuti ljude da žele pojesti to voće.

U reklamama se trebaju nalaziti dvije istinite i dvije lažne informacije. Važan je i odabir estetskih elemenata (izresci iz novina ili crteži).

Nakon što ste učenike podijelite u parove, neka svaki par odluči koje će voće reklamirati te zatim zapišu nekoliko izraza koje će koristiti u reklamama. Hodajte među učenicima i dajte im savjete o njihovim izrazima. Zatim učenicima podijelite A3/A4 papire te im dajte novine iz kojih mogu izrezati fraze, riječi ili slike. Dajte imi dovoljno vremena da urede plakate.

Nakon što su izradili plakate, zamolite učenike da predstave svoje reklame. Neka pokažu plakate i pročitaju izraze koje su koristili. Nakon toga pitajte ostale učenike koje su informacije istinite, a koje lažne. Pitajte i autore plakata zašto su odabrali te izraze. U čemu su im one trebale pomoći? Pljeskom popratite svaku prezentaciju. Izložite plakate na vidljivom mjestu u učionici.

Razgovarajte s učenicima te ih pitajte:

- U kojem obliku dolaze informacije s kojima se susrećemo na internetu (tekst, slika, video, zvuk...)?
- S kojim se oblicima informacija najčešće susrećete? Koji su vam najdraži? Zašto?
- Na što trebamo obratiti pozornost kada čitamo informacijama i gledamo video uratke na internetu?
- Kako informacije mogu utjecati na naše postupke?

Vratite se na plakate te pitajte učenike sljedeća pitanja:

- Možete li neke ljude uvjeriti da je voće nezdravo?
- Zašto bi netko to htio učiniti?
- Što treba učiniti da se to dogodi? Što bi moglo pomoći u tome?
- Gdje se mogu pronaći provjerene informacije o voću? Od koga, gdje i kako možemo dobiti određene informacije? Za koga možemo biti sigurni da daje istinite informacije o voću??

Istražuj oprezno

3. Interland: Rijeka Java

Rijeka koja prolazi kroz Interland puna je istina i laži. Nije uvijek sve onakvo kakvim se čini. Osloni se na svoj zdravi razum da prijeđeš njene brzace. Samo oprezno! Pazi se prevaranata i kradljivaca identiteta koji te žele namamiti u rijeku.

Otvori preglednik na svom računalu ili mobilnom uređaju (npr. tablet) i posjeti https://beinternetawesome.wit-hgoogle.com/hr_hr/interland/landing/rijeka-java

Neka vaši učenici igraju Rijeku Javu pa pomoću pitanja u nastavku potaknite daljnju raspravu o naučenom u igri. Možete učenike podijeliti u parove kako bi pomagali jedni drugima.

- Opiši situaciju u kojoj si morao/la odlučiti je li nešto na internetu istinito ili lažno. Koje si znakove uočio/la?
- Tko je kradljivac identiteta? Opišite njegovo ponašanje i kako ono utječe na igru.
- Je li igranje Rijeke Jave promijenilo način na koji ćeš ubuduće procjenjivati informacije i ljude na internetu? Ako da, na koji način?
- Što može ukazati na to da je nešto neobično ili čudno u određenoj situaciji na internetu?
- Kako se osjećaš kada na internetu naiđeš na nešto sumnjivo?
- Ako ne znaš je li nešto stvarno, što trebaš učiniti?

Istražuj sigurno

Čuvaj svoje tajne

Privatnost i sigurnost treba ozbiljno shvatiti

Teme lekcija

1. Zašto je važno čuvati vrijedne informacije i naše podatke na internetu?
2. Kako smisliti sigurnu lozinku?
3. Interland: Toranj s blagom

Uvod

Djeca predškolske i rane školske dobi na početku su svoje avanture s internetom, tek ga uče koristiti i stječu prva iskustva. Ponekad uče metodom pokušaja i pogrešaka. Smatraju da ne postoje jednostavna pravila za čuvanje privatnosti i sigurnosti na internetu. Znaju važnost zaštite privatnih i osobnih podataka. Važno je da se ne boje pitati i tražiti odgovore, proširujući svoje znanje o toj temi.

Rječnik

Sigurnost – zaštita uređaja i podataka u njima

Kreker (engl. cracker, dosl. razbijač, provalnik) – osoba koja provaljuje kroz sigurnosne računalne sustave. Termin kreker se mora razlikovati od termina haker. Prema hakerskoj zajednici, haker je računalni entuzijast koji posjeduje puno znanja i ne koristi ga da bi naštetio drugima, dok kreker provaljuje kroz sigurnosne sustave kako bi počinio kazneno djelo (npr. ukrao osobne podatke s nekog servera).

Osobni podaci – svi podaci na temelju kojih se može nekoga identificirati; ime i prezime, adresa, OIB, adresa e-pošte te fotografija ako sadrži ime i prezime. Posebna kategorija osobnih podataka su osjetljivi podaci koji se odnose na zdravlje, vjerska uvjerenja, seksualnu orijentaciju ili etničko podrijetlo.

Lozinka, zaporka – tajna kombinacija znakova koja se koristi za pristup nečemu. Može imati različite oblike kao što je četveroznamenkasti kod za zaključavanje telefona ili složena lozinka za pristup računu e-pošte.

Enkripcija - prevođenje informacija ili podataka u kôd koji je nečitljiv ili nedostupan neovlaštenim osobama

DIGITALNI DNEVNIK GENIJALKE I GENIJALCA

Sigurnost lozinke

Bok! Genijalka i ja smo cijeli dan proveli smišljajući dobru lozinku za prijavljivanje u našu omiljenu igru. Imali smo mnogo prijedloga koje smo mogli lako zapamtiti i koje ne treba nigdje zapisati. Neki od primjera su: naša imena, ime našeg psa, naš omiljeni desert, itd. Baš smo mozgali i na kraju smo osmislili niz brojki koje dobro znamo i koje nikad nećemo zaboraviti. Baš smo bili ponosni što smo tako pametni jer nitko nikad neće otkriti našu lozinku.

Odlučili smo na mami ispitati sigurnost naše lozinke. Zamolili smo ju neka pokuša odgonetnuti našu supertajnu lozinku. Zamislite vi to, mama je bez razmišljala rekla da je naša lozinka datum

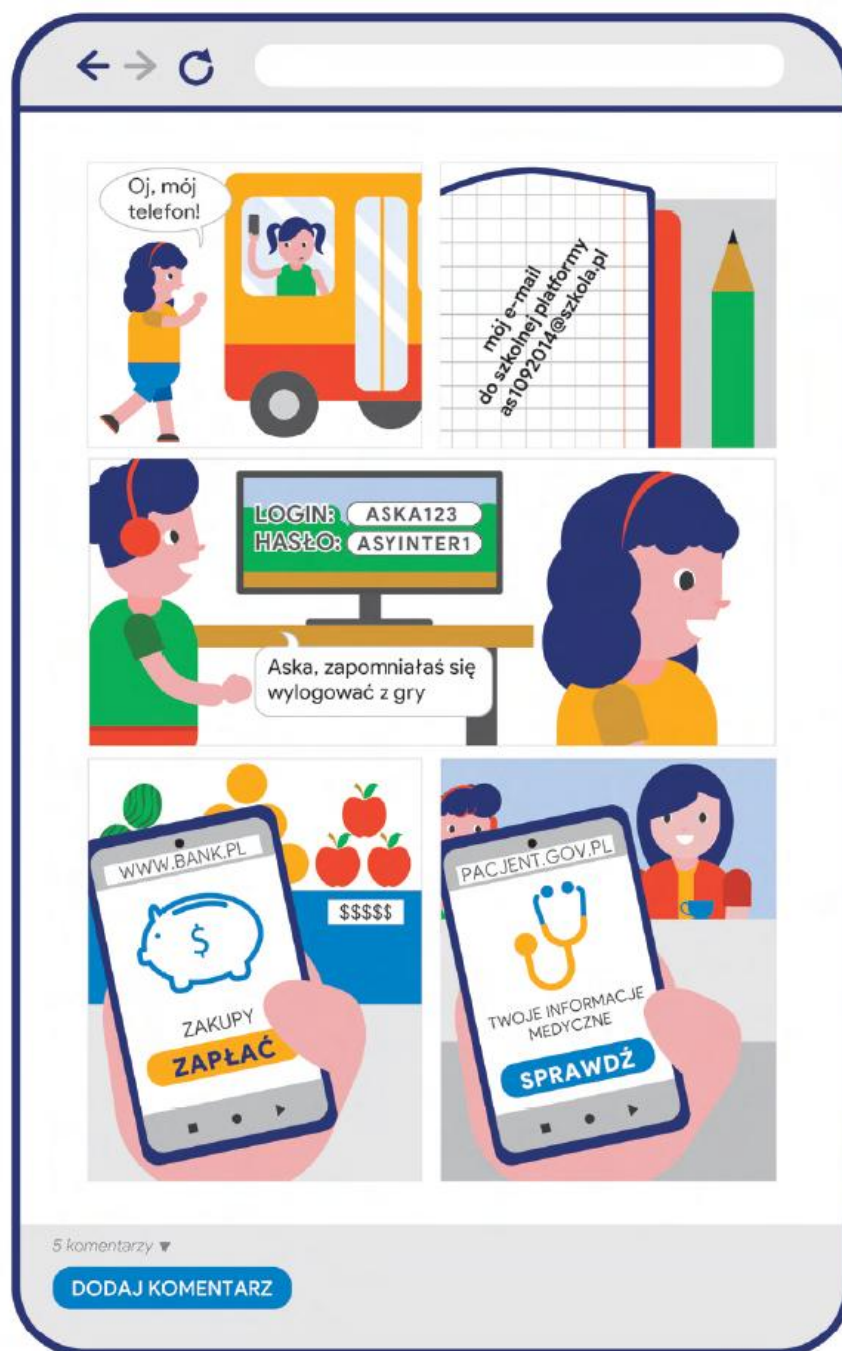
našeg rođenja i... iz prve pogodila. Naš cjelodnevni rad na sigurnoj lozinki se srušio kao kula od karata. Jako smo se rastužili. Mama je rekla da cijeni naš trud jer je važno imati snažnu lozinku kako bismo zaštitili naše uređaje i račune od drugih osoba. Objasnila nam je da lozinka mora biti nama lako pamtljiva, ali jako teška, zapravo i nemoguća za odgonetnuti drugim ljudima.

I što vi na to kažete?

Kako vi smišljate sigurne lozinke?

Slažete li se da su važne?

Što se može dogoditi ako netko odgonetne našu lozinku?

Heeej, moj mobitel!
 moj školski e-email
 genijalac10092014@skole.hr
 Korisničko ime: Genijalka123
 Lozinka: Netgenijalka1
 Genijalka, zaboravila si se izlogirati iz igrice!
 www.banka.hr
 KUPNJA PLATI
 pacijent.gov.hr
 TVOJI ZDRAVSTVENI PODACI
 PROVJERITE

DIGITALNI DNEVNIK GENIJALKE I GENIJALCA

Komentari:

Alex

Ja kad sam radio lozinku, koristio sam ove upute:

<https://support.google.com/accounts/32040>

Marija

A ja sam svoju provjerila na <https://password.kaspersky.com>

Preporučujem!

Gašo

Meni je tata pomogao smisliti lozinku za komp. Nitko ne zna moju lozinku osim tate.

Suza

Top! Ja sve svoje važne stvari držim u sefu sa šifrom koji mi je kupila baka. Imam i dnevnik s lokotom i ključem.

Karlo

Hej Genijalka i Genijalac! A zašto treba čuvati svoje podatke?

KOMENTIRAJTE

Istražuj sigurno

1. Zašto je važno čuvati vrijedne informacije i naše podatke na internetu?

Opći ciljevi

- **podizati** svijest o važnosti zaštite svojih uređaja, podataka i računa na internetu
- **izgraditi** svijest da jake lozinke štite naše uređaje i račune na internetu
- **razviti** znanje o sigurnosti podataka i njihovoj zaštiti od prijetnji na internetu.

Ciljevi za djecu

- **osvijestiti** da su na internetu moji podaci i vrijedne informacije koje trebam čuvati
- **naučiti** zašto je važna sigurnost mojih podataka i mojih informacija
- **razumjeti** zašto je važno osigurati uređaje na kojima su pohranjeni moji podaci i kojima se koristim za pristup internetu.

Aktivnost 1

Potrebni materijali:

- ispisani Digitalni dnevnik Genijalke i Genijalca i strip
- radni listić br. 6 i br. 7
- pribor za pisanje i crtanje
- A3/A4 papir
- poster o snažnim lozinkama.

Priprema: Ispišite objavu iz Digitalnog dnevnika, uključujući i strip i radne listiće br. 7 i 8 za svako dijete. Pripremite pribor za pisanje, bojice, flomastere, A3 i A4 papir i poster o snažnim lozinkama.

Aktivnost za mlađu djecu

Zamolite djecu da sjednu u krug. Pročitajte i porazgovarajte o tome što je Genijalac zapisao u Digitalni dnevnik. Zašto je mama blizanaca lako odgonetnula njihovu lozinku? Bi li i neke druge osobe tako lako otkrile lozinku i zašto?

Nakon toga razgovarajte s djecom što sve želimo u životu zaštititi te zašto i kako to činimo. Podijelite razred na grupe od nekoliko učenika. Svima dajte papire i pribor za pisanje i crtanje te neka nacrtaju primjere kako:

- štititi svoj dom
- štititi svoju kasicu prasicu
- sakriti svoj dnevnik
- zaštititi svoj bicikl
- osigurati romobil na igralištu
- čuvati igračke na sigurnom itd.

Neka svaka grupa podijeli što su osmislili.

Zatim pitajte djecu koje informacije na internetu smatraju vrijednima. Koje treba zaštititi na internetu? Što misle o uređajima na kojima pohranjujemo svoje podatke i kojima se koristimo za pristup internetu? Treba li te uređaje zaštititi? Neka objasne svoj odgovor.

Kada ste završili, neka svatko sam ispuni radni listić br. 6. Razgovarajte o tome što su naučili.

Djeca koja žele mogu predstaviti svoje radove. Obratite pozornost na složene uzorke za zaključavanje i pitajte djecu koliko lako bi bilo ponoviti te uzorke. Objasnite im da se lozinke i druge metode trebaju teško pogoditi, ali lako zapamtiti. Ako ima jednostavnih uzoraka, ukratko objasnite zašto su snažne metode zaključavanja važne za zaštitu podataka koji se nalaze na našim uređajima ili na internetu.

Aktivnost završite izradom plakata u grupama u kojima su djeca prethodno radila. Na plakatima se trebaju nalaziti podaci i važne informacije koje treba zaštititi na internetu te načini kako zaštititi svoje uređaje na kojima su pohranjeni ti podaci. Podijelite djeci A3 papire i bojice ili flomastere.

Savjet za učitelje

Primjeri mogu uključivati metode zaštite kao što su lozinka, uzorak za zaključavanje, otisak prsta, skrivanje uređaja. Primjeri vrijednih podataka na internetu su naši osobni podaci (ime, prezime, datum rođenja, naše osobine, informacije o našem zdravstvenom stanju), naše fotografije, broj bankovnog ili nekog drugog računa, korisnički podaci za prijavljivanje u programe informacije o našoj obitelji, o promjenama u našem životu.

Neka svaka grupa predstavi svoj plakat. Na kraju ih postavite na vidljivo mjesto.

Na samom kraju aktivnosti naglasite da trebamo na internetu zaštititi podatke koje smatramo važnima i vrijednima, prije svega naše osobne podatke. Najbolji način da se oni zaštite je izrada jakih i različitih lozinka te korištenje metoda zaključavanja naših uređaja (mobilni telefon, tablet, računalo).

Aktivnost za stariju djecu

Neka učenici sjednu u krug. Pogledajte i razgovarajte o tome što je Genijalac zapisao u Digitalni dnevnik. Stariji učenici ga mogu sama pročitati.

Zajedno razmislite zašto je mama blizanaca lako odgonetnula njihovu lozinku. Bi li i neke druge osobe tako lako otkrile lozinku? Zašto?

Nakon toga razgovarajte s učenicima što sve želimo u životu zaštititi te zašto i kako to činimo. Podijelite razred na grupe od nekoliko učenika. Svima dajte papire i pribor za pisanje i crtanje te neka nacrtaju primjere kako:

- štititi svoj dom
- štititi svoju kasicu prasicu
- sakriti svoj dnevnik
- zaštititi svoj bicikl
- osigurati romobil na igralištu
- čuvati igračke na sigurnom itd.

Svaka grupa neka predstavi svoj rad.

Zatim pitajte učenike koje informacije na internetu smatraju vrijednima. Koje treba zaštititi? Koje bi učenici željeli zaštititi? Što misle o uređajima na kojima pohranjujemo svoje podatke i kojima se koristimo za pristup internetu? Treba li te uređaje zaštititi? Neka objasne svoj odgovor.

Zadajte učenicima neka svatko sam ispuni radni listić br. 7 te nakon što su gotovi, razgovarajte o tome što su naučili.

Pitajte učenike koje su lozinke uspjeli dešifrirati. Trebali bi dobiti tri lozinke: sigurnost, snažna lozinka i zaključavanje uređaja. Napišite te lozinke velikim slovima na vidljivom mjestu. Razgovarajte s učenicima što za njih znači biti siguran na internetu i koliko su u tome važne jake lozinke i zaključavanja uređaja.

Aktivnost završite izradom plakata u grupama u kojima su učenici prethodno radili. Na plakatima se trebaju nalaziti podaci i važne informacije koje treba zaštititi te načini kako zaštititi svoje uređaje na kojima su pohranjeni ti podaci. Podijelite djeci A3 papire i bojice ili flomastere.

Savjet za učitelje

Primjeri mogu uključivati metode zaštite kao što su lozinka, uzorak za zaključavanje, otisak prsta, skrivanje uređaja. Primjeri vrijednih podataka na internetu su naši osobni podaci (ime, prezime, datum rođenja, naše osobine, informacije o našem zdravstvenom stanju), naše fotografije, broj bankovnog ili nekog drugog računa, korisnički podaci za prijavljivanje u programe, informacije o našoj obitelji, o promjenama u našem životu.

Neka svaka grupa predstavi svoj plakat. Na kraju ih objesite na vidljivo mjesto.

Na samom kraju aktivnosti naglasite da na internetu treba zaštititi određene podatke koje smatramo važnima i vrijednima, prije svega naše osobne podatke. Najbolji način da se oni zaštite je izrada jakih i različitih lozinka te korištenje metoda zaključavanja naših uređaja (mobilni telefon, tablet, računalo).

Aktivnost 2

Pitajte djecu jesu li ikada:

- nepoznatoj osobi dali ključ od svog stana ili svoje kuće?
- nekome otkrili šifru za ulazak u zgradu ili dvorište?
- dali nepoznatoj osobi šifru od svoje kasice-prasice?

Djeca će vjerojatno odgovoriti da nisu. Pitajte ih zašto nisu. A ako netko drugi odgovori drugačije, pitajte što se nakon toga dogodilo.

Postavite djeci dodatna pitanja:

- Je li itko ikada izgubio ključ od kuće? A netko iz vaše obitelji? Što se tada dogodilo?
- Što se može dogoditi ako izgubimo ključ ili ga slučajno negdje ostavimo?
- Što činimo kada izgubimo ključ?

Nakon toga zajedno s djecom pogledajte strip iz Digitalnog dnevnika. Što se događa na svakom crtežu? Opišite ih s djecom (možete po redu ili kako želite). Razmislite kako bi se priča mogla nastaviti. Postoji mnogo mogućnosti.

Ponovno spomenite odgovore na pitanja o ključu i pitajte djecu vide li sličnosti među pričama. Recimo da je internetski račun ili uređaj na kojem pohranjujemo svoje vrijedne podatke i preko kojeg pristupamo internetu poput našeg (virtualnog) doma. Baš kao i za kuću ili stan, potrebno je imati ključ – ključ od naših uređaja, računa, mrežnih portala, tako da nitko koga ne želimo pustiti unutra neće moći ući.

Na internetu ključ predstavljaju lozinka i metode zaključavanja uređaja. Naša lozinka mora biti jaka, odnosno drugim osobama složena i teška za pogoditi, ali nama lako pamtljiva, tako da je ne moramo nigdje zapisivati, već samo upamtiti.

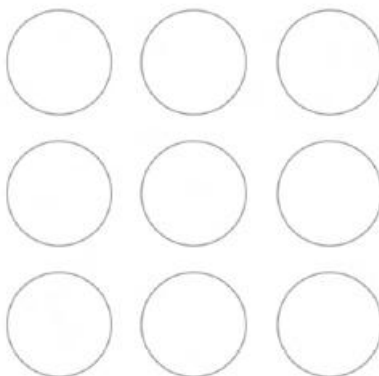
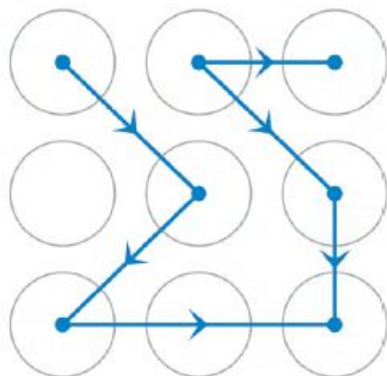
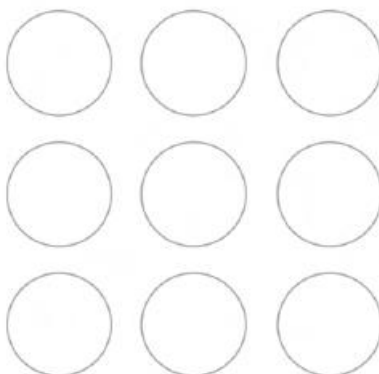
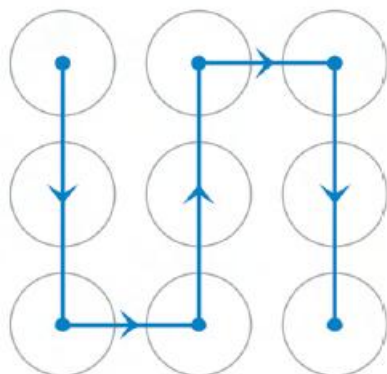
Razgovarajte o mogućim posljedicama ako izgubite svoj uređaj ili netko uspije odgonetnuti vašu zaporku. Što se može dogoditi ako izgubimo taj ključ-lozinku (netko će ju dešifrirati, jer je npr. vrlo laka ili jer smo ju zapisali u bilježnicu koju smo ostavili na vidljivom mjesto ili su nam ukrali telefon koji nema uključenu nijednu metodu zaključavanja)?

Što možemo učiniti u takvim situacijama, kada netko već ima naš telefon, dobio je pristup našoj lozinki i našim povjerljivim podacima? Kako se tada trebate ponašati? Prikupite što više odgovora.

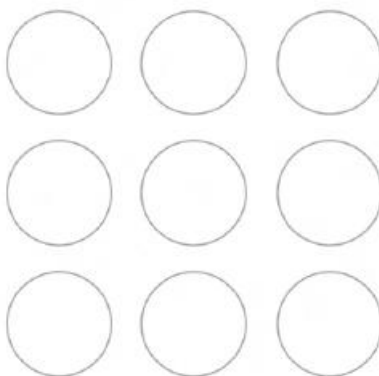
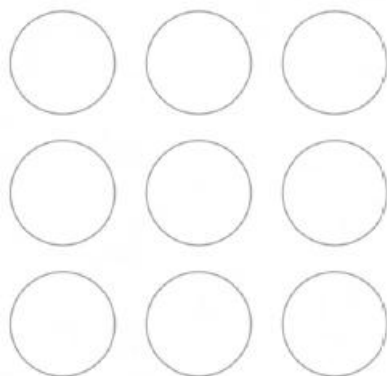
Na kraju proučite poster na kojem su Genijalka i Genijalac objavili svoje savjete za zaštitu uređaja i podataka na internetu. Pročitajte ih jednu po jednu i raspravite nešto što nije jasno.

Umjesto korištenja gotovog plakata možete izraditi vlastiti. Objesite ga na kraju sata na vidljivo mjesto.

Kopiraj uzorak za zaključavanje telefona na desnu stranu.

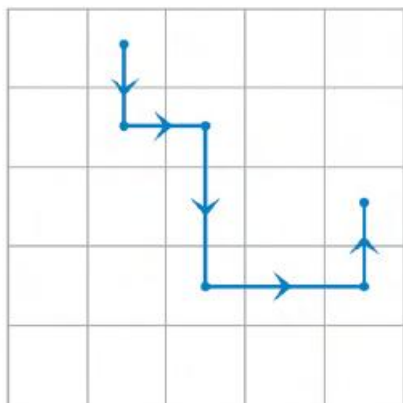

Wymyśl swoje własne zabezpieczenie telefonu.

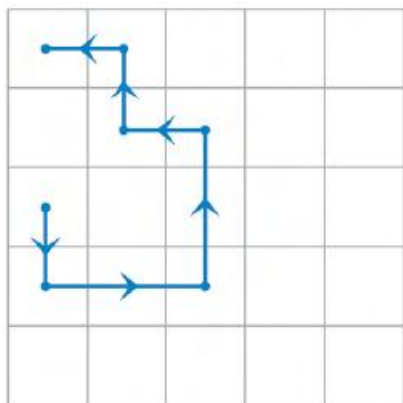
Izmisli svoj uzorak za zaključavanje telefona.

Dešifrirajte uzorak sa zamišljenog zaslona mobilnog uređaja. Pročitajte riječi iz tablice i saznat ćete što je važno za zaštitu vaših podataka i važnih informacija na internetu. Imajte na umu da se neke šifrirane informacije sastoje od dvije riječi.

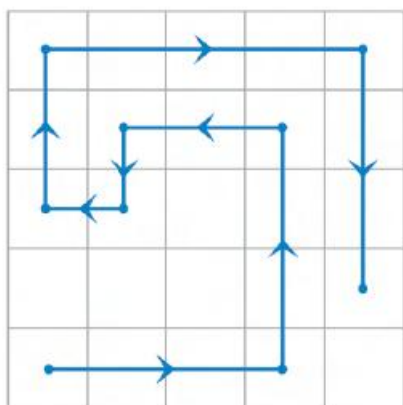
Slika 1 – 8 slova – sigurnost

R	S	Z	O	K
H	I	G	C	T
N	Ć	U	R	S
M	Š	H	N	O
P	S	F	R	B

Slika 2 – 9 slova – snažna lozinka

S	N	J	M	O
T	A	Ž	A	H
K	R	C	L	B
A	K	Ž	O	E
I	N	I	Z	T

Slika 3 - zaključavanje zaslona

E	Z	A	S	L
NJ	G	J	I	O
A	V	A	Č	N
Đ	V	L	U	A
Z	A	K	U	F

Kako možemo zaštititi svoje podatke na internetu?

Sigurna lozinka ima najmanje osam znakova.

Lozinka treba sadržavati kombinaciju malih i velikih slova, brojeva i simbola. Upamti, mora ih biti najmanje osam.

Lozinka mora biti takva da ju ti možeš lako zapamtiti, a neka druga osoba ju ne može lako pogoditi.

Kodiraj rečenice koje voliš i koje lako pamtiš – npr. stihove ili ime najdraže pjesme.

Nemoj pristati na trajno spremanje lozinka na internetu.

Pokušaj zapamtiti svoje lozinke. Spremati ih negdje gdje bi netko mogao imati pristup je riskantno.

Izbjegavaj lozinke koje će drugi lako pogoditi, kao što je tvoj datum rođenja, mjesto stanovanja, broj telefona, niz brojeva 12345.

Koristi neku od metoda zaključavanja kako bi zaštitio/la svoje uređaje - tablet, telefon ili računalo.

Jaka lozinka pomaže:

- štiti tvoje važne osobne podatke
- štiti tvoju e-poštu, datoteke i drugi sadržaj
- štiti tvoj račun od drugih ljudi.

Kako možemo zaštititi naše podatke na internetu?

Istražuj sigurno

2. Kako smisliti sigurnu lozinku?

Opći cilj

- **smisliti i zapamtiti** sigurnu lozinku.

Ciljevi za djecu

- **znati** koje lozinke drugi ljudi i posebni programi lako pogode te koje su moguće posljedice odavanja podataka
- **smisliti** sigurnu i jaku lozinku.

Potrebni materijali:

- zapis iz Digitalnog dnevnika Genijalke i Genijalca
- plakat o sigurnim lozinkama
- A4 papiri
- markeri ili olovke
- sličice s crtežima, znakovima ili simbolima za stvaranje sigurne lozinke
- radni listić br. 8
- pluteni čep ili gumica za brisanje
- pribadače
- spajalice
- trake s nazivima filmova, bajki ili knjiga
- radni listić br. 9 a i b
- radni listić br. 10
- radni listić br. 11.

Priprema: Ispišite objavu iz Digitalnog dnevnika i plakat o sigurnim lozinkama. Pripremite A4 papire, markere ili olovke, sličice s crtežima, znakovima ili simbolima za stvaranje sigurne lozinke (za mlađu djecu radni listić br. 8, 91, 9b, 10 i 11, pluteni čep ili gumica za brisanje, pribadače, spajalice, trake s nazivima filmova, bajki ili knjiga).

Najprije pročitajte zapis iz Digitalnog dnevnika o sigurnim lozinkama. Kratko prepričajte što se dogodilo glavnim junacima. Ako djeca postavljaju pitanja, odgovorite na njih. Ako ste već ranije čitali priču, onda samo kratko podsjetite djecu o čemu se radi.

Zatim recite učenicima da će oni izraditi sigurne lozinke za Genijalku i Genijalca. Podijelite djecu u parove. Svakom paru dajte list A4 papira i markere te neka smisle, slijedeći preporuke Genijalke i Genijalca, sigurnu lozinku i zatim ju zapišu na papir. Naglasite da lozinka mora njima biti laka za zapamtiti, a drugima teška za odgonetnuti. Neka djeca rade u tišini (obavijeni velom tajne), kako nitko ne bi čuo tuđe lozinke, te nakon što su ih zapisali, neka pospreme papir i neka ga nikome ne pokazuju.

Savjet za učitelje

Mlađoj djeci možete dati sličice s crtežima, znakovima, simbolima pomoću kojim mogu stvoriti svoju lozinku.

Kada djeca kažu da su gotova, pobrinite se da upamte svoje lozinke. Sakupite sve papire. Nakon toga recite djeci da će se sada igrati detektiva i hakera te će pokušati odgonetnuti tko je stvorio koju lozinku i zašto to misle. Zapišite na ploču jednu po jednu lozinku i dajte im trenutak da pogađaju i onda otkrijte čija je koja lozinka.

Nakon završetka pogađanja zamolite učenike da podijele svoje dojmove.

- Je li zadatak bio lagan ili težak?
- Što je bilo teško? Smišljanje lozinke ili odgonetavanje? Prisjećanje pravila za snažnu lozinku? Pogađanje? Zašto?

Ako su djeca lako pogodila neke od lozinka, pitajte njihove autore zašto su lozinke bile preslabe. Ako nitko nije pogodio nijednu lozinku, preskočite ovo pitanje.

Zatim položite papire s lozinkama na pod ili ih zalijepite na ploču i zamolite djecu da ih poredaju od najsnažnije lozinke prema najslabijoj. Neka objasne svoj odabir. Koje su odlike najsnažnije lozinke?

Savjet za učitelje

Možete zamoliti djecu da odaberu jednu lozinku za koju misle da ju je najteže pogoditi te ih pitajte koje karakteristika ima ta lozinka.

Na kraju ove aktivnosti vratite se na zapis iz Digitalnog dnevnika i pročitajte pitanja koje je postavio Genijalac, kao i komentare koje su ostavila druga djeca. Podijelite učenicima prazne predloške Dnevnika i zadajte im da nacrtaju ili napišu odgovore na pitanja koja je Genijalac postavio:

- Kako vi smišljate sigurne lozinke?
- Slažete li se da je važno imati sigurnu lozinku?
- Što se može dogoditi ako netko odgonete našu lozinku?

Savjet za učitelje

Uz to možete djeci pokazati i druge metode stvaranja sigurnih lozinka (odaberite jednu od metoda ili pokažite djeci obje). Predlažemo da to radite s učenicima 2. i 3. razreda.

Metoda 1

Podijelite djeci radni listić br. 9a i 9b i recite im da ćete napraviti dekoder za slanje i primanje tajnih poruka. Onaj tko nema tajni dekoder, neće moći dešifrirati poruke.

Neka djeca rade u parovima. Vi također sudjelujte u zadatku i pokazujte djeci što i kako radite.

Prvo neka djeca izrežu krugove sa slovima. Zatim neka polože manji krug na veći. Nakon toga neka pričvrste spojene krugove tako što će odozdo staviti gumicu za brisanje ili pluteni čep, a odozgo pribadaču.

Nakon što je dekoder pričvršćen, recite djeci da okrenu krugove tako da se slovo A na velikom krugu nalazi u ravnini sa slovom A na malom krugu. Zatim neka pomaknu mali krug nekoliko polja udesno (npr. 4 mjesta) i provjere koje je slovo ispod slova A na velikom krugu (A=E). Kada su to napravili, neka pričvrste oba kruga sa spajalicom tako da ih više ne mogu micati.

Kada su sva djeca napravila dekodere, neka pomoću njih zapišu svoje kratke poruke. Neka poruka bude jedna kratka riječ i neka ju zapišu na vrh A4 papira. Mali krug je glavni – na njemu djeca traže slova odabrane riječi. Zatim gledaju koje je slovo iznad njega na velikom krugu i to slovo zapisuju na dno papira. Na primjer, ako su odabrali riječ „Genijalac“ na malom krugu, na velikom će biti kodirana kao „Kirmnepeg“. Nakon toga, dobrovoljci neka napišu šifriranu riječ na ploču, a ostala djeca neka pogađaju koja je to riječ. Igru možete igrati svako malo kako bi djeca naučila koristiti tajno šifriranje.

Metoda 2

Zadajte djeci da na listić papira zapišu naslov filma, bajke ili najdraže knjige. Možete i vi pripremiti listiće unaprijed. Zatim neka precrtaju svako drugo slovo ili npr. samo samoglasnike te zapišu što su dobili u bilježnicu ili na papir. To će biti baza njihove lozinke. Na primjer, „Cudnovate zgode segirte Hlapica“ će biti „Cdoegdegthaia“. Neka toj bazi dodaju i dva posebna simbola koja im se sviđaju ili koja ih na nešto asociraju. Mogu ih dodati ispred ili iza riječi. Na taj su način stvorili snažnu zaporku.

Možda netko od djece želi podijeliti dobivenu lozinku da ostali mogu pogađati? Svakako ćete se nasmijati! Pitajte ih je li im bilo lako pogoditi lozinku i zašto. Osim toga, pitajte ih je li im bilo zanimljivo na taj način stvarati lozinke i neka objasne odgovor.

Aktivnost 2

Objasnite djeci da danas na računala i na druge elektroničke uređaje spremamo sve više dokumenata, otvaramo sve više raznih računa na internetu. Tako dijelimo svoje podatke, važne bilješke, fotografije, kontakte, video zapise itd. Te su informacije prvenstveno zaštićene sigurnim lozinkama. Ako netko odgonetne našu lozinku, to često dovodi do gubitka novca, pristupa našim privatnim razgovorima, fotografijama ili netko može u naše ime objaviti lažne podatke ili nepoželjan sadržaj preko našeg računa, u naše ime na društvenim mrežama. Takve situacije su uvijek neugodne i mogu nas puno koštati.

Pitajte djecu jesu li ikada čula za takvu situaciju ili se možda nešto takvog dogodilo nekome njima bliskom. Razgovarajte o tome što možemo učiniti u takvoj situaciji. Naglasite da je vrlo važno upotrebljavati sigurne lozinke koje će na nas štiti na internetu.

Pokažite djeci poster Genijalke i Genijalca o sigurnim lozinkama. Ako još niste o njemu razgovarali, pročitajte naglas pravila i razgovarajte o njima.

Odgovorite na pitanja ako ih djeca imaju. A ako ste već razgovarali o plakatu, pitajte djecu čega se sjećaju.

Nakon toga podijelite djeci radne listiće br. 10 na kojima se nalaze tableti i recite im neka pripreme crvene i zelene bojice. Na svakom ekranu je jedna rečenica – njihov zadatak je obojiti zaslon uređaja zeleno ako je rečenica točna ili crveno ako je rečenica netočna.

Djeca rade samostalno. Nakon što su gotovi sa zadatkom, zajedno provjerite odgovore. Ako postoje greške, razgovarajte o njima.

Savjet za učitelje

Ako radite s mlađom djecom, vi im pročitajte što piše na ekranima, a oni neka odluče kojom bojom će obojati ekran.

Kako bi vježbali prepoznavanje jakih i slabih lozinki, dajte svakom djetetu jedan papir na kojem su Genijalac i Genijalka napisali različite lozinke (možete i smisliti svoje lozinke). Neka svako dijete dobije jednu lozinku. Pričvrstite dva ključa na ploču: zeleni i crveni. Crvena boja simbolizira jake lozinke, a zelena slabe lozinke. Neka svako dijete odluči je li lozinka na papiru jaka ili slaba i zalijepi svoju lozinku uz odabrani ključ i obrazloži svoju odluku.

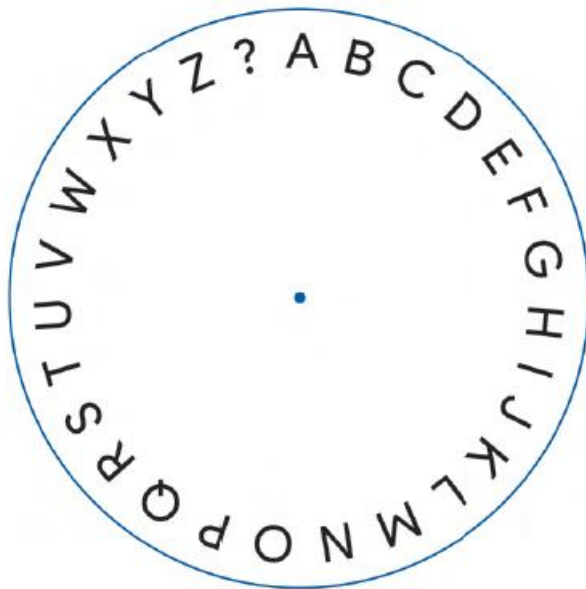
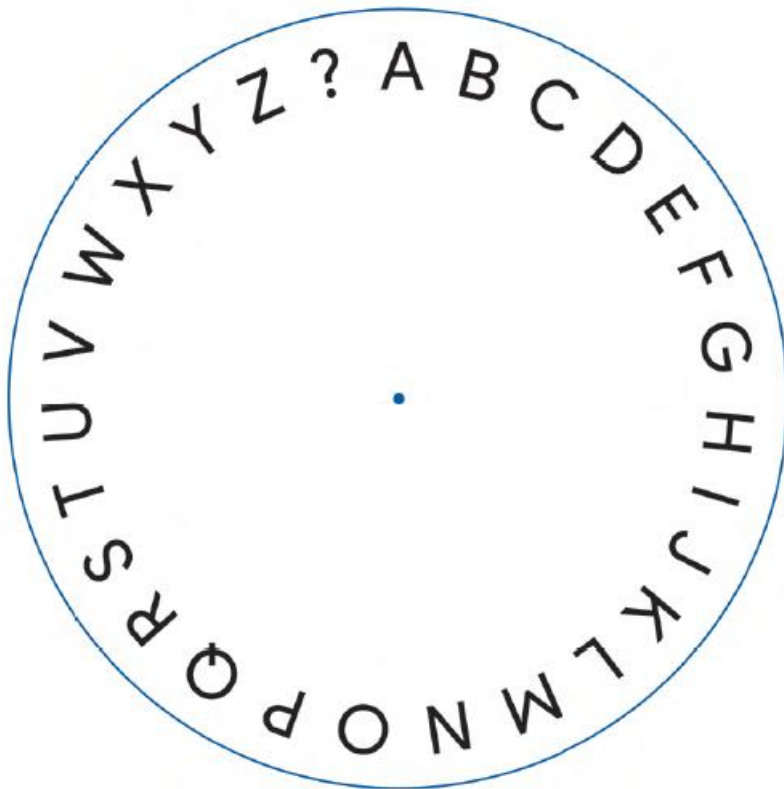
Sada se vratite na papire s ekranima tableta. Postoje dva ekrana bez lozinki. Na kraju sata zamolite djecu da nacrtaju ili zapišu zašto je važno sigurnom lozinkom zaštititi podatke i važne informacije. Djeca mogu koristiti jedan tablet s praznim zaslonom ili oba.

DIGITALNI DNEVNIK GENIJALKE I GENIJALCA

Komentari

The image shows a vertical stack of five comment boxes. Each box is white with a light gray border and a small gray tail at the bottom right. Inside each box, on the left side, is a circular profile picture icon. The icons represent different people: a boy with blonde hair, a girl with blonde hair, a boy with dark hair, a girl with red hair, and a boy with dark hair. The rest of each box is a large, empty text area for writing a comment.

KOMENTIRAJTE

Što trebate?

Krugove dekodera

Pribadaču

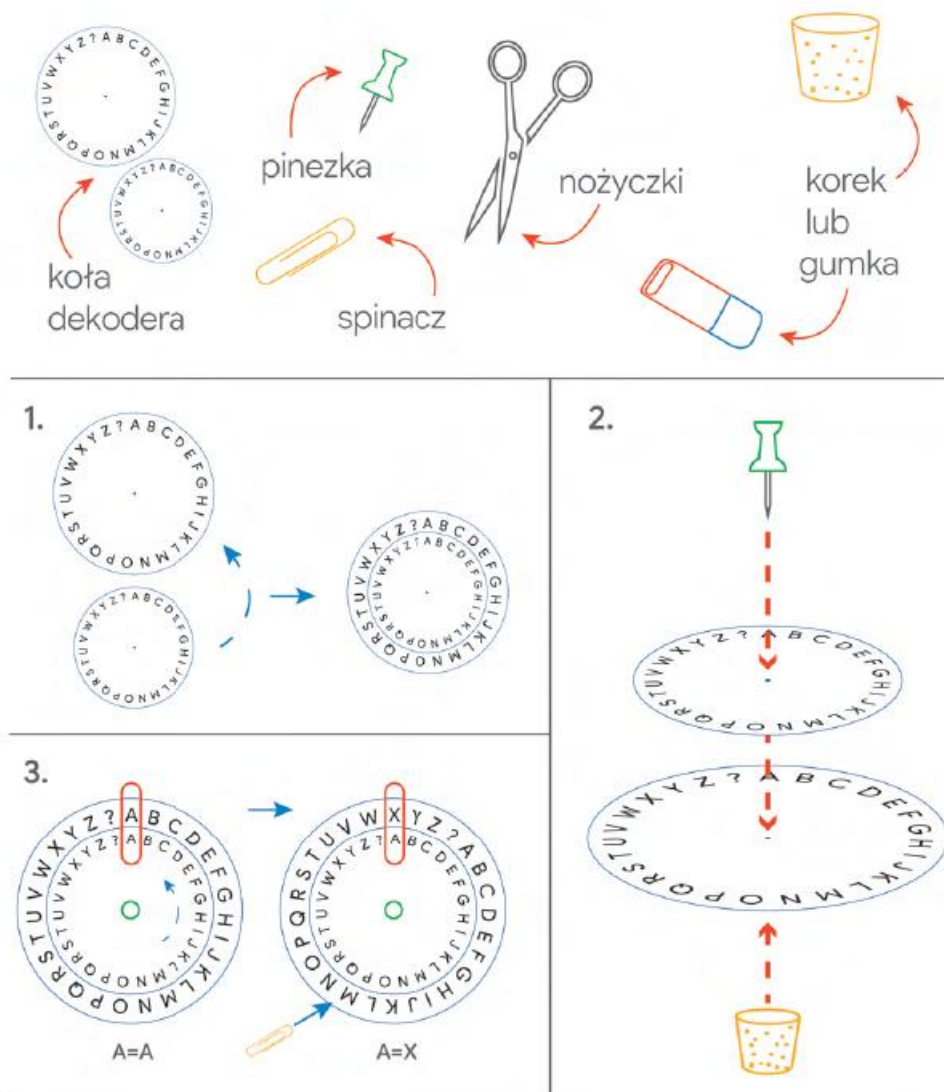
Spajalicu

Škare

Pluteni čep ili gumicu za brisanje

Primjer:

Genijalac=kirmnepeg

przykład:

ASY = DVA

Oboji zeleno tablete na kojima su istinite rečenice, a crveno one na kojima su lažne rečenice. Na prazne tablete nacrtaj ili napiši zašto je važno štiti podatke i važne informacije. Možeš koristiti jedan prazan tablet ili oba.

Stvaranje snaže lozinke je važno i može biti zabavno.

Sigurna lozinka ima najmanje 8 znakova.

Dobra lozinka mora imati 6 slova.

Možemo koristiti simbole u lozinkama.

Nikome nemoj davati svoju lozinku i nemoj ju zapisati na vidljivom mjestu.

Biraj lozinku koja je povezana s tobom.

Tablet, telefon ili računalo ne trebaš osigurati lozinkom ili nekom metodom zaključavanja zaslona.

Jednostavne lozinke su dobre jer ih nije teško zapamtiti.

1234Genijalac	cokolada1
kesten4	Modric10
macaksivko2	Ivica2011
Kpbwd,kbfp!	5s35m36t
snjeznokraljevstvo	mojalozinka123
12062012	Kksncć_4
AnzZIngWzgrz2016	ZXcvb123
MackaMici1	Mumini8
RjojJTzp20	Opsktrjzdzlklj92
AfrkKzk19	Dorina0
Crveni2021	Ananas1
Zdrvo_#	#QBjmWB*6
Nrokmkd9#	Pzjup17t*

Istražuj sigurno

3. Interland: Toranj s blagom

Upomoć! Toranj s blagom je srušen, a Internautova blaga poput brojeva, fotografija i privatnih poruka izložena su visokom riziku. Nadmudri Hakera i izgradi toranj uz pomoć sigurnih lozinki da trajno zaštitíš svoje najsigurnije tajne.

Otvori preglednik na svom računalu ili mobilnom uređaju (npr. tablet) i posjeti https://beinternetawesome.withgoogle.com/hr_hr/interland/landing/toranj-s-blagom

Dajte učenicima da igraju Toranj s blagom i pitanjima u nastavku potaknite daljnju raspravu o lekcijama naučenima u igri. Podijelite učenike u parove kako bi mogli pomoći jedni drugima.

- Što čini sigurnu lozinku?
- Kada je važno smisliti sigurnu lozinku u stvarnom životu? Kako to možemo učiniti? Kojih se savjeta sjećate?
- Tko je Haker? Opiši ponašanje tog lika i kako je on utjecao na igru.
- Je li igra Toranj s blagom promijenila način na koji ćeš već sutra zaštititi svoje podatke?
- Izradi tri probne lozinke koje ispunjavaju kriterije za izrazito sigurnu lozinku.
- Koje važne podatke treba štititi?

Istražuj ljubazno

Cool je biti dobar

Snaga dobrote na internetu

Teme lekcije

1. Što je ljubaznost?
2. Pružam ruku dobrote
3. Kako biti ljubazan
4. Interland: Kraljevstvo dobrote

Uvod

Digitalni svijet otvara djeci novi prostor za komunikaciju, interakcije i izgradnju odnosa. U tom svijetu možete uvijek biti „ON“, odnosno u stalnom kontaktu sa svima. Samopoštovanje, samopouzdanje i empatija su vještine koje imaju veliko značenje u virtualnom svijetu. Razlikovanje ugodnih i neugodnih poruka, kao i empatija prema vlastitom ponašanju, ali i ponašanju ljudi s druge strane ekrana, važan su dio suočavanja sa zahtjevnim situacijama s kojima se djeca susreću na internetu. Stoga je promatranje vlastitog ponašanja u vidu osnaživanja dobrih te osvještavanja negativnih postupanja glavni motiv koji se provlači kroz sve teme vezane uz Ljubaznost. Osim toga, važno je i razumijevanje, jer biti ljubazan ne znači samo biti drag, već prije svega znači imati poštovanja prema drugoj osobi.

Rječnik

Blokiranje - prekidanje bilo kakve interakcije s drugom osobom preko interneta tako da im se bez njihovog znanja onemogućí sav pristup našem profilu, našim objavama te nam ne mogu slati poruka i slično.

Elektroničko nasilje (engl. cyberbullying): nasilje koje se odvija preko interneta ili digitalnih uređaja

Hejt (engl. hate, dosl. mržnja): uvredljiv i agresivan komentar ili neprijateljski govor o temi ili osobi na internetu

Trolanje (engl. trolling): pisanje ili komentiranje na internetu na namjerno okrutan, uvredljiv ili provokativan način

Canceled (engl. = isključenje): postupak koji se koristi i *online* i *offline* u kojem se oteža ili potpuno isključi određenu osobu iz života skupine, razreda ili škole

Širenje utjecaja – povećanje broja sljedbenika i dosega moći

DIGITALNI DNEVNIK GENIJALKE I GENIJALCA

Umjetničko djelo

Bok! Genijalka ovdje. Danas ujutro kada smo se spremali za školu, Genijalac mi je pokazao svoje umjetničko djelo. Morali smo nacrtati superjunaka ili superjunakinju koji nam predstavljaju uzor. I znate što je Genijalac nacrtao? Junaka s crvenim plaštom. Super, zar ne? Jedino što je taj plašt izgledao kao suknja i sve je bilo krivo obojano. Rekla sam to Genijalcu, a i

da se mogao malo više potruditi. Kao i uvijek, sve je čula naša mama koja mi je rekla da moram biti ljubaznija. I tako se ja cijelo popodne pitam što je to ljubaznost. Kako izgleda? Odakle dolazi? Baš me zanima može li se kupiti. Pitala sam Genijalca, no on nema pojma. Je li ju netko od vas sreo? Dajte nam recite! Trebala bih biti ljubaznija, a ni ne znam što to znači. Na kraju mi je palo na pamet da bih ju mogla nacrtati. Dolje na fotografiji smo ja i moja nacrtana ljubaznost. Baš lijepo, zar ne?

6 komentara

KOMENTIRAJTE

Vojko

Bas je fora ta tvoja ljubaznost!

Anonimno

Previše žute

Anonimno

Ja bih drugačije nacrtao ljubaznost

Marija

Lijepo crtaš!

Suza

Lijepe boje! Obožavam žutu!

Anonimno

Ne bi trebala objavljivati svoje crteže ako ne znaš crtati.

KOMENTIRAJTE

Istražuj ljubazno

1. Kako biti ljubazan

Opći ciljevi

- **naučiti** prepoznati (ljubazne) namjere drugih ljudi
- **razviti** socijalne i emocionalne vještine
- **razviti** socio-emocionalne vještine kao što su ljubaznost, empatija i suosjećanje.

Ciljevi za djecu

- **razumjeti** što je ljubaznost
- **naučiti** kako drugima objasniti što je ljubaznost
- **naučiti** kako predstaviti svoj rad i raspravljati o njemu.

Aktivnost 1

Sjednite s djecom u krug tako da je svima udobno. Zajedno pročitajte zapis iz Digitalnog dnevnika Genijalke i Genijalca (za sada zanemarite komentare koji su ispod objave), a zatim razgovarajte o tome. Pobrinite se da svi koji žele mogu komentirati. U tome će vam pomoći sljedeća pitanja (možete odabrati koja):

- Što se dogodilo ujutro dok su se Genijalka i Genijalac spremali za školu?
- Što je Genijalac pokazao Genijalki?
- Kako je Genijalka reagirala? Što je napravila? Što je rekla Genijalcu?
- Što mislite, tko je čovjek u crvenom plaštu?
- Koji superjunak vama predstavlja uzor?
- Zašto vam je on uzor? Što to radi? Kako se ponaša? Kako izgleda? Kako se zove?

Postavite učenicima više pitanja koja se tiču ljubaznosti:

- Što je mama rekla Genijalki?
- O čemu je Genijalka razmišljala cijelo poslijepodne?
- Možeš li odgovoriti na pitanja koja je postavila Genijalka? (ovdje možete ponovo pročitati pitanja koja Genijalka postavlja u svom dnevniku)
- Što je Genijalka radila poslijepodne?
- Kako je izgledao njezin crtež?

Nakon rasprave djeca će sudjelovati u tjelesnoj aktivnosti čiji je cilj vizualizirati kako izgleda ljubaznost i kako ju možemo prepoznati u čovjeku. Unaprijed pripremite pjesmu koja bi se djeci mogla svidjeti. Recite učenicima da kada glazba svira neka hodaju prostorijom svojim tempom, kako god žele. Kada glazba stane, njihov zadatak je pozdraviti osobu koja im je najbliža. Pitajte ih kako izgledaju prijateljski pozdravi – neka nabroje nekoliko primjera. Recite im da ćete ovu aktivnost izvesti nekoliko puta i neka svaki put ljubazno pozdrave drugu osobu na drugačiji način.

Nakon što ste gotovi sjednite u krug. Raspravite o igri postavljajući sljedeća pitanja:

- Što ti se svidjelo u ovoj igri?
- Kako si pozdravio/la drugu osobu, kako si pokazao/la ljubaznost?
- Kako su drugi tebe pozdravili? Kako su pokazali ljubaznost? (Skrenite djeci pažnju na govor tijela: osmijeh, zagrljaj, rukovanje, otvoren stav, „smijanje očima“).

Savjet za učitelje

Ljubaznost je nesebična pomoć drugima, prijaznost, briga o tuđim potrebama i spremnost da im se udovolji. Izražava dobru volju, proizlazi iz naklonosti i povjerenja prema drugim ljudima, iz uvjerenja da su dobri i da su njihove potrebe važne.

Priprema: Pripremite A4 ili A3 papire (ovisno o dobi učenika), flomastere, bojice, ljepilo, škare, materijale za kreativni rad: konopce, plastelin, karton, papir za zamatanje, aluminijsku foliju, krep papir, prazne role WC papira, ukrasne vrpce, razne ukrase, radne listiće br. 2 i 12.)

Aktivnost 2

Potrebni materijali:

- veliki listovi papira
- A4 ili A3 papir
- flomasteri
- bojice
- ljepilo
- škare
- materijali za kreativni rad: konopci, plastelin, karton, papir za zamatanje, aluminijska folija, krep papir, prazne role WC papira, ukrasne vrpce, ukrase
- radni listić br. 2
- radni listić br. 12.

Pitajte djecu s čime povezuju ljubaznost. Neka vam daju primjere za različite riječi, situacije, fraze u kojima je netko bio ljubazan. Zatim zajedno odaberite neke od primjera. Možete šarenim slovima napisati riječ LJUBAZNOST na poster ili na ploču i dodati riječi, fraze i asocijacije koje su dala djeca. Time ćete zajedno izraditi mentalnu mapu ili definicije ljubaznosti. Važno je potaknuti djecu da razmišljaju kako je ljubazna osoba dobra i draga prema drugima, ali i prema sebi. Međutim, postoje situacije u kojima ne treba biti drag, što ne znači da treba nekoga uvrijediti (tj. nekoga prozivati, vrijeđati, ismijavati), ali kada želimo reagirati, na primjer, na neki oblik mržnje na internetu, onda naša reakcija treba biti čvrsta, jasna i pristojna, ne nužno i ljubazna (na to djeca trebaju obratiti posebnu pozornost).

Važno je djeci usaditi takav način razmišljanja o ljubaznosti. Kako bi ga mogli usvojiti, neka riješe radni listić br. 2 na kojem se nalazi obris djeteta. Zadajte im da nacrtaju ili označe mjesto na obrisu na kojem stanuje ljubaznost. Neka koriste razne boje. Ti će radovi kasnije lijepo ukrasiti učionicu te ih možete objesiti pomoću užeta ili pribadačama pričvrstiti na zid.

Recite djeci da će sada, poput Genijalke, stvarati ljubaznost. Ovisno o njihovoj dobi, odlučite hoće li učenici raditi sami ili u grupama. Njihov zadatak bit će stvoriti ljubaznost koristeći se raznim kreativnim materijalima.

Savjet za učitelje

Mlađa djeca mogu, poput Genijalca, bojicama i flomasterima nacrtati ljubaznost kao superjunaka ili superjunakinju. Starija djeca mogu sudjelovati u aktivnosti u dvije faze: najprije će riješiti radni listić br. 12 te ćete o tome porazgovarati, a zatim će samostalno crtati.

U prvoj fazi podijelite učenike u grupe od 3 do 5 učenika. Svakoj grupi dajte radni listić br. 12 na kojem se nalazi 5 stupaca: kako se zove, kako izgleda, kakve pametne sprave ima, što priča te koje materijale trebamo. Zadatak je opisati Ljubaznosti kao superjunaka ili superjunakinju:

- Kako se zove?

- Kako izgleda?
- Što je za njega/nju karakteristično?
- Ima li neku posebnu odjeću?
- Koristi li pametne sprave? Ako da, koje?
- Kako se izražava – koje riječi koristi?
- Koji (dostupni) materijali su nam potrebni za izradu plakata?

Ostavite grupama dovoljno vremena za raspravu i popunjavanje listića.

Druga faza je kreativni rad u kojem će učenici stvarati ljubaznost na temelju prethodno ispunjenog listića. Nakon što ste gotovi s ovim aktivnostima, svakako organizirajte izložbu (na stolovima, podu ili zidu, ovisno o formi i veličini radova). Zamolite učenike da podijele što su pripremili i neka predstave svoje viđenje LJUBAZNOSTI. Ovisno o tome imate li vremena, postavite dodatna pitanja kao što su:

- Kako se zove vaša ljubaznost?
- Tko je ona?
- Koje pametne sprave koristi?
- Ima li kakav ohrabrujući povik?

Svakoj grupi zaplješćite nakon izlaganja.

Na kraju ukratko opišite aktivnost i obratite pozornost na najvažnije motive koji su se pojavili u prezentacijama te na karakteristike ljubaznosti.

Kako se zove? (ime)
Kako izgleda? (izgled)
Koje pametne spravice koristi? (pametne spravice)
Kako se izražava? (riječi, izrazi)
Koji su nam materijali potrebni? (materijali)

Istražuj ljubazno

2. Pružam ruku dobrote

Opći ciljevi

- **spoznati i shvatiti** koliko su riječi važne za nas same i za drugog čovjeka
- **ojačati** samopoštovanje.

Ciljevi za djecu

- **razumjeti** da biti dobronamjerman prema sebi je jednako važno kao biti dobronamjerman prema drugoj osobi
- **smisliti i zapisati** drage, pozitivne i ohrabrujuće riječi za sebe i druge.

Aktivnost 1

Potrebni materijali

- radni listić br. 13
- čvrsti A4 papir
- flomasteri
- bojice
- izrezane riječi s radnog listića br. 14 (toliko da ih bude dovoljno za svako dijete),

Priprema: Pripremite za mlađu djecu radni listić br. 13, a za stariju čvrste A4 papire, flomastere, bojice i izrezane riječi s radnog listića br. 14. Koliko imate učenika, koliko riječi izrežite, čak i ako će se neke ponavljati.

Zajedno s djecom pročitajte zapis iz Digitalnog dnevnika Genijalke i Genijalca (za sada zanemarite komentare ispod objave). Ako ste ga već pročitali, prisjetite se priče. Obratite posebnu pozornost na to kako je Genijalka reagirala na crtež Genijalca. Neka djeca razmisle kako se Genijalac mogao osjećati u toj situaciji. Pitajte ih jesu li ikada doživjeli nešto slično. Neka opišu situaciju i objasne kako su se osjećali.

Zatim zadajte učenicima da jedan po jedan izvlače ljubazne izraze iz radnog listića br. 15. Neka svaka osoba glasno pročita komentar koji je izvukla. Pitajte djecu kako su se osjećali kada su čitali izraze.

Savjet za učitelje

Mlađoj djeci vi pročitajte izraze i izravno im se obratite. Pitajte ih kako su se osjećali kada su čuli što je napisao na papiriću.

Objasnite učenicima da biti ljubazan znači obraćati se drugima na ljubazan i pristojan način te paziti da ne uznemirimo nekoga svojim riječima, gestama i postupcima.

Pitajte djecu znaju li za izraz „Riječi imaju moć“. Neka objasne kakve je to „moć“.

Aktivnost 2

Aktivnost za mlađu djecu

Podijelite djeci radne listiće br. 12. Objasnite im da će morati izraditi ruku dobrote koju će obojati bojama koje im se sviđaju. Ruka mora biti šarena, pozitivna te nam mora izmamiti smijeh. Na taj način će izraditi i samome sebi „pružiti“ ruku dobrote jer je važno da i prema sebi budemo dobronamjerni, dragi i dobri. Djeca će svoje radove ponijeti kući.

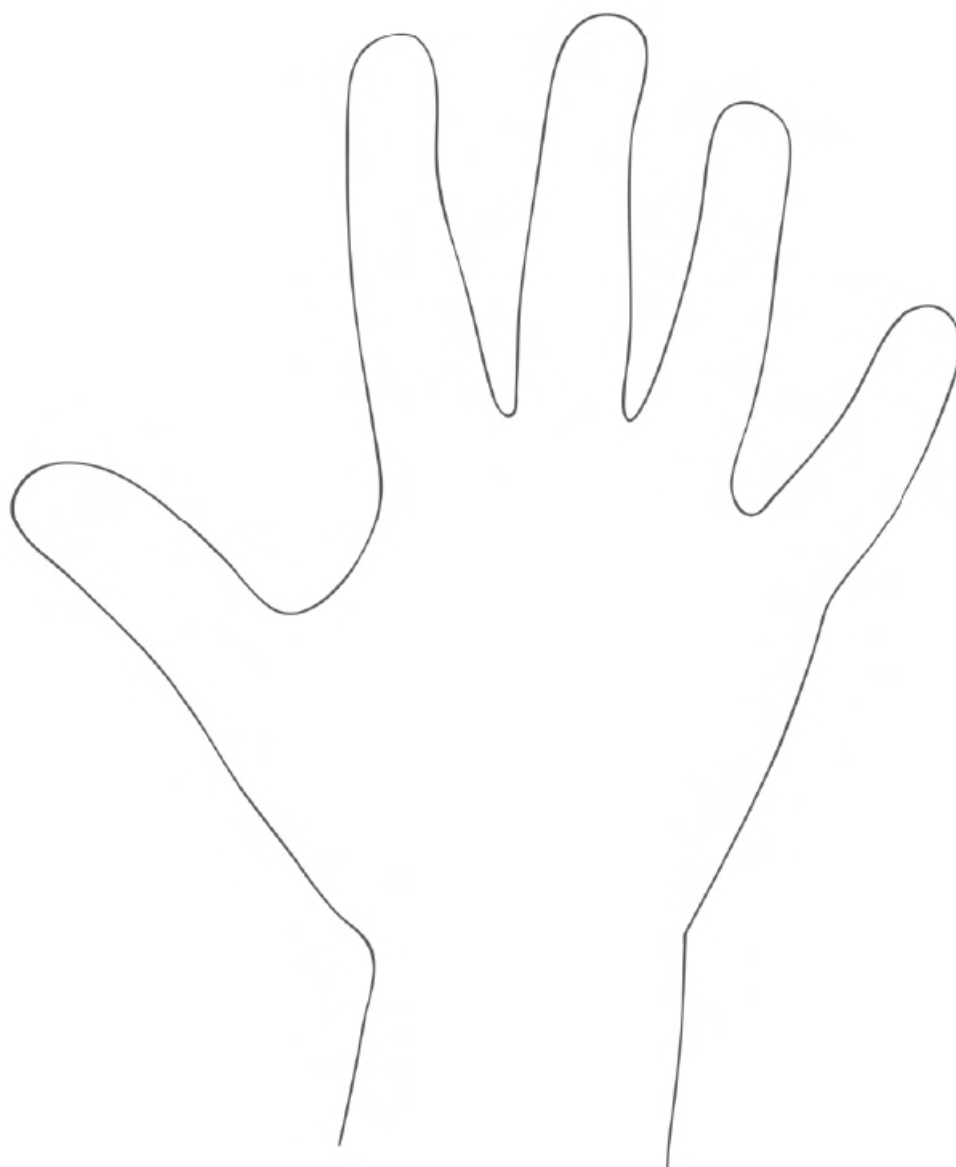
Aktivnost za stariju djecu

Podijelite učenicima čvrste A4 papire. Zadaajte im da nacrtaju otisak svojeg dlana i izrežu taj oblik. Objasnite im da će izraditi ruku dobrote koju će obojati bojama koje im se sviđaju kako bi ruka bila šarena, pozitivna te nam izmami smiješak. Nakon toga mogu na njoj zapisati ljubazne i ohrabrujuće riječi koje im se sviđaju i koje su njima važne. Time će izraditi i samome sebi „pružiti“ ruku dobrote jer je veoma važno da i prema sebi budemo dobro namjerni, dragi i dobri. Učenici će svoje radove ponijeti kući.

Savjet za učitelje

Sa starijim učenicima možete izraditi „ruku dobrote“ na računalima u informatičkoj učionici. Zamolite ih da posjete stranicu www.wordart.com te neka upišu ohrabrujuće riječi u tablicu, a zatim odaberu neki od uzoraka dlanova. Pokažite im kako mogu uređivati boje i upisivati izraze. Nastale radove možete ispisati i objesiti pomoću užeta ili ih učenici mogu ponijeti kući.

Na kraju možete djeci prikazati spot „Riječi imaju moć“ koji su pripremili učenici OŠ Karol Miarka u Pielgrzymowicima.

Drago mi je što si tu.
Lijepo izgledaš.
Super si.
Veselim se što si tu.
Imaš lijep osmijeh.
Volim s tobom provoditi vrijeme.
Volim te slušati kada pričaš.
Divim se kako ti sve dobro ide.
S tobom se najbolje zabavljam.
Volim kad se smiješ.
Imaš najbolje ideje
Baš mi je drago kad te vidim.
Ti imaš moć.
Super je što si tu.
Ne odustaj.
Dobra si osoba.
Volim te.

3. Kako biti ljubazan

Opći cilj

- **naučiti** stavove i vještine koji odražavaju ljubaznost prema drugima i prema sebi
- **izgraditi** pozitivnu sliku o sebi na internetu.

Ciljevi za djecu

- **prepoznati** ljubazne i neljubazne komentare
- **usvojiti** ljubazno ponašanje, posebno prema drugim osoba
- **razumjeti** da način na koji razgovaram s drugim ljudima na internetu mnogo govori o meni i utječe na to kako me drugi doživljavaju,

Aktivnost 1

Pročitajte i proučite zajedno s djecom strip iz Digitalnog dnevnika Genijalke i Genijalca, kao i komentare koji se nalaze ispod Genijalkine objave. Ako ste objavu već pročitali, samo se prisjetite priče. Ako ste ranije razgovarali o Genijalkinom komentaru na crtež koji na napravio Genijalac, podsjetite djecu na taj dio i obratite pozornost na komentare ispod objave. Odaberite djecu koji će naglas pročitati komentare. Mlađoj djeci vi pročitajte komentare. Ako niste ranije razgovarali o Genijalkinoj reakciji na crtež od Genijalca, sada to učinite. Ako jeste, podsjetite djecu što je Genijalka rekla.

Postavite djeci sljedeća pitanja:

- Što je Genijalka rekla Genijalcu?
- Je li to bilo ljubazno ili nije? Zašto?
- Što mislite, kako se Genijalac osjećao?

Nakon toga razgovarajte s djecom o komentarima ispod objave. Pitajte ih koji su ljubazni, a koji nisu te neka djeca navedu primjere. Raspravite kako znate da je određen komentar ljubazan. Neka djeca daju primjere ljubaznih i neljubaznih komentara ili izraza. Zajedno raspravite o tome kakve oni emocije izazivaju.

Aktivnost 2

Potrebni materijali

- radni listić br. 15
- radni listići br. 16a, 16b, 17 i 18.

Priprema: Pripremite za sebe i samo za stariju djecu radni listić br. 15. Za sve učenike (mlađe i starije) izrežite emotikone s listića br. 16a i 16b i ispišite listiće br. 17 i 18.

Aktivnost za mlađu djecu

Podijelite učenicima emotikone, svakome jedno nasmiješeno lice s radnog listića br. 16a i jedno tužno s listića br. 16b. Čitajte djeci komentare s radnog listića br. 15, a oni neka podignu emotikon za svaki komentar: veseli ako smatraju da je komentar ljubazan, tužan ako je komentar neljubazan. Ako za neke komentare imaju nedoumice, razgovarajte zašto. Možda postoje komentara koji mogu biti i ljubazni i neljubazni. Pitajte ih o čemu ovisi hoćemo li takav komentar doživjeti kao ljubazan ili neljubazan.

Savjet za učitelje

Alternativni način izvođenja aktivnosti: Neka se djeca smjeste u prostoru u kojem se mogu slobodno kretati. Možete premjestiti klupe kako bi bilo ugodnije i prostranije ili se možete smjestiti na prednjem ili stražnjem dijelu učionice

ako tamo ima više mjesta. Na jednu stranu razreda na zid stavite nasmiješeni lice, a na suprotan zid tužno. Pročitajte komentare s radnog listića br. 15 i recite djeci da stanu na određenu stranu učionice, ovisno o tome misle li da je komentar ljubazan (nasmiješeno lice) ili prilično neljubazan (tužno lice). Ako nisu sigurni, neka se smjeste u sredinu. Pitajte nekoliko djece zašto su odabrali tu stranu.

Na kraju aktivnosti objasnite da je važno prikladno se obraćati drugim osobama i da često možemo nekoga povrijediti ili uvrijediti ako kažemo nešto neljubazno. Također spomenite da moramo paziti što i kako govorimo. Često se dogodi da nekoga povrijedimo potpuno nesvjesno, bez zle namjere. Mislimo da je naš komentar bio neutralan, ali je zapravo nekoga povrijedio. Važno je dvaput razmisliti prije nego bilo što kažemo ili ostavimo komentar ili pošaljemo poruku.

U sljedećoj aktivnosti će djeca pisati komentare na Genijalkinu objavu. Možete opet djeci pokazati crtež koji je nacrtala Genijalka kako bi prikazala LJUBAZNOST. Pokažite djeci emotikone koji se nalaze na radnom listiću br. 18. Objasnite im da na internetu često upotrebljavamo jezik simbola umjesto riječi. Obratite pozornost na to da neki emotikoni mogu istovremeno biti ljubazni i neljubazni. Možete razgovarati s djecom o emotikonima: što predstavljaju i prenose li pozitivnu poruku drugoj osobi. Nakon toga podijelite učenicima radni listić br. 18 i recite im neka odaberu jedan ljubazan emotikon i neka ga zalijepe na neki komentar koji se nalazi ispod Genijalkine objave.

Aktivnost za stariju djecu

Podijelite učenicima radni listić br. 17 i radni listić br. 15 s komentarima. Neka učenici izrežu komentare, čitaju ih i lijepe u odgovarajući stupac. Kada su svi gotovi, zamolite dobrovoljce da pročitaju svaki jedan komentar i kažu u kojem je stupcu. Neka objasne svoju odluku. Jesu li i drugi učenici tako odlučili? Ako netko ima nedoumice, razgovarajte zašto. Možda je za pojedine komentare teško odrediti. Pitajte učenike o čemu ovisi je li neki komentar ljubazan ili nije.

Savjet za učitelje

Alternativni način izvođenja aktivnosti: Recite učenicima neka stanu u prostor u kojem se mogu lako kretati. Možete premjestiti klupe kako bi bilo ugodnije i prostranije ili možete se smjestiti na prednjem ili stražnjem dijelu učionice ako tamo ima više mjesta. Na jednu stranu razreda na zid stavite nasmiješeno lice, a na suprotan zid tužno. Pročitajte naglas komentare s radnog listića br. 15 i recite učenicima da stanu na određenu stranu učionice, ovisno o tome misle li da je komentar ljubazan (nasmiješeno lice) ili prilično neljubazan (tužno lice). Ako nisu sigurni, neka se smjeste u sredini. Pitajte nekoliko učenika zašto su odabrali tu stranu.

Na kraju aktivnosti zaključite da je važno prikladno se obraćati drugim osobama i da često možemo nekoga povrijediti ili uvrijediti ako kažemo nešto neljubazno. Također spomenite da moramo paziti što i kako govorimo. Često se dogodi da nekoga povrijedimo potpuno nesvjesno, bez zle namjere. Mislimo da je naš komentar bio neutralan, ali je zapravo nekoga povrijedio. Važno je dvaput razmisliti prije nego bilo što kažemo ili ostavimo komentar ili pošaljemo poruku.

Nakon toga učenici će pisati komentare na Genijalkinu objavu. Možete im opet pokazati crtež koji je nacrtala Genijalka kako bi prikazala LJUBAZNOST. Zamolite učenike da komentiraju Genijalkinu objavu i njezin crtež ljubaznosti koristeći radni listić br. 18. Provjerite jesu li ti komentari ljubazni, dobronamjerni i ohrabrujući.

Na kraju aktivnosti pričvrstite sve komentare na neko vidljivo mjesto. Možda će vas upravo ti komentari potaknuti da svaki dan budete ljubazni prema sebi i drugima.

Sviđa mi se tvoj crtež.	Loše si to nacrtala.
Baš je fora ta tvoja ljubaznost.	Ja bih to drugačije nacrtao.
Previše žute.	Jako ružno crtaš.
Taj plašt izgleda kao suknja.	Nauči ljepše crtati.
Baš je lijep tvoj superjunak.	Vidi se da imaš problema s crtanjem proporcija, ali su ti boje super!

Ljubazni komentari

Neljubazni komentari

Istražuj ljubazno

4. Interland: Kraljevstvo dobrote

Dobre i loše vibre su zarazne, kako god okreneš. I u najsunčanim dijelovima grada Zlikovci posvuda šire negativnost. Blokiraj i prijavi Zlikovce, a prema ostalim Internautima budi ljubazan jer samo tako možeš vratiti mir i dobro u ovu zemlju.

Otvori preglednik na svom računalu ili mobilnom uređaju (npr. tablet ili mobitel) i posjeti https://beinternetawesome.withgoogle.com/hr_hr/interland/kraljevstvo-dobrote

Tema za raspravu:

Nakon što učenici odigraju Kraljevstvo dobrote pomoću pitanja ih potaknite na raspravu o igri. Većina učenika najviše upamti ako igraju sami, ali možete ih podijeliti u parove. Ova igra bi mogla posebno koristiti mlađim učenicima.

- Opiši situaciju u kojoj si napravio/la nešto dobro da proširiš pozitivnost na internetu.
- Kada je prikladno nekoga blokirati na internetu?
- U kakvoj je situaciji prikladno prijaviti nečije ponašanje?
- Zašto mislite da se lik u Kraljevstvu dobrote zove Zlikovac?
- Opišite osobine ovog lika i kako njegovi postupci utječu na igru.
- Je li igranje Kraljevstva dobrote promijenilo način na koji se planiraš ponašati prema drugima na internetu? Ako da, na koji način?

Istražuj hrabro

Tko pita, ne skita!

Ja sam junak, ja sam junakinja na internetu

Teme lekcija

1. Što znači biti hrabar/a?
2. Na tragu saveznika

Uvod

Mladi korisnici interneta trebaju znati da na internetu postoji mnogo lažnih, uvredljivih i neprimjerenih sadržaja, ponašanja, šala i natpisa koji mogu nanijeti veliku štetu nama i drugima. Važno je djelovati kada uočimo negativno ponašanje. Znak hrabrosti je reći osobi od povjerenja o problemu i zamoliti za pomoć. Svako dijete se treba brinuti o vlastitoj sigurnosti i zaštititi se. Možemo biti hrabri na razne načine i svaki čovjek u sebi posjeduje snagu da zaštiti sebe i druge.

Rječnik

Djelovanje – spremnost na provođenje promjena, na zaštitu sebe ili drugih

Saveznik – osoba koja nekome pomaže, nekoga podupire, zajedno s njim radi

DIGITALNI DNEVNIK GENIJALKE I GENIJALCA

Čudna situacija

Bok. Danas je jedan od moji najdražih dana u tjednu jer danas mogu duže biti na kompu nego

inače. Prvo sam gledao utakmicu. Zatim sam htio posjetiti mrežnu stranicu s igricama koju mi je preporučio prijatelj iz škole. Nešto se čudno tamo dogodilo, nisam znao što da napravim...

WWW.STRANICA-S-IGRICAMA.HR

STRANICA S IGRICAMA

AVANTURE

SIMULACIJE

LOGIČNE

WWW.STRANICA-S-IGRICAMA.HR

Bok. Želiš razgovarati?

0 komentara

KOMENTIRAJTE

Bok. Želiš li razgovarati?

Poznajemo li se?

Poznajemo li se?

Ne, ali se možemo upoznati na internetu i postati prijatelji.

Tko bi to mogao biti? Čudno piše. Možda da kažem mami? Ili da pitam Genijalku? Što da radim?

Možemo li se naći u školi i na nogometu?

Ne znam. Pitat ću mamu.

HAHAHA! Ne budi dijete.

0 komentara

Komentirajte

Istražuj hrabro

1. Što znači biti hrabar/a?

Opći ciljevi

- **ojačati** povjerenje u vlastite sposobnosti
- **skrenuti pažnju** učenicima na to što je hrabrost (u svakodnevnom životu i na internetu)

Ciljevi za djecu

- **nabrojati** osobine hrabre osobe
- **objasniti** što je hrabrost
- **objasniti** da hrabrost ima mnogo lica. Hrabrost je prevladati strah kako bismo ostvarili neki važan cilj, priznati da smo pogriješili, obraniti vlastite stavove, izraziti vlastito mišljenje.

Aktivnost 1

Potrebni materijali:

- fotografije ili crteži raznih životinja

Priprema: Pripremite fotografije ili crteže životinja. Sjednite u krug i pažljivo ih proučite: lav, vjeverica, pas, leptir. Dobrovoljci neka opišu životinje. Nemojte obratiti pozornost samo na njihov izgled, već i na njihove osobine i ponašanje. Pitajte djecu koje su životinje najhrabrije i zašto. Tko ili što posjeduje istu hrabrost kao i kralj životinja – lav? Ako su djeca odabrala drugu životinju, npr. psa, postavite pitanje o psu. Neka djeca daju razne primjere hrabrih ljudi i životinja. Vjerojatno će i odgovoriti da je hrabrost osobina koju posjeduju superjunaci. Svaki odgovor je točan, nemojte ih komentirati.

Nakon toga razmislite poznajete li osobu koja je hrabra i navedite primjere ponašanja koji to dokazuju. Postoje li neka posebna zanimanja u kojima treba pokazati hrabrost?

Savjet za učitelje

Možete razgovarati o radu liječnika, policajaca, vatrogasaca, spasilaca te sa djecom raspravite na čemu se temelji njihova hrabrost.

Postavite djeci sljedeća pitanja:

- Što za vas znači kada kažemo da je neka osoba hrabra?
- Što znači biti hrabar? Kakvo je to hrabro ponašanje?
- U kojim je trenucima potrebna hrabrost?
- Koje ste hrabro ponašanje primijetili kod drugih ljudi na TV-u, u autobusu, na ulici, na internetu?
- Ako si hrabar, znači li to da se moraš izlagati opasnosti?
- Koji su osjećaji povezani s hrabrošću? Koji se osjećaji javljaju istovremeno kad i hrabrost?

Na kraju kratko ponovite što su djeca rekla. Posebno obratite pozornost na situacije koje su djeca opisala (kada se dogodilo nešto loše, uznemirujuće, netko je bio ili mogao biti povrijeđen) te osjećaje (strah, tjeskoba, ponos, radost, zadovoljstvo itd.). Naglasite da je prevladavanje straha dio hrabrosti te istaknite razliku između hrabrosti i nepromišljenosti.

Napomenite da svaka osoba ima pravo bojati se. Čovjek može biti hrabar u određenim situacijama – to što se netko danas boji i nije pokazao hrabrost, ne znači da sutra neće biti hrabar ili obrnuto. Svatko se ponekad nečega boji, čak i najsnažniji superjunaci.

Aktivnost 2

Potrebni materijali:

- radni listići br. 5 i 19
- bojice
- olovke
- A4 papir.

Priprema: Pripremite radne listiće br. 5 i 19, bojice, olovke, prazne A4 papire.

Zadajte djeci da smiksaju čarobni napitak hrabrosti u koji će staviti sve osjećaje koji su povezani s hrabrim ponašanjem. Neka upotrebljavaju razne boje koje oni povezuju s hrabrošću. Podijelite im radni listić br. 19 na kojem se nalazi crtež bočice za napitak hrabrosti. Dajte djeci vremena za bojanje i crtanje. Nakon što su gotovi, zamolite ih da predstave svoje radove – što znače boje koje su koristili, npr. zašto je hrabrost žuta, crvena, zelena ili tamnoplava ili pak možda sadrži sve dugine boje. Usredotočite se na osjećaje o kojima djeca govore. Učenici zadržavaju svoje napitke hrabrosti.

Nastavite razgovor sljedećim pitanjima:

- Je li hrabrost pitati druge za pomoć? Objasnite. Nabrojite situacije u kojima se osjećate neugodno, nelagodno, nesretno, tužno.
- Jeste li ikada na internetu kada ste nešto gledali, igrali igrice ili pregledavali svoje omiljene stranice doživjeli nešto radi čega ste se osjećali čudno, tužno, nervozno, zabrinuto ili ste se sramili ili vam je pak bilo radi toga neugodno?
- Kada se nešto takvo dogodi vama ili vašem poznaniku, što možete učiniti? Kako se trebamo ponašati kada nas nešto *online* i *offline* muči, brine, rastužuje ili stvara nam stres? Možete li dati neke primjere?

Objasnite djeci da je važno djelovati kada se na internetu ili u svakodnevnom životu nama ili drugima dogodi nešto neugodno, nelagodno ili uznemirujuće. Možemo djelovati na razne načine, a ponekad je dovoljno samo nekome ispričati što se dogodilo. Što ćemo učiniti, to ovisi o nama. Ponekad se možda ne osjećamo sposobnima da sami nešto učinimo, ali uvijek možemo nekoga zamoliti za pomoć. Zamoliti za pomoć osobu koju volimo i kojoj vjerujemo kada se nešto loše ili neugodno dogodi također predstavlja hrabrost. Zahvaljujući tome što djelujemo kada primijetimo nešto loše ili neugodno, činimo internet ugodnijim i sigurnijim mjestom za sve nas.

Osvrnite se na iskustva koja su djece podijelila i zadajte im da naprave strip (možete koristiti radni listić br. 5) u kojem će opisati neku uspomenu ili situaciju u kojoj su bili hrabri. Ako djeca imaju poteškoća u pronalaženju takvog sjećanja, mogu nacrtati situaciju u kojoj je netko drugi bio hrabar. Nakon što su gotovi sa stripom, zamolite ih da podijele što su nacrtali. Objesite radove na vidljivo mjestu u razredu i svakom učeniku dajte značku na kojoj piše HRABROST.

NAPITAK HRABROSTI

Karta

Istražujem hrabro

2. Na tragu saveznika

Opći ciljevi

- **ojačati** vjeru u vlastite sposobnosti
- **pronaći** saveznike
- **tražiti** pomoć u teškim i problematičnim *online* situacijama.

Ciljevi za djecu

- **znati** kome se mogu obratiti kad se nađem u teškoj situaciji na internetu
- **znati** tko je saveznik
- **razumjeti** da trebam imati ograničeno povjerenje u osobe koji nisu dio mog uskog kruga prijatelja i obitelji na internetu i u svakodnevnom životu
- **razumjeti** da je tražiti pomoć znak hrabrosti.

Aktivnost 1

Potrebni materijali:

- radni listić br. 5,

Sjednite u krug i zajedno pročitajte objavu iz Digitalnog dnevnika Genijalke i Genijalca. Razgovarajte o svakom crtežu, a zatim razgovarajte o prikazanom događaju. Pobrinite se da svi koji žele mogu komentirati.

U tome će vam pomoći sljedeća pitanja:

- Što se dogodilo Genijalcu?
- Što Genijalac treba učiniti?
- Što biste vi učinili na njegovom mjestu?
- Je li se i vama dogodilo nešto slično? Je li se i vama dogodilo nešto uznemirujuće ili čudno na internetu? Ako da, kako ste postupili?

Ako neko dijete kaže da je pitalo roditelje kako da postupi ili tražilo pomoć neke odrasle osobe, pitajte ga kako se osjećalo i bi li ponovno tako postupilo. Neka objasni svoj odgovor. Objasnite djeci da je hrabrost tražiti pomoć kada ne znamo kako postupiti i kada nas nešto na internetu ili van njega uznemiri ili kada ne razumijemo što se događa.

Vratite se na Digitalni dnevnik. Naglasite da Genijalac nije znao što učiniti u situaciji koja ga je zadesila. Možete podijeliti djeci radni listić br. 5 i zadati im da nacrtaju nastavak priče. Ako ćete raditi ovu aktivnost, svakako porazgovarajte s djecom o njihovim radovima i potaknite ih da ih predstavite. Obratite pažnju ako neko dijete spomene osobu (Genijalku, mamu, tatu, drugo dijete, drugu odraslu osobu) kojoj se Genijalac obratio za pomoć.

Savjet za učitelje

Djeca mogu i usmeno ispričati što se dalje moglo dogoditi i kako je postupio Genijalac. Postoji mnogo mogućih završetaka. Obratite pažnju ako neko dijete spomene osobu (Genijalku, mamu, tatu, drugo dijete, drugu odraslu osobu) kojoj se Genijalac obratio za pomoć.

Aktivnost 2

Potrebni materijali:

- škare
- radni listići br. 20a, 20b, 20c i 21
- ljepilo
- bojice
- flomasteri

Priprema: Pripremite škare, ljepilo, radne listiće br. 20a, 20b, 20c i 21.

Aktivnost za mlađu djecu

Pitajte ih znaju li što je „saveznik“? Možete im postaviti dodatna pitanja:

- Što radi saveznik?
- Tko može biti saveznik?
- Koje osobine mora imati saveznik?

Objasnite djeci da je saveznik netko kome mogu vjerovati i kome se mogu obratiti za pomoć ili savjet ako se nađu u sličnoj situaciji kao i Genijalac. Recite djeci da će sada napraviti popis saveznika.

Podijelite učenicima radne listiće br. 20a, 20b i 20c sa crtežima različitih osoba i ikonom telefonske slušalice. Neka slušalice oboje zeleno ako bi im osoba na slici mogla pomoći u teškoj situaciji na internetu. S druge strane, neka crveno oboje slušalice kod osoba koje nikako ne bi pitali za pomoć. Predstavite radove na podu – s jedne strane stavite osobe od povjerenja, a druge strane one kojima ne treba vjerovati kada se radi o internetu. Raspravite zašto neke osobe imaju zelene slušalice, a neke crvene.

Aktivnost za starije učenike

Pitajte učenike znaju li tko je "saveznik"? Možete postaviti dodatna pitanja:

- Što radi saveznik?
- Tko vam može biti saveznik?
- Koje osobine treba imati takva osoba?

Objasnite da je saveznik netko kome mogu vjerovati ili kome se mogu obratiti za pomoć ili savjet kada se nađu u sličnoj situaciji kao i Genijalac.

Predložite učenicima da naprave listu saveznika. Za listu koristite radni listić br. 21 na kojem se nalazi adresar. Neka učenici razmisle tko su im saveznici i koga mogu staviti na svoju listu (mogu nacrtati osobe ili napisati tko je to). Listu mogu uvijek imati kod sebe u slučaju da se nađu u teškoj situaciji.

Važno je razgovarati s učenicima tijekom ove aktivnosti i pitati ih zašto su odabrali određene osobe. Ukratko opišite aktivnost i naglasite da *online* (i *offline*) trebamo imati ograničeno povjerenje u nepoznate osobe, a u zahtjevnim ili kompliciranim situacijama obraćamo se saveznicima s našeg popisa, tj. ljudima koji nam mogu pomoći. Potaknite učenike da s vremenom dodaju nove ljude kojima vjeruju na svoj popis.

Također možete napraviti zajednički popis saveznika koji ćete objesiti u učionici.

Mama

Tata

Baka

Djed

Vozač autobusa

Kolega iz razreda

Policajac

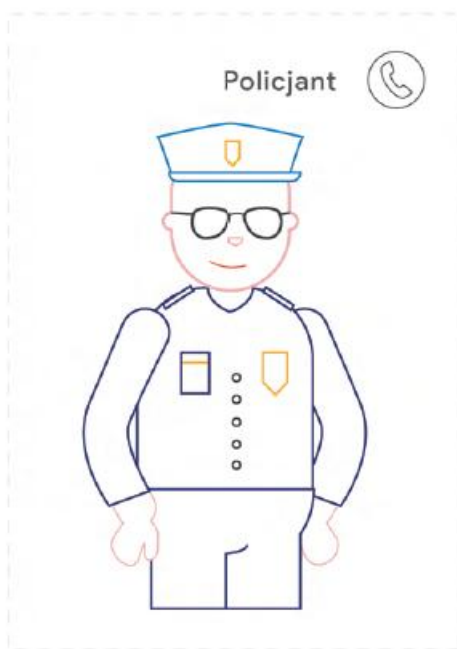
Poštari

Teta iz prodavaonice

Učiteljica

Nepoznata osoba

Nepoznata osoba

Radni listić br. 20b

Babcia

Pani ze sklepu

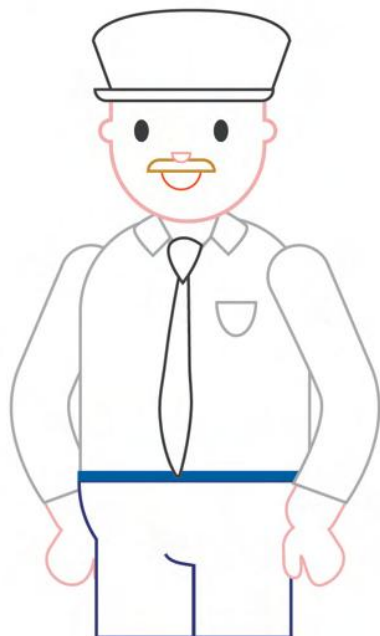
Dziadek

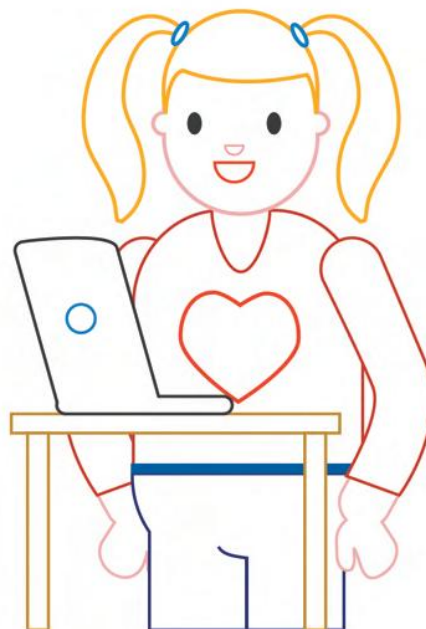
Nauczycielka

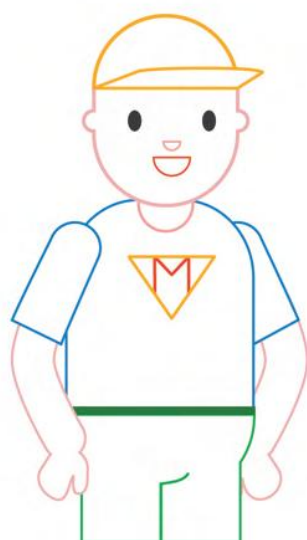
Kierowca autobusu

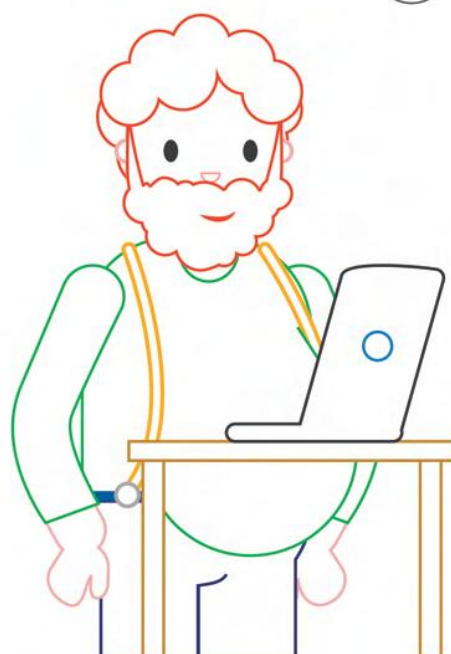
Nieznajoma

Kolega z klasy

Nieznajomy

Adresar

 Książka adresowa

Bilješke

[illegible]

Završetak

Potrebni materijali:

- karta zemalja interneta
- crteži/tekstovi/ikone koje opisuju razred/grupu
- certifikati internet genijalaca.

Uvodeći djecu u svijet internet genijalaca željeli smo ih naučiti kako bolje upoznati sebe i svoje kolege. Zamišljali smo kako rade u grupama, kako komuniciraju i rade zajedno, koristeći svoje vrline i vrline svojih vršnjaka kako bi – putujući svijetom vrijednosti internet genijalaca – bili sigurni, mudri, oprezni, ljubazni i... zabavili se. Jesmo li bili uspješni?

Priprema: Pripremite kartu zemalja interneta koju ste izradili na početku zajedničke avanture sa Genijalkom i Genijalcem (Upoznajmo Genijalku i Genijalca i zemlje internet genijalaca, Pripreme prije putovanja u zemlje internet genijalaca) i crteže, natpise ili sličice koji opisuju vašu grupu ili razred.

Neka prouče karte koju su tada nacrtali. Bi li ih sada drugačije nacrtali? Što bi promijenili? Što su naučili putujući kroz zemlje interneta?

Što su naučili o sebi i svojoj grupi/razredu? Neka djeca zamisle da sada trebaju predstaviti svoju grupu/razred nekome:

- Kakva je vaša grupa? / Kakav je vaš razred?
- Što volite raditi zajedno?
- Koja su vam pravila važna?
- Zašto volite svoju grupu / svoj razred?
- Na što obraćate pozornost na internetu?
- Koje su vam osobine pojedinih vršnjaka ili cijele grupe ili razreda dobro došle dok ste putovali zemljama interneta i upoznawali internet?

Razgovarajte o tome kako se njihov razred ili njihova grupa promijenio/la tijekom zajedničkog putovanja i jesu li im koristile stvari koje su djeca na samom početku stavila u ruksak, kofer ili torbu ili su im bile potrebne neke sasvim druge. Objasnite što je to stjecanje iskustva i upoznavanje sebe, svojih potreba. Potaknite djecu da podijele jednu stvar koju su naučili o sebi dok su putovali zemljama interneta.

Na kraju programa podijelite svima certifikate i čestitajte im. Sada su postali internet genijalke i genijalci.

Internet genijalac

BRAVO, TI SI INTERNET GENIJALAC!

Bez sumnje možemo reći da istražuješ:

Mudro: znaš kako dijeliti informacije s poznatim i nepoznatim osobama.

Oprezno: razumiješ razliku između istine i laži.

Sigurno: smišljaš sigurne lozinke kojima štitiš važne informacije.

Ljubazno: imaš dobar utjecaj na druge i odupireš se Zlikovcima.

Hrabro: znaš koliko je važan iskren razgovor o aktivnostima na internetu s odraslima od povjerenja.

Sada to znaju svi, Internet genijalac si ti.

DATUM

POTPIS

Dobiva titulu internet genijalca/genijalke

Budi internet genijalac

Internet genijalci su mudri, pažljivi, sigurni, ljubazni i hrabri.

Kako bismo pokazali te kvalitete, pridržavamo se naših pravila:

Dijeli pažljivo (Istražuj mudro)

Posebno ćemo paziti što dijelimo i s kim dijelimo,

a najvažnije podatke ćemo zadržati za sebe (npr. kućnu adresu, gdje se sada nalazimo, stvari o drugim ljudima).

Pazi se prevaranata (Istražuj oprezno)

Pazit ćemo na prevare i pokušaje prevara te uvijek prijavljivati sumnjive situacije.

Čuvaj svoje tajne (Istražuj sigurno)

Odgovorno ćemo štititi važne informacije stvaranjem jakih, jedinstvenih lozinki sa slovima, brojevima i simbolima.

Cool je biti dobar (Istražuj ljubazno)

Odnosit ćemo se s poštovanjem prema sebi i drugima. Bit ćemo ljubazni prema sebi i drugima.

Tko pita, ne skita (Istražuj hrabro)

Djelovat ćemo kada uočimo nedolično ponašanje i razgovarat ćemo s odraslom osobom kojoj vjerujemo kada smo zabrinuti.

Zaklada Szkoła z Klasą nevladina je obrazovna organizacija osnovana 2015. godine na temelju programa *Škola s razredom* koji se provodi od 2002. godine - jedne od najvećih i neprepoznatljivijih nacionalnih društvenih kampa-nja.

Vjerujemo da budućnost svijeta ovisi o pametnom obrazovanju, a škola igra ključnu ulogu u obrazovanju mladih ljudi da postanu informirani i aktivni građani.

Zato podržavamo škole u promjenama, pomažući im da postanu inovativne, otvorene sredine posvećene rješava-nju društvenih problema, u kojima postoje odnosi temeljeni na međusobnom poštovanju i povjerenju. Naši pro-grami razvijaju kod mladih ljudi osjećaj slobode, odgovornosti za sebe i druge, potiču timski rad, kritičko mišljenje i sposobnost rješavanja problema.

Učiteljima i učiteljicama, ravnateljima i ravnateljicama svake godine nudimo besplatne obrazovne programe, tre-ninge, tečajeve i *webinare*, pripremamo nastavne planove, vodiče i publikacije.

Nadamo se da će, kao i drugi naši prijedlozi, ovo izdanje biti toplo prihvaćeno. Pozivamo vas na čitanje!